

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Mirjam Arrak

RAHVUSVAHELINE FINANTSARUANDLUSE STANDARD
IFRS 17 – MUUDATUSED KINDLUSTUSLEPINGUTE
ARVESTUSES

Magistritöö

Õppekava Ärirahandus ja majandusarvestus (TARM), peeriala audiitortegevus

Juhendaja: Lehte Alver, PhD

Tallinn 2019

Deklareerin, et olen koostanud töö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 11 931 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Mirjam Arrak

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 176898TARM

Üliõpilase e-posti aadress: mirjamarrak@gmail.com

Juhendaja: Lehte Alver, PhD:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	4
LÜHENDID	5
SISSEJUHATUS	6
1. UUS KINDLUSTUSLEPINGUTE ARVESTUSE STANDARD	8
1.1. Kindlustusvaldkonna olulisemad mõisted ning kindlustussektori ülevaade	8
1.2. Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite olulisus ning kindlustuslepingute standardi koostamise protsess	11
1.3. Muudatused kindlustuslepingute arvestuses.....	18
1.3.1. Kajastamine ja kajastamise lõpetamine	18
1.3.2. Mõõtmine	19
1.3.3. Avalikustamismõõdet	26
1.4. Varasemad uuringud.....	28
2. KINDLUSTUSLEPINGUTE KAJASTAMISE MUUDATUSTE ANALÜÜS	30
2.1. Analüüsi meetodika ja valim.....	30
2.2. Kommentaarkirjade analüüs	31
2.2.1. Kindlustuslepingute kajastamine ja kajastamise lõpetamine.....	31
2.2.2. Mõõtmine	33
2.2.3. Avalikustamismõõdet	44
2.3. Järeldused ja ettepanekud	46
KOKKUVÕTE	51
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	53
SUMMARY	57
LISAD	60
Lisa 1. Töös analüüsitud küsimused.....	60

Lisa 2. Vastajad huvigruppide ja tegevuspiirkondade lõikes	62
Lisa 3. 2007. aasta aruteludokumendile esitatud vastused	63
Lisa 4. Standardi 2010. aasta eelnõule esitatud vastused	70
Lisa 5. Standardi 2013. aasta eelnõule esitatud vastused	79

LÜHIKOKKUVÕTE

Töö pealkiri on: Rahvusvaheline finantsaruandluse standard IFRS 17 – muudatused kindlustuslepingute arvestuses

Magistritöö eesmärk oli selgitada välja, millised probleemid võivad tõstatuda IFRS 17 rakendamisel. Selleks analüüsiti huvigruppide vastuseid aruteludokumendis ja kahes standardi eelnõus esitatud küsimustele. Paljude vastajate arvates toob uue standardi rakendamine kaasa märkimisväärsed kulutused, mis ei pruugi olla õigustatud. Vastajad soovisid, et IASB selgitaks põhjalikumalt oma ettepanekuid. Lisaks selgus, et mahukad avalikustamismõõded võivad olla koormavad nii aruannete koostajatele kui ka kasutajatele. Magistritöö uurimisküsimus oli, kas IFRS 17 muudab kindlustuslepingute kajastamise lihtsamaks ning aruanded paremini võrreldavaks. Selgus, et ühtse mudeli rakendamine kindlustuskohustiste mõõtmisel suurendab aruannete võrreldavust. Standardis kehtestatud avalikustamismõõded aitavad paremini mõista aruannetes toodud arvandmeid. Samas arvasid vastajad, et uus standard muudab kindlustuslepingute arvestuse keerulisemaks. Lisaks selgus, et liiga mahukad avalikustamismõõded võivad aruannete võrreldavust vähendada. Töös püstitati järgmine hüpotees: kindlustusandjad suhtuvad uue kindlustuslepingute kajastamist käsitleva standardiga kaasnevatesse muutustesse negatiivsemalt kui teised huvigrupid. Hüpotees sai kinnitust, kindlustusandjate ja nende ühenduste hinnangud olid vähem pooldavad kui teiste huvigruppide hinnangud.

Võtmesõnad: IFRS 17, kindlustuslepingud, kindlustuslepingute mõõtmine, avalikustamismõõded

LÜHENDID

BBA – kolme komponendiga mudel kindlustuskohustiste mõõtmiseks (ingl *Building Block Approach*)

CSM – lepinguline teenuse marginaal (ingl *Contractual Service Margin*)

EIOPA – Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (ingl *European Insurance and Occupational Pensions Authority*)

IAS – Rahvusvahelised Arvestusstandardid (ingl *International Accounting Standards*)

IASB – Rahvusvaheline Arvestusstandardite Nõukogu (ingl *International Accounting Standards Board*)

IASC – Rahvusvaheline Arvestusstandardite Komitee (ingl *International Accounting Standards Committee*)

IFRS – Rahvusvahelised Finantsaruandluse Standardid (ingl *International Financial Reporting Standards*)

PAA – lihtsustatud ehk preemia jaotamise lähenemine (ingl *Premium Allocation Approach*)

US GAAP - Ameerika Ühendriikide arvestuspõhimõtted (ingl *United States Generally Accepted Accounting Principles*)

SISSEJUHATUS

Riskid on inimeste igapäevaelu ja ettevõtete tegevuse lahutamatu osa. Riskide maandamiseks sõlmitakse kindlustusleping, et saada kindlustuskaitse teatud kindlustusjuhtumite vastu. Inimesed kindlustavad näiteks kodu, sõiduki, elu ja tervise. Ettevõtted kindlustavad näiteks oma töötajad, vara ja teatud juhtudel ostavad ka vastutuskindlustuse. Selleks, et veenduda kindlustusettevõtete finantsseisundis ja –tulemustes, kasutatakse sageli finantsaruandeid. Kui kindlustusvaldkonna arvestuspõhimõtted ei ole eri riikides ühesugused, siis ei ole aruanded võrreldavad.

Kindlustusvaldkonna majandusarvestuse ühtlustamisega hakati tegelema 1997. aastal, kui Rahvusvaheline Arvestusstandardite Komitee alustas kindlustuslepingute projekti. Protsess osutus keeruliseks ning esimene, ajutine standard anti välja 2004. aastal. Pärast seda jätkus projekti teine etapp ning 2017. aasta maikuu andis Rahvusvaheline Arvestusstandardite Nõukogu välja uue standardi IFRS 17, mis jõustub 1. jaanuaril 2021. aastal. Eestis on kindlustusandjad avaliku huvi üksused ning peavad seetõttu lähtuma finantsaruandluses Euroopa Komisjoni vastu võetud rahvusvahelisest finantsaruandluse standardist. See tähendab, et uus kindlustuslepingute standard IFRS 17 mõjutab kõiki Eesti kindlustusandjaid. Töö teema valikul lähtus autor IFRS 17 olulisusest nii üksikisikute kui ka ettevõtete jaoks. Uus standard tähendab märkimisväärseid muudatusi kindlustuslepingute arvestuses. Lisaks olulisele mõjule kindlustussektorile võib standard mõjutada kaudselt kõiki kindlustusvõtjaid. Eesti kindlustusandjatel on auditikohustus, mistõttu puudutab kindlustuslepingute käsitlemise muutus ka audiitorettevõtjaid. Seega võiks magistritöö pakkuda huvi kindlustusandjatele ja –võtjatele ning audiitoritele.

Eestis on uuritud IFRS 4 muutmise projekti elukindlustusettevõtete seisukohast. Annika Härma uuris elukindlustusandjate hinnanguid standardi 2013. aasta eelnõus esitatud ettepanekutele. Autori arvates on oluline uurida ka 2007. aasta aruteludokumendis ning 2010. aasta eelnõus tehtud ettepanekuid ning analüüsida rohkemate huvigruppide seisukohti. Magistritöö eesmärk on selgitada välja, missugused probleemid võivad tõstatuda standardi IFRS 17 kasutusele võtmisel. Uurimisküsimus on, kas uus kindlustuslepingute kajastamist käsitlev standard muudab

kindlustuslepingute kajastamise lihtsamaks ning aruanded paremini võrreldavaks. Töö eesmärgi täitmiseks on autor püstitanud järgmised uurimisülesanded:

- 1) anda ülevaade IFRS 17 projektist;
- 2) selgitada välja IFRS 17 olulisus;
- 3) tuua välja erinevused IFRS 4 ja IFRS 17 vahel;
- 4) analüüsida huvigruppide arvamusi seoses muudatustega kindlustuslepingute arvestuses;
- 5) teha järeldused uurimuse tulemuste kohta;
- 6) anda soovitusel teema edasiseks uurimiseks.

Töö autor on püstitanud järgmise hüpoteesi: kindlustusandjad suhtuvad uue kindlustuslepingute kajastamist käsitleva standardiga kaasnevatesse muutustesse negatiivsemalt kui teised huvigrupid.

Autori hinnangul mõjutab uus standard eelkõige kindlustusandjaid, kes peavad niigi spetsiifilises ja reguleeritud valdkonnas suuri muudatusi tegema. Lisaks peavad kindlustusseltsid rakendama 2018. aastal jõustunud standardit IFRS 9 "Finantsinstrumendid". See toob omakorda kaasa märkimisväärsed muudatused ettevõttesisestes projektides. Teised huvigrupid on autori arvates positiivsemalt meelestatud, sest uue standardi eesmärk on muuta kindlustusandjate finantsaruanded paremini võrreldavaks.

Magistritöö on jaotatud kaheks peatükiks. Esimeses peatükis selgitatakse olulisemaid kindlustusvaldkonna termineid ning antakse lühiülevaade Eesti kindlustusturust. Järgmisena käsitletakse Rahvusvaheliste Aruandlusstandardite olulisust ja antakse ülevaade IFRS 17 projektist. Seejärel kirjeldatakse uue standardiga kaasnevaid muutusi. Põhjalikumalt käsitletakse muudatusi kindlustuslepingute kajastamises ja kajastamise lõpetamises, mõõtmises ning avalikustamisnõuetes.

Töö teises peatükis kirjeldatakse töös kasutatavat uurimismeetodit ning valimit. Seejärel uuritakse huvigruppide hinnanguid kindlustuslepingute standardi aruteludokumendis ja kahes eelnõus esitatud ettepanekutele. Andmetena kasutatakse IASB-le laekunud kommentaarkirju, mis on organisatsiooni veebilehel kättesaadavad. Huvigruppide seisukohti hinnatakse Likerti skaalal. Peatükk lõppeb järelduste ning ettepanekutega.

Autor soovib tänada magistritöö juhendajat, professor Lehte Alverit.

1. UUS KINDLUSTUSLEPINGUTE ARVESTUSE STANDARD

1.1. Kindlustusvaldkonna olulisemad mõisted ning kindlustussektori ülevaade

Esmalt toob autor välja olulisemad töös kasutatavad kindlustusvaldkonna terminid ning nende definitsioonid. Kõige olulisem magistritöös kasutatav termin on kindlustusleping. IFRS 17 kohaselt on see leping, mille järgi üks osapool ehk kindlustusandja võtab üle märkimisväärse kindlustusrisiki teiselt osapoolelt ehk kindlustusvõtjalt. Kindlustusandja nõustub hüvitama kindlustusvõtjale kahju, mis on tekkinud määratletud ebakindla tulevikusündmuse ehk kindlustusjuhtumi tõttu. (IFRS 17, lisa A) Samamoodi on mõiste defineeritud ka IFRS 4-s (IFRS 4, lisa A). Kindlustuslepingut kui terminit ei ole selgitatud Eesti Kindlustustegevuse seaduses ega kindlustustegevust käsitlevas direktiivis. Võlaõigusseaduses on kindlustuslepingu selgitus sarnane standardiga IFRS 17. Lisaks on märgitud, et kindlustusvõtja on kohustatud tasuma kindlustusandjale kindlustusmakseid. (VÕS §422)

Ülaltoodud definitsioonis on kasutatud terminit kindlustusrisk. IFRS 17 järgi on see risk, välja arvatud finantsrisk, mis läheb üle kindlustusvõtjalt kindlustusandjale (IFRS 17, A802). See selgitus on üldine. Kindlustustegevust käsitlevas direktiivis on kindlustusrisk defineeritud pikemalt: „kahjumi teenimise risk või risk, et kindlustuskohustuste väärtus muutub etteaimamatult ebapiisava hindamise või eraldiste moodustamise valede eelduste tõttu“ (EP ja EN direktiiv 2009/138/EÜ art 13 p 30). Autori arvates annab direktiiv paremini edasi, missuguse riski kindlustusandja endale võtab.

Kindlustuslepingu definitsioonis on kasutatud ka terminit kindlustusjuhtum. See on IFRS 17 järgi ebakindel tulevikusündmus, mis on kaetud kindlustuslepinguga ja millest tekib kindlustusrisk (IFRS 17, A802). Nagu definitsioon viitab, lepivad kindlustusandja ja -võtja omavahel lepingut sõlmides kokku selles, mis on konkreetse lepingu puhul kindlustusjuhtum. Kindlustusjuhtumi esinemisel peab kindlustusandja hüvitama kindlustusvõtjale kindlustusjuhtumi tekitatud kahju.

Eesti kindlustusandjate üle teeb järelevalvet Finantsinspeksioon ning välisriikide kindlustusandjate Eestis asuvate filiaalide järele valvab nende päritoluriigi järelevalveasutus. Finantsinspeksioon alustas tegevust 1. jaanuaril 2002. aastal. Organisatsioon loodi varem kolme eraldi asutusena tegutsenud Pangainspeksiooni, Kindlustusinspeksiooni ning Väärtpaberiinspeksiooni ühendamisel. Kindlustusinspeksioon loodi 1993. aasta alguses ning keskmiselt oli seal töötajaid 15–20. Ka teiste inspeksioonide töötajate arv oli samas suurusjärgus. (Ühtse ...) Eesti finantsteenuste turg on väike, mistõttu oli autori arvates asjakohane mitme asutuse liitmine. Autorile teadaolevalt tegeleb Finantsinspeksioonis ainult kindlustusandjate järelevalvega alla kümne spetsialisti. Lisaks on töötajaid, kes puutuvad kokku ka teiste teenuste pakkujatega. Kuna finantsteenused on üha enam lõimunud, on õigustatud ühtse järelevalve loomine. Viimane võimaldab ka riske efektiivselt hinnata ning ühtlustab järelevalve kvaliteeti. (Ibid.) Euroopa Liidu tasandil teeb kindlustusandjate üle järelevalvet Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (ingl *European Insurance and Occupational Pensions Authority*, edaspidi EIOPA).

Kindlustustegevust reguleerib Eestis Kindlustustegevuse seadus (KindlITS). Seaduse (§43) järgi peab kindlustusandja hindama oma vara ja kohustisi vastavalt komisjoni delegeeritud määrusele 2015/35. Määruse artikkel 9 lõige 1 sätestab, et kindlustusandjad peavad kajastama oma vara ja kohustisi kooskõlas rahvusvaheliste standarditega, mille on komisjon vastavalt määrusele (EÜ) nr 1606/2002 vastu võtnud. Eesti Raamatupidamise seaduse §17 lõige 2 järgi peab kindlustusandja lähtuma komisjoni vastu võetud rahvusvahelistest standarditest (RPS). Nimetatud määrust käsitleb autor järgmises alapeatükis.

Eesti kindlustussektor on muu maailmaga võrreldes väike. Swiss Re Instituudi maailma kindlustusturu ülevaate järgi oli 2017. aastal kahjukindlustuse kindlustuspreemiate maht 1 963 890 mln eurot ning elukindlustuse kindlustuspreemiate maht 2 335 542 mln eurot. Preemiate mahud piirkondade lõikes on toodud tabelis 1. (Sigma ... 2018)

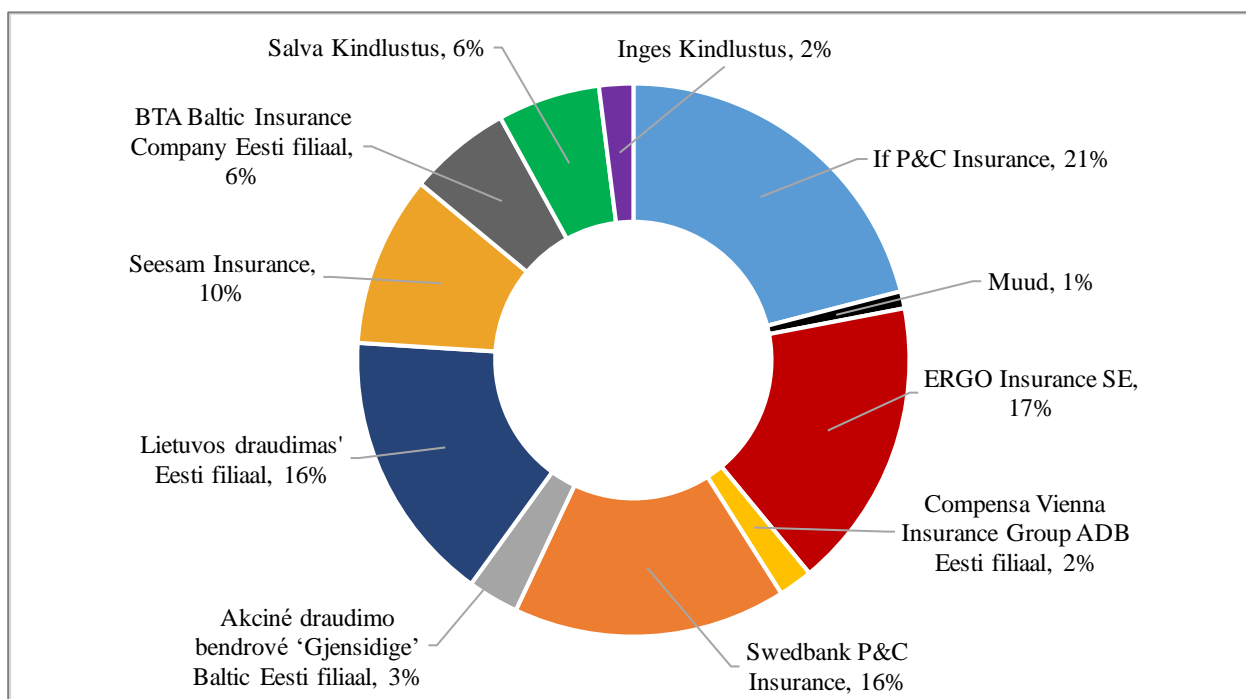
Finantsinspeksiooni koostatud finantsturu ülevaate järgi oli kahjukindlustuse 2016. aasta kindlustusmaksete maht 426,6 mln eurot ning 2017. aastal 488,7 mln eurot. Elukindlustuse kindlustusmaksete maht oli vastavalt 227,8 mln eurot ning 232,1 mln eurot. Samas on kahjukindlustusseltside hulka arvatud ka välisriikide kindlustusandjate filiaalid Eestis. Ilma filiaalideta oli kindlustusmaksete maht kahjukindlustuses 2016. aastal 313,1 mln ning 2017. aastal 358,2 mln eurot. (2018) See tähendab, et Eesti 2017. aasta kindlustusmaksed moodustavad maailma kindlustusturu mahust kahjukindlustuses 0,18% ning elukindlustuses 0,01%.

Tabel 1. Kindlustuspreemiate maht 2016–2017 (mln EUR)

Piirkond	Kahjukindlustuse preemiad		Elukindlustuse preemiad	
	2017	2016	2017	2016
Põhja-Ameerika	789 487	753 026	525 942	533 113
Lõuna- ja Kesk-Ameerika	78 828	72 556	68 733	61 708
Euroopa	545 963	525 477	754 140	747 927
Aasia	480 770	449 366	917 325	857 221
Aafrika	19 154	17 528	39 463	34 687
Okeania	49 688	46 130	29 939	34 703

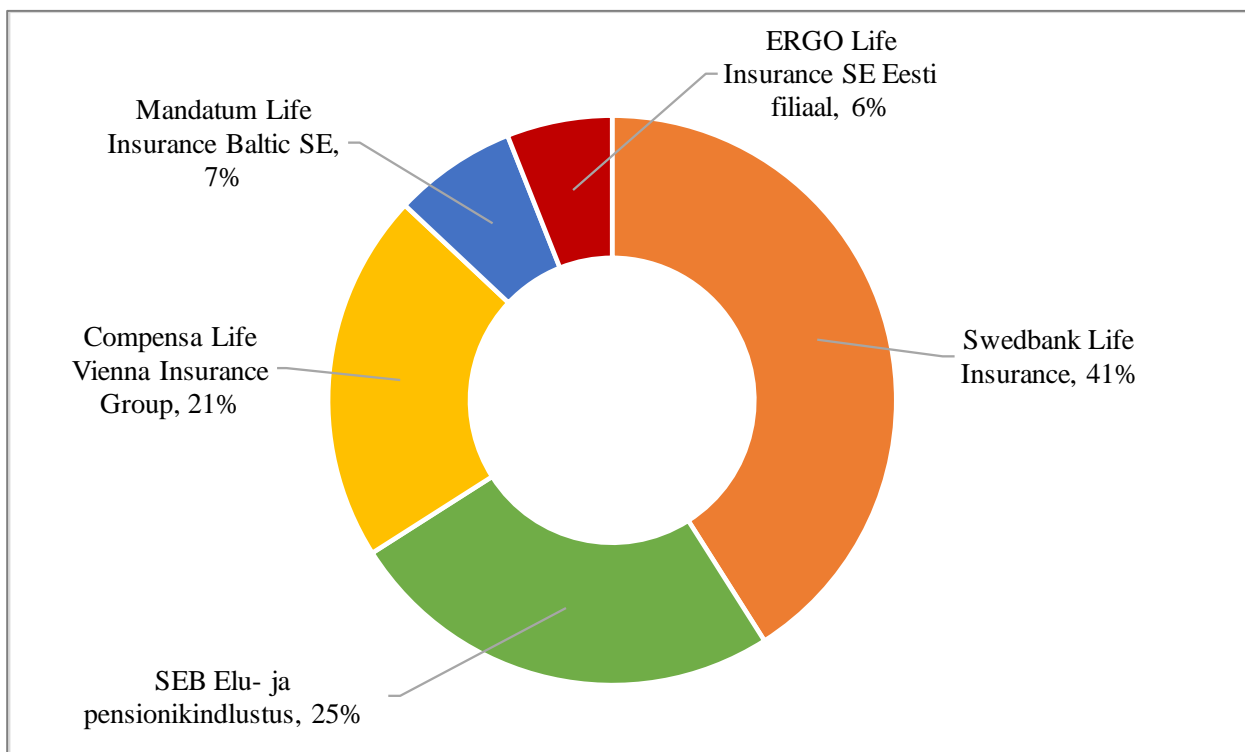
Allikas: Sigma ... 2018

Finantsinspektsiooni turuosaliste registri andmetel on 2019. aasta märtsis tegevusluba kolmel elukindlustusandjal ning kaheksal kahjukindlustusandjal. Välisriigi elukindlustusandjate filiaale on Eestis kaks ning kahjukindlustusandjate filiaale kuus. Tegevusloa olemasolu aga ei tähenda, et ettevõtte Eestis ka tegutseb. Jooniselt 1 on näha, et Eestis on kahjukindlustusturg küllaltki kontsentreeritud. Neli suuremat kindlustusandjat moodustasid kogu turust 70%. Välisriikide kindlustusandjate filiaalid moodustasid turust 27%.

Joonis 1. Kahjukindlustuse turujaotus 2017. aastal laekunud kindlustusmaksete järgi
Allikas: Eesti finantsteenuste turg 31. detsembri 2017 seisuga (Finantsinspektsioon)

Elukindlustuse turg on Eestis veelgi kontsentreeritum. 2017. aastal tegutses turul vaid kolm elukindlustusseltsi ning kaks välisriigi kindlustusseltsi filiaali. Joonisel 2 on näha turujaotus kindlustusmaksete järgi. Kahele suuremale elukindlustusandjale kuulub 66% turust ning kolmele suuremale 87%. Finantsinspeksiooni turuülevaates on näidatud turujaotus bilansimahu järgi. 2017. aasta lõpus oli bilansimahu järgi suurim turuosa ehk 56,5 protsenti Swedbank Life Insurance'il ning teisel kohal oli Compensa Life 27 protsenti. (2018)

Joonis 2. Elukindlustuse turujaotus 2017. aastal laekunud kindlustusmaksete järgi
Allikas: Eesti finantsteenuste turg 31. detsembri 2017 seisuga (Finantsinspeksioon)

Maailma mastaabis on Eesti kindlustussektor ebaolulise suurusega nii kindlustusmaksete mahu kui ka turuosaliste arvu poolest. Eesti kontekstis aga on tegemist tähtsa majandussektoriga. Seetõttu on autori hinnangul oluline uurida muudatusi kindlustuslepingute arvestuses.

1.2. Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite olulisus ning kindlustuslepingute standardi koostamise protsess

Rahvusvahelisi Finantsaruandluse Standardeid (ingl *International Financial Reporting Standards*, IFRS) annab välja Rahvusvaheline Arvestusstandardite Nõukogu (ingl *International Accounting*

Standards Board, IASB). See organisatsioon on sõltumatu ja riikideülene. IASB eesmärk on töötada välja ühtsed ja kvaliteetsed rahvusvahelised aruandluse standardid, mis nõuavad läbipaistvust ning võrreldava informatsiooni esitamist finantsaruannetes. (Post *et al.* 2007) IASB loodi 2001. aasta aprillis. Enne seda andis rahvusvahelisi standardeid välja IASB eelkäija Rahvusvaheline Arvestusstandardite Komitee (ingl *International Accounting Standards Committee*, IASC), mis asutati 1973. aastal. IASC koostas Rahvusvahelisi Arvestusstandardeid (ingl *International Accounting Standards*, IAS), mis on tänaseni kasutusel paralleelselt IFRS standarditega. (Ball 2006) IASB ja tema eelkäija IASC välja antud standardid on õiguspärased ning vastuvõetavad, sest nende koostamise protsess on läbipaistev ning selles osalevad ka huvigrupid (Kosi, Reither 2014).

Mida rohkem ettevõtteid rakendab rahvusvahelisi standardeid, seda paremini on võrreldav nende esitatav finantsinformatsioon. See tähendab, et investorid on valmis rohkem piirideülevalt investeerima, kapitali hind on madalam ning ressursid efektiivsemalt jaotatud. (Senyigit 2012) Ray Ball (2006) toob oma artiklis välja eelised investoritele. Näiteks, finantsaruannete parem võrreldavus vähendab investorite finantsinformatsiooni töötlemise kulusid. Arvestusstandardite riikidevaheliste erinevuste vähendamine soodustab teatud määral piiriüleseid omandamis- ja müügitehinguid. Lisaks vähendab informatsiooni parem kvaliteet investorite riski ja peaks seetõttu alandama ettevõtete omakapitali hinda. Ühtsete standardite rakendamisega kaasnev läbipaistvus suurendab ettevõtete ja laenuandjate vaheliste tehingute efektiivsust, vähendades seega võlakapitali hinda. Ball leiab, et on kulukas töötada välja ühtsed standardid, mis käsitleks kõikvõimalike olukordade kajastamist. Samas toob ta eelisena välja mastaabisäästu, sest ühtsed standardid tuleb välja töötada üks kord ning uue kasutaja lisandumisel on piirkulu null.

IFRS-i rakendamise hüved avalduvad tõenäolisemalt suurte rahvusvaheliste ning kõrgema finantseerimisvajadusega ettevõtete puhul. IFRS aruannete järgi saab laenuandja paremini ettevõtte krediitkvaliteeti hinnata ning tulemuste jälgimise kulud on madalamad. Seega on laenuintressid potentsiaalselt madalamad. Ettevõtted, mis on suured ja millel on enam sidusettevõtteid, sh välismaal, ja rahvusvahelist müüki, rakendavad IFRS-i suurema tõenäosusega kui väikesed ettevõtted. (Bassemir 2018) Enamik Eestis tegutsevatest kindlustusandjatest kuulub rahvusvahelistesse kontsernidesse. Näiteks, ERGO Kindlustus ja ERGO Life'i filiaal kuuluvad ERGO Gruppi, mis omakorda kuulub Munich Re kontserni, ning Compensa Life ja Seesam kuuluvad Vienna Insurance Group'i. Eesti kapitalil põhinevaid kindlusandjaid on vähe: Salva Kindlustus, Inges Kindlustus, KredEx Krediitkindlustus ning MTÜ Eesti Liikluskindlustuse

Fond. See tähendab, et enamikule Eesti kindluse turuosalistele võib IFRS-i rakendamine kasulik olla.

Peaaegu kõigile ettevõtmetele on omased risk ning ebakindlus. Kindlustusandjad juhivad äri- ja eriariske juba sajandeid. (Chevallier *et al.* 2018) Finantsturgude stabiilsuse, kasvu ning arengu jaoks on kindlustussektor hädavajalik. Kindlustusandjate finantsaruannete tarbijad, näiteks investorid, võlausaldajad ja järelevalveasutused, vajavad usaldusväärset ja võrreldavat informatsiooni. (Senyigit 2012)

Enne rahvusvahelise kindlustuslepingute kajastamist reguleeriva standardi väljatöötamist oli majandusarvestus kindlustuse valdkonnas ühtlustamata. Kindlustusandjate finantsaruanded olid halvasti võrreldavad ning riikide vahel esines palju erinevusi. Reegleid kehtestasid pigem järelevalveasutused kui standardite koostajad. Seetõttu esines kõrvalekaldumisi üldistest arvestuse reeglitest ja standarditest. (Camfferman, Zeff 2015, 115) Selle põhjuseks oli ka asjaolu, et kindlustuslepingud olid jäetud välja teiste standardite käsitlemisalast, näiteks eraldisi, finantsinstrumente ning immateriaalset põhivara puudutavatest standarditest. Kindlustussektoris kasutati mitmesuguseid arvestustavasid ning need erinesid sageli teiste valdkondade tavadest. Lisaks kurtsid finantsaruannete tarbijad, et kindlustusandjate aruannetest oli keeruline aru saada. (Preliminary ... 2007, 17)

1997. aastal alustas IASC kindlustusvaldkonna projekti. Selle eesmärk oli ühtlustada kindlustuse valdkonna spetsiifilisi küsimusi ning mõõta vara ja kohustisi reaalkaarduses. (Senyigit 2012) Esimene dokument avaldati 1999. aastal. Dokumendile laekus 138 kommentaari. (Preliminary 2007, 17) Organisatsiooni asutamisest kuni esimese kindlustusvaldkonda puudutava dokumendi loomiseni kulus 26 aastat. 2001. aastal, kui loodi IASC järeltulija IASB, analüüsis kindlustuslepingute projekti meeskond endiselt kaks aastat varem avaldatud dokumendile laekunud kommentaare (Camfferman, Zeff 2015, 115). Samal aastal esitas projekti meeskond IASB-le eesmärkide avalduse (ingl *Draft Statement of Purposes*, DSOP). Kuigi DSOP tehti organisatsiooni veebilehel avalikkusele kättesaadavaks, ei kutsutud ametlikult üles seda kommenteerima. (Preliminary ... 2007)

IASB lähenemine standardite koostamisele on üldjuhul tehingute või sündmuste põhine, mitte sektorispetsiifiline. Seetõttu oli projekti eesmärk anda välja kindlustuslepingute kajastamist käsitlev standard. Samas on kindlustuse valdkond nii spetsiifiline, et piir sektoripõhise ja

teemapõhise standardi vahel ei ole selge. Näiteks, Ameerika Ühendriikides on standardite koostamisel valitud just sektoripõhine lähenemine. (Camfferman, Zeff 2015, 115–116)

Kindlustussektori arvestusstandardite rahvusvahelise harmoniseerimise vastu tundis huvi ka kindlustusjärelevete ühendus IAIS (International Association of Insurance Supervisors). 2000. aastaks oli organisatsioon seadnud prioriteediks arvestusstandardid. (Ibid.) IASB kindlustuslepingute standard oli oluline nii kindlustussektorile kui ka järelevetetele. Seetõttu moodustati eraldi töörühm, mis koordineeris IAIS-i seisukohti. Töögrupp jälgis aktiivselt IASB kindlustuslepingute projekti teist etappi ning andis omapoolse sisendi. (Esson, Cooke 2007) 2000. aastate teise kümnendi jooksul on EIOPA ja IASB töötanud selle nimel, et aruandlusstandardid ja järelevelvelised standardid omavahel kokku sobiksid. Nende eesmärk on harmoniseerida nõudmisi ja läbipaistvust. (Gambaro *et al.* 2018)

IASB liikmete seas ei olnud kindlustusvaldkonna eksperte. Projekti põhiküsimusi üritati selgitada üldiste arvestuspõhimõtete kaudu – vara, kohustised, omakapital, mõõtmine (ingl *measurement*), tulu kajastamine. Eesmärk oli näidata, et kindlustus ei ole eriline. IASB-le selline lähenemine sobis, sest taheti vältida sektorispetsiifilist standardit. Samas oli see takistuseks, sest kindlustuslepingute standard ei saanud valmida enne, kui oli tehtud edusamme tulu kajastamise ja tulemuslikkuse aruandlusega (ingl *performance reporting*). Vastasel juhul oleks IASB riskinud nende teemade nii-öelda ette ära otsustamisega. (Ibid., 116–117)

IASB pidi tegema olulise valiku kahe lähenemise vahel. Kindlustuse valdkonnas oli senini levinud niinimetatud edasilükkamise ja sobitamise meetod (ingl *deferral and matching*). Esialgu kaalutigi seda lähenemist. IASB kontseptuaalse raamistikuga oli aga kooskõlas vara ja kohustiste lähenemine (ingl *assets and liabilities*), mistõttu otsustati lõpuks selle kasuks. (Post *et al.* 2007) Kuigi vara ja kohustiste lähenemist on võimalik kombineerida kõigi mõõtmismeetoditega, oli reaalkäitumise meetod kõige tõenäolisem (Camfferman, Zeff 2015, 116–117).

Keegi ei olnud kindel, kuidas IASB reaalkäitumise lähenemine kindlustussektori tulevikku mõjutab. Usuti, et see suurendab märkimisväärselt kindlustusandjate omakapitali ja kasumi volatiilsust, mis omakorda tõstab omakapitali hinda. Arvati, et volatiilsuse vähendamiseks teevad kindlustusandjad vara jaotuse ning riskide maandamise kohta otsuseid, mis ei oleks majanduslikult optimaalsed. Lisaks arvati, et IFRS-i kalduvus kasumit varem kajastada, toob kaasa muutuse dividendipoliitikas. (Post *et al.* 2007)

1999. aastal avaldatud aruteludokument lähtus reaalkäitusest, sest kindlustuslepingutel on olulised finantsinstrumentide tunnused. Tulevikus oli plaanis välja anda finantsinstrumentide reaalkäituse standard, mistõttu arvati, et kindlustuslepingute puhul peaks kasutama sama lähenemist. Finantsinstrumentide standard lükkus aga kaugemasse tulevikku ning seetõttu kaldus kindlustuslepingute projekti meeskond hoopis prognoosiva käituse lähenemise poole (ingl *prospective*). See tähendas, et kui avaldatakse finantsinstrumentide standard, võis kasutada reaalkäitust, senini aga tulevaste rahakäivate hinnangut. IASB-s tekitas aga selline prognoosiv lähenemine märkimisväärseid erimeelsusi. (Camfferman, Zeff 2015, 116–117)

Prognoosiva lähenemise puhul oleks kindlustusandjad pidanud kajastama niinimetatud esimese päeva kasumi kohe kindlustuslepingu alguses (Post *et al.* 2007). Osa IASB-st arvas, et see olekski kajastanud kindlustuslepingute majanduslikku tegelikkust (Camfferman, Zeff 2015, 118). Ettevõtte peab hindama kindlustuslepingust tulenevat rahakäivet ning seejärel diskonteerima oodatud väärtused intressimääraga, mis peegeldab tulevase rahakäibe riski ning ajastust. Edasiste perioodide muutused intressimääras või oodatava rahakäibe hinnangus, näiteks suuremuse määra muutumine, toovad kaasa täiendava kasumi või kahjumi. See tähendab, et kindlustuslepingute väärtus kõiguks vastavalt hinnangute parameetrite muutustele. (Post *et al.* 2007)

Teine probleem oli seotud kindlustuslepingute uuendamisega. Nimelt, pikaajalisi kindlustuslepinguid saab kindlustusvõtja tavaliselt igal aastal pikendada. Kuigi eeldatavasti uuendataksegi suur osa lepingutest, ei saa kindlustusandja kedagi selleks sundida. Uuendamiste väärtus on küll hinnatav, kuid IASB-l tekkis küsimus, kas võimalus, et leping pikendatakse, vastab vara definitsioonile. (Camfferman, Zeff 2015, 118)

2002. aastal võeti vastu Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus 1606/2002. See kohustas Euroopa Liidu ettevõtteid, mis on börsil noteeritud, rakendama alates 2005. aastast konsolideeritud finantsaruannete koostamisel IFRS-i. Lisaks võisid liikmesriigid nõuda IFRS-i rakendamist noteerimata ettevõtetelt ning lisaks konsolideeritud aruannetele ka konsolideerimata aruannete koostamisel. Et enamik suuremaid kindlustusandjaid on noteeritud, olid IFRS standardid seetõttu kindlustussektori jaoks asjakohased. (Post *et al.* 2007) Kindlustusettevõtted olid nii kiire IFRS-i üle võtmise vastu, sest kindlustuslepingute kajastamise standard puudus. Nad kutsusid IASB-d üles andma standard välja hiljemalt 2003. aasta juuliks, kuid see osutus võimatuks. (de La Martinière 2005) IASB plaanis esialgu anda välja lõpliku IFRS 4 ehk kindlustuslepingute standardi selleks ajaks, kui Euroopa Liidu ettevõtted IFRS-i rakendama peavad (Camfferman, Zeff

2015, 119–120). Reaalväärtuse osas olid aga tõsised lahkarvamused, mistõttu jagati projekt kahte etappi (Kosi, Reither 2014).

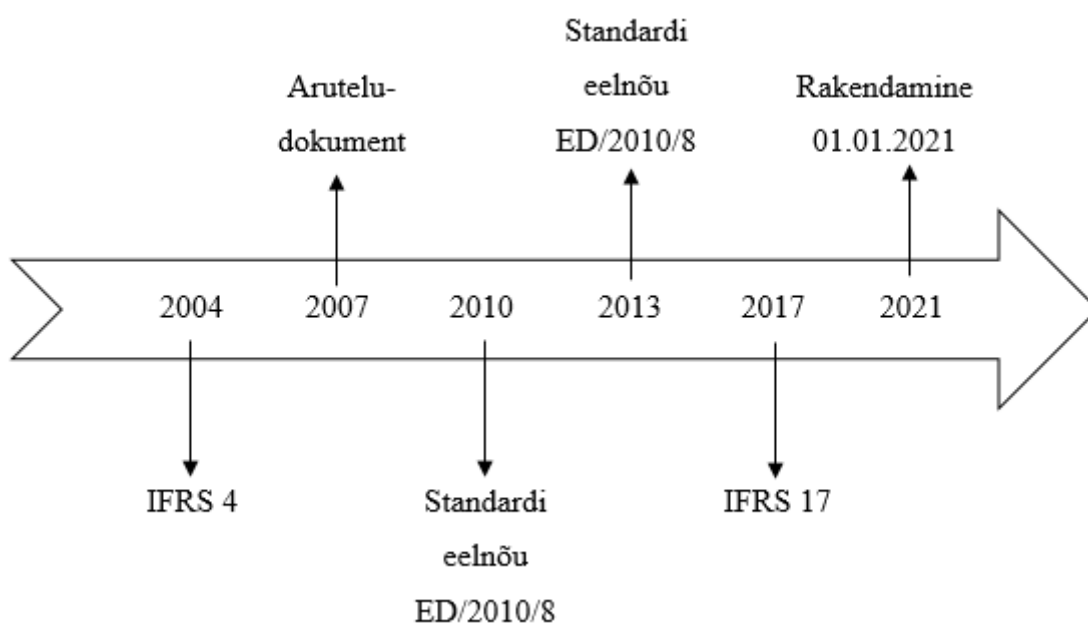
IASB arvates ei olnud võimalik kindlustuslepingute standardit 2005. aastaks valmis saada, kuid midagi oli vaja teha. Nimelt, standardisse IAS 8 lisati nõudmine, et vastava IFRS-i puudumisel peaksid ettevõtted rakendama vastavaid Ameerika Ühendriikide arvestuspõhimõtteid (ingl *United States Generally Accepted Accounting Principles*, US GAAP). IASB-l oli plaanis siiski tulevikus kindlustuslepingute standard välja anda, mistõttu taheti vältida olukorda, kus ettevõtted peaksid kaks korda oma arvestuspõhimõtteid muutma. Lisaks kartis IASB, et US GAAP-i standardist oleks hiljem keeruline lahti saada ning IFRS-i väljatöötamine oleks kannatanud. (Camfferman, Zeff 2015, 118–119)

Esimese etapi lõpuks taheti anda välja standard, mis vabastaks kindlustusandjad kindlustuslepingute osas IAS 8 rakendamisest ning lubaks jätkata endiste arvestuspõhimõtete rakendamist. Teiste küsimuste puhul pidid ettevõtted siiski samal ajal IFRS-i rakendama. Lisaks välistati teatud arvestuspõhimõtted, mis olid vastuolus IASB kontseptuaalse raamistikuga. Näiteks välistati eraldised katastroofide jaoks, sest need ei vasta kohustise definitsioonile. Esimese etapi eelnõu avaldati 2003. aastal, sest nõukogu ei olnud kindel, milliseid küsimusi peaks lahendama nii-öelda vahepealse standardiga (ingl *interim standard*). (Ibid., 119–120) Esimene etapp lõppes 2004. aasta märtsis kindlustuslepingute kajastamist käsitleva standardi IFRS 4 avaldamisega. Kuigi see parendas tänu suurenenud avalikustamisnõuetele kindlustuslepingute arvestuse võrreldavust ning läbipaistvust, ei ühtlustanud see siiski arvestuspõhimõtteid. (Kosi, Reither 2004)

IFRS 4 ei sisalda täpseid kindlustuslepingute kajastamist puudutavaid protseduure. Kindlustusandjad hindavad kindlustuslepinguid nii nagu enne standardi jõustumist, st kas kohaliku arvestustava või US GAAP-i järgi. (Post *et al.* 2007) IFRS 4-st jäeti välja reaalväärtuse meetod (Camfferman, Zeff 2015, 119–120). Lisaks sooviti vältida suuri muudatusi, mis oleks võib-olla teises etapis tagasi pööratud. IFRS 4 oli ajutine lahendus, mille pikaajaline rakendamine ei oleks olnud jätkusuutlik. IASB leidis, et levinud arvestusmeetodid ei eristanud selgelt arvestusalast küsimust ehk millised kohustised ja vara on kindlustusandjal, järelevalvelisest küsimusest ehk millist vara peaks kindlustusandja omama, et ta suudaks piisava kindlusega oma kohustusi täita. (Preliminary ... 2007, 18) Probleemiks oli ka asjaolu, et mitme olemasoleva arvestuspõhimõtte rakendamisel kajastataks kindlustuslepinguid lepingu alguse hinnangute põhjal, uuendamata neid hinnanguid hilisematel perioodidel. See tähendab, et hinnangud võivad olla mitu aastat vanad ja

seega mitte enam asjakohased. IFRS 4 sätestab, et ettevõtte kindlustuslepingute kajastamist puudutavad arvestuspõhimõtted ei pea olema finantsaruannete kasutajatele otsuste tegemiseks usaldusväärsed ega asjakohased. Investoritel ja analüütikutel on seetõttu keeruline erinevate riikide kindlustusettevõtete aruandeid mõista ning võrrelda. (Why ... 2017)

Teise etapi esimene konsultatsioonidokument oli 2007. aastal avaldatud aruteludokument, milles selgitati IASB esialgseid seisukohti kindlustuslepingutest tulenevate õiguste ja kohustuste kajastamise mudeli kohta. Esimene standardi eelnõu avaldati 2010. aastal ning teine ehk uuendatud standardi eelnõu 2013. aastal. (Basis for Conclusions IFRS 17 ... 2017, 5–6)

Joonis 3. Ülevaade kindlustuslepingute projekti teisest etapist
Allikas: Autori koostatud (Snapshot ...)

Kokku laekus IASB avaldatud ettepanekutele üle 600 kommentaari. Lisaks kommentaaride analüüsimisele tegi IASB nii-öelda välitööd (ingl *field work*) aastatel 2009, 2011, 2013 ning 2016. Välitöö võimaldas Nõukogul paremini mõista, millised probleemid esinevad, kui kindlustuslepingute arvestuse mudelit ka päriselt rakendada. IASB-l oli üle 900 kohtumise huvigruppidega, et nende seisukohti paremini mõista. (Basis for Conclusions IFRS 17 ... 2017, 5–6) Järgmises alapeatükis käsitletakse muudatusi kindlustuslepingute arvestuses.

1.3. Muudatused kindlustuslepingute arvestuses

Selles alapeatükis käsitleb autor kindlustuslepingute arvestuse kolme olulisemat teemat. Autor võrdleb kajastamist ja kajastamise lõpetamist, mõõtmist ning avalikustamismõudeid 2007. aasta aruteludokumendist kuni 2017. aastal avaldatud IFRS 17 standardini.

1.3.1. Kajastamine ja kajastamise lõpetamine

IASB viitab 2007. aasta aruteludokumendis finantsinstrumentide standardile IAS 39. Selle järgi tohib majandusüksus kajastada oma bilansis finantsvara või -kohustise siis, kui temast saab instrumendi lepinguline osapool. IASB esialgne seisukoht oli, et samasugune nõue on asjakohane ka kindlustuslepingute puhul. See tähendab, et kindlustusandja peaks kajastama kindlustuslepingust tulenevad õigused ja kohustused siis, kui temast saab lepingu osapool. (Preliminary ..., §27–30)

IFRS 4 standardi järgi tuleb kindlustuskohustise kajastamine lõpetada siis, kui kindlustusandja on vabanenud lepingus määratud kohustusest, kohustus tühistatakse või see aegub (IFRS 4, §14(c)). IASB arvates ei ole põhjust, miks kindlustuskohustiste kajastamise lõpetamise tingimused peaksid erinema finantskohustiste kajastamise lõpetamisest. Selle osas kindlustuslepingute standardi teises etapis muutusi ei olnud. IASB otsustas kindlustusvara kajastamise lõpetamist selles standardis mitte käsitleda, viidates teema keerukusele. (Preliminary ..., §27–30)

2010. aasta standardi eelnõus ei muutnud IASB oluliselt oma seisukohti kajastamise osas. Täpsustati, millal kindlustusandjast saab kindlustuslepingu osapool. See on varaseim järgmisest kahest (ED 2010/8, §13–15):

- aeg, kui kindlustusandja on seotud kindlustuslepingu tingimustega; või
- aeg, kui kindlustusandja on lepingu järgi riskidele avatud, st ta ei saa enam taganeda oma kohustusest pakkuda kindlustatud juhtumitele kindlustuskaitset ning tal puudub õigus kindlustusvõtja riski ümber hinnata.

Eelnõusse lisati paragrahv selle kohta, et kindlustusandja ei tohi kohustiste ega varana kajastada eraldisi hüvitamiseks selliseid kahjunõudeid, mis on tingitud tulevastest kindlustuslepingutest. Siia alla kuuluvad näiteks katastroofieraldised. Samas võib neid kajastada jaotamata kasumist moodustatud reservina omakapitalis. Lisaks täpsustas IASB, et kindlustuslepingust tuleneva

kohustise tohib bilansist eemaldada siis, kui kindlustusandjal ei ole enam riski ning ta ei pea oma kohustuse täitmiseks majanduslikke ressursse üle andma. (Ibid.)

2013. aasta eelnõus oli võrreldes eelmise eelnõuga veelgi täpsustatud seda, millal peab kindlustusandja sõlmitud kindlustuslepingu kajastama. See on varaseim järgmisest kolmest ajast (ED 2013/7, §12–16):

- kindlustuskaitse perioodi algus;
- esimese kindlustusmakse maksetähtpäev;
- kui see on asjakohane, siis kuupäeval, mil lepingute portfell, kuhu kindlustusleping kuulub, saab koormavaks (ingl *onerous*).

Kui enne kindlustuskaitset tekib rahakäive, tuleb see kajastada tekkimise hetkel selle portfelli osana, mis sisaldab lepingut, millega on rahakäive seotud. Kui lepinguline maksetähtpäev puudub, loetakse selleks päev, millal esimene makse laekub. Kindlustusandja peab hindama, kas kindlustusleping on koormav, kui asjaolud viitavad sellele, et portfell, kuhu leping kuulub, on koormav. Portfell on koormav, kui lepingu täitmise rahakäibe ning kindlustuskaitsele eelneva rahakäibe summa on suurem kui null. See osa, mis ületab nulli, kajastatakse kasumiaruandes kuluna. (Ibid.) Standardis IFRS 17 ei ole võrreldes 2013. aasta eelnõuga kajastamise ja kajastamise lõpetamise osas olulisi muudatusi (§25–28, 50–51).

Kajastamist ja kajastamise lõpetamist käsitlev osa standardist IFRS 17 on võrreldes standardiga IFRS 4 pikem ja täpsem. Esimeses standardi eelnõus määratleti kriteeriumid, mille alusel võib kindlustuslepingust tulenevaid õigusi ja kohustusi kajastada. Järgmises standardis täpsustati seda veelgi. Autori hinnangul on oluline, et see, millal ettevõtte kindlustuslepinguid oma finantsaruannetes kajastab, oleks ühtlustatud. Sellisel juhul on võimalik paremini võrrelda kindlustuslepingutest tulenevaid kohustisi, vara.

1.3.2. Mõõtmine

Esimeses kindlustuslepingute kajastamist käsitlevas standardis IFRS 4 ei ole konkreetset mudelit, mille järgi mõõta kindlustuslepingutest tulenevaid rahakäibeid. Standardis on toodud ühe võimalusena kohustiste piisavuse test (ingl *liability adequacy test*, LAT). See peab arvestama hetke hinnanguid lepinguliste ning kahjukäsitlusest tingitud rahakäivete kohta. Kui test näitab, et kohustis ei ole piisav, peab kindlustusandja kajastama kogu puuduoleva summa kasumiaruandes. Kui aga kindlustusandja arvestuspõhimõtetes ei ole LAT nõutud või see ei vasta eelnevalt

selgitatud nõuetele, siis tuleb kohustise kajastamiseks teha kindlaks kindlustuskohustiste bilansiline väärtus, millest on lahutatud edasilükatud sõlmimiskulude bilansiline väärtus. Lisaks tuleb kindlaks teha, kas leitud väärtus on väiksem kui selline bilansiline väärtus, mis oleks kindlustuskohustisel siis, kui seda käsitletakas IAS 37 raames. Kui see on väiksem, siis peab kindlustusandja kajastama kogu erinevuse kasumiaruandes ja vähendama edasilükatud sõlmimiskulude bilansilist väärtust või suurendama kindlustuskohustise bilansilist väärtust. (IFRS 4, §17–15)

IASB eesmärk oli välja töötada selline mõõtmismudel, mis annab finantsaruannete kasutajale kasulikku informatsiooni kindlustuslepingutest tuleneva rahakäibe summa, ajastuse ning ebakindluse kohta (Preliminary ..., 31–33). 2007. aasta aruteludokumendis esitleti kolme komponendiga mudelit (ingl *Building Block Approach*, BAA). Need kolm komponenti olid (Ibid., §90–91):

- selge, tõenäosusega kaalutud, turuolukorrale vastav ja hetke (ingl *current*) hinnang lepingulisele rahakäibe;
- hetke turu diskonteerimismäärad, millega korrigeeritakse hinnangulist tulevast rahakäivet raha ajaväärtusega;
- selge ja objektiivne hinnang marginaalile, mida turuosalistes riski kandmise ja teiste teenuste osutamise eest nõuavad (st riskimarginaal ja teenuse marginaal).

Mitmes kindlustusvaldkonnas kasutusel olevas arvestusmudelis neid kolme komponenti selgelt ei eristata. Sageli on esialgne kohustise väärtus võrdne saadud kindlustuspreemiaga, millest on võimalik lahutatud sõlmimiskulud. IASB põhjendas oma seisukohti mitme eelisega. Esiteks annab selline mudel asjakohast informatsiooni kindlustuslepingutest tuleneva rahakäibe ja selle ebakindluse kohta. Teiseks peab kindlustusandja hindama rahakäivet ja marginaale, mitte tuginema olukorrale, mis oli lepingu jõustumisel. Selleks peavad kindlustusandjad riske paremini tundma ning väheneb oht, et kindlustusandja eirab asjaolude muutusi. IASB pakutud mudel on asjakohane kõigile kindlustuslepingu tüüpidele ja sobib ka keerulisemate lepingute, nt mitmeaastaste või mitmeliigiliste kajastamiseks. IASB tõi ka välja, et pakutud BBA lähenemine on kooskõlas teiste standarditega, mis nõuavad eraldiste ja finantskohustiste mõõtmiseks hinnanguid tulevase rahakäibe kohta, vastavalt IAS 37 ja IAS 39. (Ibid.)

IASB arvates sobis selle lähenemise nimetuseks *current exit value* ehk hetke väljumisväärtus. See oleks summa, mille kindlustusandja peaks maksma, et aruandekuupäeval oma lepingulised

õigused ja kohustused teisele majandusüksusele üle anda. Kuna selline väärtus ei ole kindlustuslepingu puhul üldjuhul vaadeldav, tulebki väärtust kolme komponendi abil hinnata. IASB kaalus mitut teist mudelit, kuid jäi aruteludokumendis siiski hetke väljumisväärtuse juurde. Reaalväärtuse meetodi puhul selgitas IASB, et dokumendi avaldamise ajaks ei olnud IASB-l lõplikku seisukohta reaalväärtuse ega hetke väljumisväärtuse definitsioonide osas. Seetõttu ei olnud võimalik öelda, kas need kaks määratlust on ühesugused. Samas ei olnud IASB olulisi erinevusi tuvastanud. Kindlustusvaldkonnas levinud teenimata kindlustuspreemiate meetod (ingl *unearned premium*) sobib IASB hinnangul lühiajaliste lepingute kajastamiseks, kuid hetke väljumisväärtuse lähenemine on mitmekülgsem, sest sobib ka pikaajaliste lepingute kajastamiseks. (Ibid., §91, 104, 112)

Standardi esimese eelnõu järgi mõõdetakse kindlustuslepingut kahe komponendi summana. Esiteks oodatav nüüdisväärtus tulevasesst väljaminevast rahakäibest, millest on lahutatud tulevane sissetulev rahakäive, mis tekib kindlustuslepingut täites. See summa on korrigeeritud tulevaste rahakäivete ajastuse ja suuruse ebakindluse mõjuga. Teine komponent on jääkmäär (ingl *residual margin*), mis välistab lepingu alguses tekkiva tulum. Jääkmäär tekib, kui riskiga korrigeeritud tulevase väljamineva rahakäibe oodatav nüüdisväärtus on väiksem tulevase sissetuleva rahakäibe oodatavast nüüdisväärtusest. Kui aga esimene komponent on nullist suurem, peab kindlustusandja selle summa kohe kasumiaruandes kuluna kajastama. Jääkmäär tuleb kindlaks teha agregeeritult, st kindlustuslepingud jagatakse portfelligesse, kusjuures ühes portfellis on sarnase alguskuupäeva ning kindlustuskaitse perioodiga lepingud. (ED 2010/8, §16–20)

Lepingu täitmise rahakäibe nüüdisväärtus koosneb kolmest komponendist, nagu ka 2007. aasta aruteludokumendis. Esiteks, otsene ja tõenäosusega kaalutud (ingl *probability-weighted*) hinnang tulevase väljamineva ja sissetuleva rahakäibe vahe kohta. Teiseks, diskonteerimismäär, mis korrigeerib neid rahakäibeid raha ajaväärtusega. Kolmandaks otsene hinnang rahakäivete ebakindluse mõju kohta ehk nii-öelda riskiga korrigeerimine (ingl *risk adjustment*). Kindlustuslepingute portfelli tulevaste rahakäivete hinnangud peavad olema eraldi diskonteerimismäära hinnangust ning riskiga korrigeerimisest. Need rahakäibed peavad kajastama kindlustusandja olukorda, samas peavad olema koosõlas ka vaadeldavate turuhindadega. Lisaks peavad hinnangud kajastama kogu mõõtmishetkel saada olevat informatsiooni, sealhulgas nende ebakindlust. Hinnangud tohivad sisaldada ainult selliseid rahakäibeid, mis tulenevad olemasolevatest lepingutest. (Ibid., §22–23)

Mudeli diskonteerimismäär peab olema kooskõlas sarnaste omadustega rahakäivetega instrumentide vaadeldavate turuhindadega. Sarnaste omaduste all peab IASB silmas näiteks likviidsust, valuutat ning ajastust. Kõik tegurid, mis mõjutavad vaadeldavaid diskonteerimismäärasid, kuid ei ole kindlustuslepingute puhul asjakohased, tuleb jätta arvestamata. (Ibid., §30)

Edasisel kajastamisel koosneb kindlustuslepingu bilansiline väärtus lepingu täitmise rahakäibe nüüdisväärtusest aruandekuupäeva seisuga ning jääkmäära järelejäänud osast. Jääkmäär, mille kindlustusandja esmasel kajastamisel välja selgitas, kantakse tuludesse kindlustuskaitse perioodi jooksul. Seda tuleb teha viisil, mis arvestab kõige paremini kindlustuskaitse osutamisest tingitud riskipositsiooni. Eelkõige tähendab see tulu kajastamist aja möödumise alusel, aga samas tuleb arvestada tekkinud kahjunõuete ja hüvitiste oodatavat ajastust. Jääkmäär ei saa olla negatiivne. See tähendab, et kui kindlustuskaitse periood on lõppenud, on jääkmäär null. Pärast seda mõõdetakse kindlustuslepingut oodatava lepingu täitmise rahakäibe nüüdisväärtusena. (Ibid., §47–52)

Lühiajaliste lepingute jaoks lülitati standardi esimesse eelnõusse lihtsustatud lähenemine. Need on lepingud, mille kindlustuskaitse periood on üks aasta või lühem. Lisaks ei sisalda sellised lepingud varjatud optioone. Kui kahjunõuet ei ole veel esitatud, leitakse kohustise väärtus, jaotades kindlustuspreemia kindlustuskaitse perioodile. Kui kahjunõue on esitatud, siis on kohustis võrdne lepingu täitmise rahakäibe nüüdisväärtusega. (Ibid., §54–57)

2013. aasta parandatud eelnõu järgi tuleb esialgsel kajastamisel mõõta kindlustuslepinguid lepingu täitmise rahakäibe ning lepingulise teenuse marginaali (ingl *contractual service margin*, CSM) summana. Üldjoontes oli 2013. aasta käsitus sarnane 2010. aasta eelnõuga, kuid jääkmäära asemel võeti kasutusele CSM. Selliselt mõõdetud väärtus koosneb kahest komponendist:

- järelejäänud kindlustuskaitse kohustis, mis näitab kindlustusandja kohustust osutada kindlustusvõtjale teenust järelejäänud kindlustuskaitse perioodil; ning
- esinenud kahjunõuete kohustis, mis näitab kindlustusandja kohustust käsitleda ning maksta kahjunõudeid kindlustusjuhtumite eest, mis on juba esinenud, isegi kui neist ei ole veel teatatud.

Tulevase rahakäibe hindamise ning raha ajaväärtuse arvestamise, st diskonteerimismäära osas ei olnud olulisi muudatusi võrreldes 2010. aasta eelnõuga. (ED 2013/7, §17–26)

Edasist mõõtmist käsitlev osa 2013. aasta eelnõus sarnanes samuti üldjoontes 2010. aasta eelnõule. Täpsustati CSM-i mõõtmist. Nimelt, aruandekuupäeva seisuga on CSM-i järelejäänud summa selle bilansiline väärtus aruandeperioodi alguses, millele on liidetud CSM-ilt kogunenud intress, mis kajastab raha ajaväärtust. Seejärel lahutatakse see osa, mis kajastati kindlustuskaitse perioodi jooksul kasumiaruandes, et näidata teenuse osutamist. Järgmisena liidetakse soodsad muutused tulevaste rahakäivete nüüdisväärtuse hetke ja varasemate hinnangute vahelises erinevuses. Seejärel lahutatakse ebasoodsad muutused tulevastes rahakäivetes, kui muutus on tingitud hinnangute erinevusest ning CSM on selle katmiseks piisav. Kõik sellised muutused rahakäivetes, mis CSM-i ei korrigeeri, kajastatakse kasumiaruandes. (Ibid., §29–31)

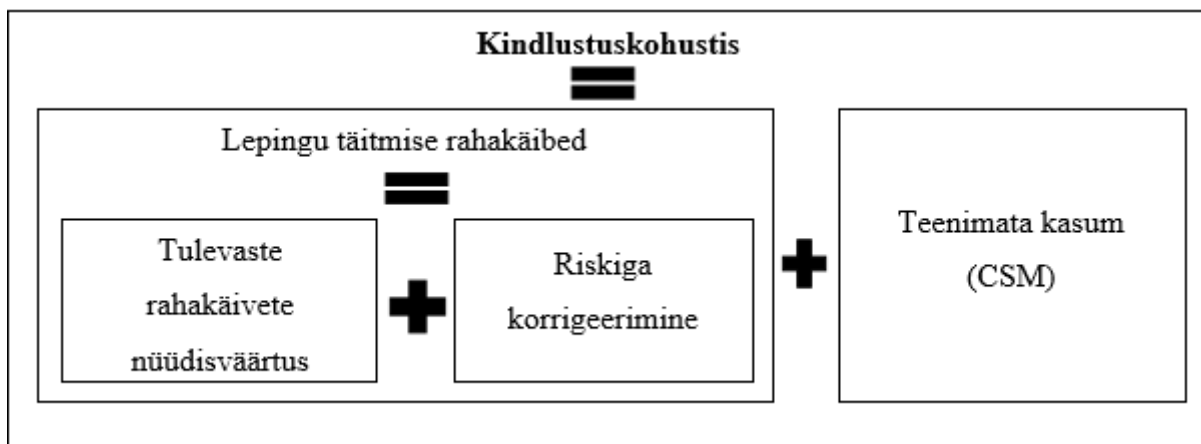
2013. aasta eelnõus käsitleti põhjalikumalt lihtsustatud lähenemist järelejäänud kindlustuskaitse kohustise mõõtmiseks. Kohustise mõõtmise lihtsustamine nii-öelda preemia jaotamise lähenemist (ingl *Premium Allocation Approach*, PAA) kasutades on lubatud, kui selliselt leitav väärtus on ligikaudne BBA-ga. PAA on lubatud ka siis, kui kindlustuslepingu esialgsel kajastamisel on kindlustuskaitse periood üks aasta või lühem. Kui kindlustusandja ootab lepingu alguses olulist varieeruvust rahakäivetes, siis ei saa PAA lähenemisega leitud väärtus olla ligikaudne BBA-ga. (Ibid., §35–40)

PAA lähenemise puhul on järelejäänud kindlustuskaitse kohustise bilansiline väärtus esialgsel kajastamisel kindlustuspreemia, mille kindlustusandja on saanud ja millest on lahutatud sõlmimiskuludega seotud väljamaksed. Seejärel liidetakse või lahutatakse kindlustuskaitse perioodile eelnevad rahakäibed. Lisaks liidetakse koormava lepingu kohustis. Koormav leping on selline, mille puhul on oodatavad kohustised suuremad kui oodatav tulu. Selle väärtus on kohustise bilansilise väärtuse ning lepingu täitmise rahakäivete vahe. (Ibid.)

Iga aruandeperioodi lõpus leitakse kohustise bilansiline väärtus järgmiselt. Eelmisele bilansilisele väärtusele liidetakse perioodi jooksul laekunud kindlustuspreemiad. Seejärel lahutatakse perioodi jooksul osutatud teenuse tuluna kajastatud summa. Lisaks liidetakse koormava lepingu kohustis, mis on perioodil kajastatud, ning liidetakse või lahutatakse varasematel perioodidel kajastatud koormavate lepingute kohustiste hinnangutega seotud muutused. Viimasena võetakse arvesse raha ajaväärtust. (Ibid.)

2017. aastal avaldatud IFRS 17 standardis ei tehtud BBA osas 2013. aasta eelnõuga võrreldes olulisi muudatusi. IASB täpsustas, et lepingu täitmise rahakäive koosneb tulevaste rahakäivete

hinnangutest, finantsriske ja raha ajaväärtust kajastavast korrigeerimisest ning mitte-finantsriskide korrigeerimisest. (IFRS 17, §32) Tulevase rahakäibe hindamise, raha ajaväärtuse arvestamise ning CSM-i esialgse kajastamise osas ei tehtud olulisi muudatusi (Ibid., §33–39). Mudel, mis on lõplikus standardis, on toodud joonisel 4.

Joonis 4. Kindlustuskohustise mõõtmise mudel
Allikas: Autori koostatud (IFRS 17)

Edasist mõõtmist on IFRS 17 standardis võrreldes 2013. aasta eelnõuga täpsustatud. Kindlustuslepingute grupi bilansiline väärtus iga aruandeperioodi lõpul on järelejäänud kindlustuskaitse kohustise ning esinenud kahjunõuete kohustise summa. Esimene neist koosneb lepingu täitmise rahakäivetest, mis on seotud tulevikus teenuse osutamisega ja on sellele grupile jaotatud, ning CSM-ist. Esinenud kahjunõuete kohustis koosneb aga lepingu täitmise rahakäivetest, mis on seotud minevikus teenuse osutamisega ja mis on sellele lepingute grupile jaotatud. (Ibid., §40–44)

Kui kindlustusandja vähendab aruandeperioodil teenuse osutamise tõttu järelejäänud kindlustuskaitse kohustist, peab ta kajastama tulu kindlustustegevusest. Kui ta suurendab kohustist aruandeperioodil esinenud kahjunõuete ning tekkinud kulude tõttu, peab ta kajastama kulu kindlustusteenusest (ingl *insurance service expenses*). See kulu tuleb kajastada ka siis, kui esinenud kahjunõuete ning tekkinud kulude tõttu muutuvad lepingu täitmise rahakäibed. Raha ajaväärtuse ning finantsrisiki mõju tuleb kajastada kindlustuse finantstulu või –kuluna (ingl *insurance finance income or expenses*). (Ibid.)

CSM näitab aruandeperioodi lõpus kindlustuslepingute grupi kasumit, mida ei ole veel kasumiaruandes kajastatud, sest see on seotud tulevikus osutatava teenusega. CSM-i bilansilise väärtuse leidmiseks tuleb perioodi alguse väärtusele lisada perioodi jooksul gruppi lisatud lepingute mõju, CSM-ilt aruandeperioodi jooksul kogunenud intress. Lisaks tuleb arvestada muutusi tulevikus osutatava teenusega seotud lepingu täitmise rahakäibes, välja arvatud juhul, kui muutus rahakäibes ületab CSM-i väärtust. Viimasel juhul tuleb kajastada kahjum. CSM-i bilansilise väärtuse arvutamisel tuleb arvestada ka valuuta konverteerimise mõju CSM-ile ning aruandeperioodil teenuse osutamise tõttu kajastatud tulu kindlustustegevusest. (Ibid.)

PAA rakendamise kriteeriumid jäid samaks. Esialgse kajastamise puhul olulisi muudatusi ei tehtud. Kindlustusandjal on võimalik PAA puhul kajastada kindlustuslepingu sõlmimisega seotud rahakäibed kuluna nende tekkimisel. Edasisel kajastamisel leitakse IFRS 17-s PAA lähenemisega kohustise bilansiline väärtus järgmiselt. Perioodi alguse bilansilisele väärtusele lisatakse perioodi jooksul saadud kindlustuspreemiad. Seejärel lahutatakse lepingu sõlmimisega seotud rahakäive ja liidetakse sõlmimiskulude kuluna kajastamisega seotud amortisatsioon. Seda juhul, kui kindlustusandja ei ole otsustanud sõlmimise rahakäibeid kuluna kajastada. Järgmisena lahutatakse perioodi jooksul osutatud teenuse tuluna kajastatud summa. (Ibid., §53–59)

Kui kindlustuskaitse perioodi jooksul selgub, et kindlustuslepingute grupp on koormav, peab kindlustusandja arvutama erinevuse PAA mudeliga leitud kohustise bilansilise väärtuse ning BBA lähenemisega arvutatud lepingu täitmise rahakäibe vahel. Kui PAA-ga leitud kohustis on väiksem, peab kindlustusandja kajastama kasumiaruandes kahjumi ning suurendama järelejäänud kindlustuskaitse kohustist. Esinenud kahjunõuete kohustist tuleb mõõta kahjunõuete seotud lepingu täitmise rahakäivetena, sarnaselt BBA mudeliga. (Ibid.)

Standardis IFRS 17 on mõõtmist käsitlev osa autori hinnangul kõige olulisem ning selle puhul on tehtud ka suuremad muudatused. IFRS 4-ga ei reguleeritud kindlustuslepingutest tulenevate kohustiste väärtuse mõõtmist põhjalikult seetõttu, et standard oli ajutine lahendus. See tähendab, et IFRS standardite üht eesmärki, võrreldavust, tegelikult ei saavutatud. IFRS 17-s on aga toodud kolme komponendiga mudel, samuti on selgitatud, kuidas iga komponenti leida. Lisaks on võimalik lühiajaliste lepingute puhul rakendada lihtsustatud mudelit. Samas võib kindlustusandja ka lühiajaliste lepingute mõõtmiseks BBA mudelit kasutada. IFRS 17-s käsitletud arvestusmudelid parendavad autori arvates kindlustusandjate finantsaruannete võrreldavust märkimisväärselt.

1.3.3. Avalikustamismõuded

Avalikustamismõuded on olulised seetõttu, et aitavad finantsaruannete kasutajatel mõista kindlustuslepingutest tulenevate tulevaste rahakäivete suurust, ajastust ning ebakindlust. Selline põhjendus oli juba 2004. aastal välja antud IFRS 4-s. Eelmises kindlustuslepingute kajastamist käsitlevas standardis on toodud avalikustamismõuded, kuid neid on oluliselt vähem ning nõuded pole nii detailsed kui IFRS 17-s või standardi eelnõudes. IFRS 4 järgi peab kindlustusandja avalikustama kindlustuslepingute ja nendega seotud vara, kohustiste, tulu ja kulude kajastamise arvestuspõhimõtted. Lisaks tuleb avalikustada, kuidas määratletakse olulise mõjuga eeldused. Avalikustama peab informatsiooni muudatuste kohta eeldustes, kui neil on finantsaruannetele oluline mõju. Kindlustusandja peab avalikustama informatsiooni riskijuhtimise eesmärkidest, kindlustusriskist, sealhulgas kahjunõuete arengust (ingl *claims development*), mis tähendab, et tuleb võrrelda tegelikke kahjunõudeid varasemate hinnangutega. Avalikustada tuleb kindlustuslepingute tingimused, millel on kindlustusandja tulevaste rahakäivete suurusele, ajastusele ja ebakindlusele oluline mõju. (Ibid., §36–39)

2010. aasta eelnõus tõi IASB välja hulgaliselt nõudeid kvalitatiivse ja kvantitatiivse informatsiooni avalikustamise kohta. Näiteks peab kindlustusandja avalikustama informatsiooni finantsaruannetes kajastatud kindlustuslepingutest tulenevate summade ning kindlustuslepingutest tulenevate riskide olemuse ja ulatuse kohta. (ED 2010/8, §79) Lisaks peab kindlustusandja avalikustama järgmiste kirjete alg- ja lõppsaldo võrdluse (Ibid., §86–87):

- kindlustuslepingute kohustised ning vara;
- riskipreemiad, mis sisalduvad kindlustuskohustistes ja -varas;
- jääkmäärad, mis sisalduvad kindlustuskohustistes ja -varas.

Iga võrdlus peab sisaldama bilansilist väärtust perioodi alguses ja lõpus, perioodi jooksul kajastatud uusi lepinguid, saadud kindlustuspreemiaid, väljamakseid (sh kahjumaksed, hüvitised, lisandunud sõlmimiskulud), muu saadud või makstud raha. (Ibid.)

Kindlustusandja peab lisaks avalikustama, millise meetodiga hinnatakse kindlustuslepingutest tulenevaid summasid ning kuidas hinnatakse nende meetodite sisendeid. Muuhulgas peab avalikustama informatsiooni diskonteerimismäära ja riskiga korrigeerimise hindamise meetodite ja sisendite kohta. Samuti tuleb välja tuua sisendite muutuste oluline mõju. Kindlustusandja peab avalikustama informatsiooni selle kohta, millistele riskidele ta on avatud, samuti riskijuhtimise eesmärkide, protsesside ja meetodite kohta. Lisaks tuleb avalikustada riskijuhtimises tehtud

muudatused. Raamatupidamise aastaaruande lisades tuleb avalikustada järelevalveliste raamistike, näiteks miinimumkapitalinõuete mõju. Kindlustusandja peab avalikustama informatsiooni kahjunõuete arengu kohta. (Ibid., §90–92)

Võrreldes esimese eelnõuga täpsustati 2013. aasta eelnõus avalikustamismõndeid. Kindlustusandja peab avalikustama informatsiooni selle kohta, milliste meetodite ja sisenditega hinnatakse CSM-i kajastamist. (ED 2013/7, §69–95) Lisaks peab avalikustama informatsiooni kindlustusriski kohta enne ja pärast riskimaandamist (nt edasikindlustuse abil). Iga kindlustuslepingust tuleneva riski, välja arvatud kindlustusriski kohta tuleb avalikustada kvantitatiivne kokkuvõtte riskipositsioonist perioodi lõpu seisuga. See peab andma informatsiooni ka riskijuhtimise meetoditest. (Ibid., §89, 91)

Oluliselt täpsustati finantsaruandes kajastatud arvnäitajate selgitusi käsitlevat osa. Kindlustusandja peab tabelitena avalikustama järgmised võrdlused (Ibid., §73–76):

- võrdlused, mis näitavad, kuidas rahakäibed ning kasumiaruandes ja koondkasumiaruandes kajastatud tulu ja kulu mõjutavad kindlustuslepingutest tulenevaid kohustisi ning vara;
- tulevaste rahakäivete oodatava nüüdisväärtuse alg- ja lõppsaldo võrdluse;
- riskipremia alg- ja lõppsaldo võrdluse; ning
- CSM-i alg- ja lõppsaldo võrdluse.

Selliste kindlustuslepingute puhul, mille mõõtmiseks kasutatakse PAA lähenemist, ei ole vaja loetletud võrdlusi avalikustada. Kindlustusandja peab lisaks avalikustama aruandeperioodil saadud kindlustuspreemiate ning perioodil kajastatud kindlustuslepingute tulu võrdluse. (Ibid.)

2017. aastal avaldatud standardis on avalikustamismõuete peatükk detailsem kui eelnõudes. Kuigi üldjoontes ei ole nõuetes 2013. aasta eelnõuga võrreldes olulisi muudatusi, on standardis kõik nõudmised pikemalt selgitatud. (IFRS 17, §93–132) Kindlustusandja peab avalikustama analüüsi aruandeperioodil kajastatud kindlustustegevuse tulu kohta. See analüüs sisaldab muutusi järelejäänud kindlustuskaitse kohustises, kusjuures eraldi tuleb avalikustada kindlustusteenuse kulud, muutused mitte-finantsriski korrigeerimises, teenuse osutamise tõttu kasumiaruandes kajastatud osa CSM-ist. Sellist analüüsi ei pea avalikustama nende lepingute kohta, mis on mõõdetud PAA-ga. (Ibid., §106) Sarnaselt 2013. aasta standardi eelnõuga on IFRS 17 standardis toodud avalikustamismõuded riskitüüpide kaupa. Eraldi on välja toodud nõuded, mida peab kindlustusandja avalikustama likviidsusriski, tururiski, kindlustusriski, krediidiriski kohta. (Ibid., §127–132)

Kindlustuslepingute kajastamisega seotud avalikustamismõudeid on uues kindlustuslepingute standardis IFRS 4-ga võrreldes märkimisväärselt rohkem. Juba standardi eelnõudes oli nõuete hulk oluliselt suurem kui esimeses standardis. Autori hinnangul on see tervitatav, sest võimaldab finantsaruannete kasutajatel paremini mõista, mis on aruannetes kajastatud arvandmete taga. Kui näiteks kahe või enama kindlustusandja aruannetest selgub, et nad kasutavad üht ja sama mõõtmismudelit, sarnaseid sisendeid, siis on võimalik neid ettevõtteid omavahel võrrelda. See aga on üks olulisi IFRS-i rakendamise eesmärke. Samuti on oluline riskide ja nende maandamisega seotud informatsiooni avalikustamine, mis võimaldab investoritel teha järeldusi investeringu riskantsuse kohta.

1.4. Varasemad uuringud

Kindlustus on magistritöö autori arvates spetsiifiline valdkond. Seetõttu on keeruline leida selle teema kohta tehtud uurimusi, mis käsitleksid kindlustust majandusarvestuse seisukohast. Suur osa uuringutest on pigem kindlustusmatemaatilised ning neid on keeruline mõista, kui lugeja ei ole aktuaar või vähemalt matemaatik.

Félix Mignolet uuris 2017. aastal oma magistritöös IFRS 17 oodatud mõju kindlustusettevõtete finantsaruannete läbipaistvusele ja võrreldavusele. Mignolet intervjueeris spetsialiste kahest kindlustusettevõttest, Belgia Keskpangast ning Belgia kindlustusandjate ühendusest. Lisaks analüüsis ta IASB-le edastatud tagasisidet. IASB tegi pärast korrigeeritud eelnõu avaldamist 2013. aastal nii-öelda välitööd, mille käigus hinnati, kas uus standard on rakendatav. Mignolet analüüsis ka 2013. aasta eelnõule laekunud kommentaare. Autor leidis uurimuse tulemusena, et eeldatavalt parendab IFRS 17 aruannete võrreldavust ning tagasiside IASB lahendustele oli pigem positiivne. Läbipaistvuse osas oli rohkem vastakaid arvamusi. Näiteks arvati, et IASB nõutud informatsiooni on keeruline avalikustada. Samas oli ka positiivset tagasisidet, näiteks kindlustuslepingute hindamise ja kasumlikkuse kohta. Mignolet järeldas, et enamik osapooltest nõustub IASB seisukohtadega ning usub, et IASB saavutab oma eesmärgid.

Annika Härma uuris 2014. aastal oma magistritöös IFRS 4 muutmise projekti. Härma selgitas välja, millised muudatused tegi IASB 2010. aasta standardi eelnõule laekunud kommentaaride põhjal. Lisaks analüüsis ta elukindlustusandjate seisukohti muudatuste suhtes, kasutades Likerti skaalat. Töö valimisse kuulus 25 elukindlustusettevõtet. Vastanutest 52% nõustus IASB pakutud

muudatustega, kuid ainult siis, kui standardit rohkem selgitatakse ja lihtsamaks tehakse. Lisaks selgus, et enamik vastanutest arvab, et muudatused ei suurenda finantsaruandluse läbipaistvust. Tulemustest selgus, et arvatakse, et muudatuste rakendamise eeldatavad kulud on suuremad kui oodatav kasu.

Härmaga sarnaselt ehk IASB avaldatud standardi eelnõudele laekunud kommentaare analüüsid uuris IFRS-i muudatusi ka Helis Vesiallik (2016). Tema uurimisobjektiks oli IFRS 9 "Finantsinstrumendid". Vesiallik analüüsis eelnõudes esitatud küsimustele laekunud kommentaare. Ta määratles tegevusalade järgi huvigrupid ning hindas Likerti skaalal kommentaarides toodud vastuseid. Uurimistöö tulemusena sai osaliselt kinnitust Vesialliku püstitatud hüpotees, et pangad ja muud finantsasutused on võrreldes teiste huvigruppidega uue standardi suhtes negatiivsemalt meelestatud. Pankade ja pangäühenduste puhul leidis hüpotees kinnitust, kuid muude finantsasutuste ja nende ühenduste puhul mitte.

Uusi finantsaruandluse standardeid on uuritud ka teiste meetoditega. Getter Prants (2016) uuris oma magistritöös IFRS 15 "Tulu kliendilepingutest" rakendamisega kaasnevat muudatusi finantsaruandluses. Prants käsitles esmalt IFRS 15-le eelnenud tulu kajastamist käsitlevaid standardeid IAS 11 ning IAS 18. Seejärel tõi ta välja IFRS 15 eesmärgi ja ülesehituse ning kirjeldas tulu kajastamise mudelit ja avalikustamiskõppeid. Töö viimases peatükis võrdles Prants uut standardit IAS 11 ja IAS 18-ga.

Selle magistritöö autor kasutab Helis Vesialliku tööga sarnast uurimismeetodit ehk analüüsib standardi eelnõudele laekunud kommentaare. Täpsem kirjeldus ja valiku põhjused on toodud järgmises peatükis.

2. KINDLUSTUSLEPINGUTE KAJASTAMISE MUUDATUSTE ANALÜÜS

2.1. Analüüsi meetodika ja valim

Kindlustuslepingute standardi projekti teises etapis avaldas IASB ühe aruteludokumendi ja kaks eelnõud. Aruteludokument avaldati 2007. aasta mais ja selles esitati huvigruppidele 21 küsimust, millele laekus 162 vastust. Esimene eelnõu ED/2010/8 avaldati 2010. aasta juulis ning selles esitati 19 küsimust. Vastuseid laekus 250. Teine, korrigeeritud eelnõu ED/2013/7 avaldati 2013. aasta juunis. Selles esitati huvigruppidele 7 küsimust ning vastuseid laekus 196.

Magistritöös kasutab autor andmetena IASB küsimustele laekunud kommentaarkirju, mis on kättesaadavad IASB kodulehel. Teemat on võimalik uurida ka intervjuude või küsitluse põhjal. IASB-le saadetud vastused on kõigile ligipääsetavad ning hõlmavad vastajaid kogu maailmast. Autori hinnangul on Eesti kindlustusturg väike, mistõttu on intervjuude või küsitlusega keeruline samaväärseid vastuseid saada. Eesti suuremad kindlustusandjad kuuluvad rahvusvahelistesse kontsernidesse ja on tõenäoline, et teemat käsitletakse esmalt pigem kontserni tasandil. Seetõttu ei pruugi Eesti ettevõtetes töötavad arvestusala spetsialistid osata 2019. aasta märtsis ja aprillis veel uue standardi rakendamisega seotud probleeme ja võimalusi hinnata. Turu väiksuse tõttu on Eestis ka vähe audiitoreid, aktuaare ja teiste huvigruppide esindajaid, kes oskaksid sel teemal arutleda. Enamikku Eestis tegutsevaid kindlustusseltse auditeerivad niinimetatud Suure Neliku ettevõtted, kelle seisukohad moodustatakse samuti rahvusvahelisel tasandil. Autori hinnangul on IASB veebilehel avaldatud kommentaarkirju analüüsides võimalik teha põhjalikumaid ning üldistavamaid järeldusi.

Autor valis 8 küsimust, mille vastuseid töös analüüsida. Ülevaade valitud küsimustest on toodud lisas 1. Valiku tegemisel lähtus autor magistritöö eesmärgist ja uurimisküsimusest. Töös analüüsitavad küsimused ja vastused on kolmest valdkonnast, mida käsitles autor alapeatükis 1.3. Valimist jäeti välja üksikisikud, sest autori arvates on ettevõtete ja organisatsioonide

kommentaariid usaldusväärsemad ning suurema tõenäosusega pädevad. Aruteludokumendi küsimustele vastas 8, esimesele eelnõule 15 ning teisele eelnõule 4 üksikisikut, kes kõik valimist eemaldati. Valimist eemaldati ka vastajad, kes ei olnud vastanud ühelegi autori valitud küsimusele. Aruteludokumendi vastajate hulgas oli selliseid 20, esimese ja teise eelnõu vastajate seas vastavalt 67 ja 51. Küsimuste vastuseid analüüsis autor Likerti skaalal viieballisüsteemis:

- 1 – “ei nõustu üldse”;
- 2 – “pigem ei nõustu”;
- 3 – “ei nõustu ega ole vastu”;
- 4 – “pigem nõus”;
- 5 – “täiesti nõus”.

Autor jaotas vastajad tegevusala järgi huvigruppidesse ning arvutas iga grupi hinnangute keskvaartuse. Huvigruppide hinnangute keskmine on vajalik töös püstitatud hüpoteesi kontrollimiseks. Vastajate üldise seisukoha leidmiseks arvutas autor ka iga küsimuse keskmise hinnangu. Lisaks tõi autor välja iga küsimuse märkimisväärsemad ja levinumad kommentaarid. Autor uuris ka seda, kas IASB arvestas huvigruppide argumente lõpliku standardi koostamisel.

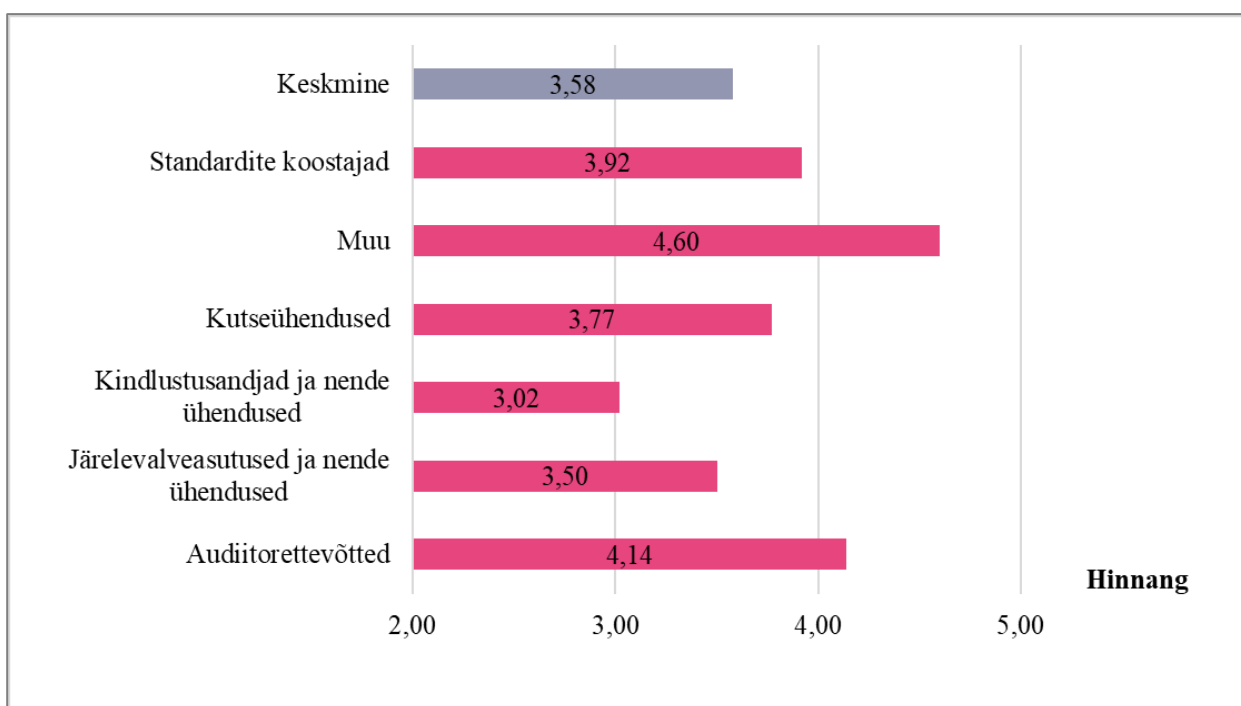
Vastajad on jaotatud kuude rühma. Vastajate jagunemine huvigruppide ning tegevuspiirkondade lõikes on toodud lisas 2. Standardite koostajad on organisatsioonid, kes töötavad välja finantsaruandluse standardeid. Kutseühendused on finantsarvestuse spetsialiste, audiitoreid, või aktuaare ühendavad organisatsioonid. Kindlustusandjate ja nende ühenduste alla kuuluvad kindlustusettevõtted ja kontsernid, mis tegutsevad muuhulgas kindlustussektoris, ning neid ühendavad organisatsioonid. Audiitorettevõtete grupis on konsultatsiooniettevõtted, mis pakuvad audititeenust. Järelevalveasutused on finantsasutuste üle järelevalvet tegevad institutsioonid. Gruppi “muu” liigitas autor kõik ülejäänud vastajad, kelle seas on näiteks pangad ja nende ühendused.

2.2. Kommentaarkirjade analüüs

2.2.1. Kindlustuslepingute kajastamine ja kajastamise lõpetamine

IASB tegi 2007. aasta aruteludokumendis ettepaneku käsitleda kindlustuslepingust tulenevaid kohustisi ja vara sarnaselt finantsinstrumentidele vastavalt standardile IAS 39. Dokumendi

esimese küsimusega uuriti, kas huvigrupid on sellega nõus. Vastuste keskvärtus oli 3,58 (vt Joonis 5), mis tähendab et pigem olid vastajad ettepanekuga nõus. Huvigruppide keskmised hinnangud olid samuti üle 3. Enim pooldasid finantsinstrumentidega sarnast lähenemist muud vastajad ning audiitorettevõtted. Selle põhjuseks võib olla asjaolu, et ühtsed põhimõtted muudavad aruannete auditeerimise ning võrdlemise lihtsamaks. Kindlustusandjate ja nende ühenduste hinnang oli madalaim, kuid keskmine hinnang 3,02 tähendab, et nad ei pooldanud ettepanekut ega olnud ka vastu.

Joonis 5. Esimese küsimuse vastused

Allikas: Autori koostatud (lisas 3 toodud andmete alusel)

Paljud vastajad olid IASB ettepanekuga põhimõtteliselt nõus, kuid soovisid selgitusi, millal tohib kajastada kindlustuspreemia ning millal kindlustuslepingust tulenev kohustus ehk millal loetakse kindlustusandja lepinguliseks osapooleks. Näiteks, üks kindlustusandja AMP Limited tõi välja, et kindlustuslepingu alguskuupäeva on võimalik mitut moodi tõlgendada. See võib olla kindlustusmakse laekumine, lepingu allkirjastamine, kindlustusrisi üleminek. Samuti on ettevõtte hinnangul sageli keeruline määratleda, millal konkreetselt kindlustusandjal lepingust tulenevat riski enam ei ole. (Lisa 3 2007_44, 4) Hartford Financial Services Group vastas, et kindlustuslepingute kajastamine peaks eelkõige sõltuma lepingute majanduslikust ja juriidilisest sisust, mitte olema tingimata kooskõlas standardiga IAS 39. Hartfordin arvates peaks

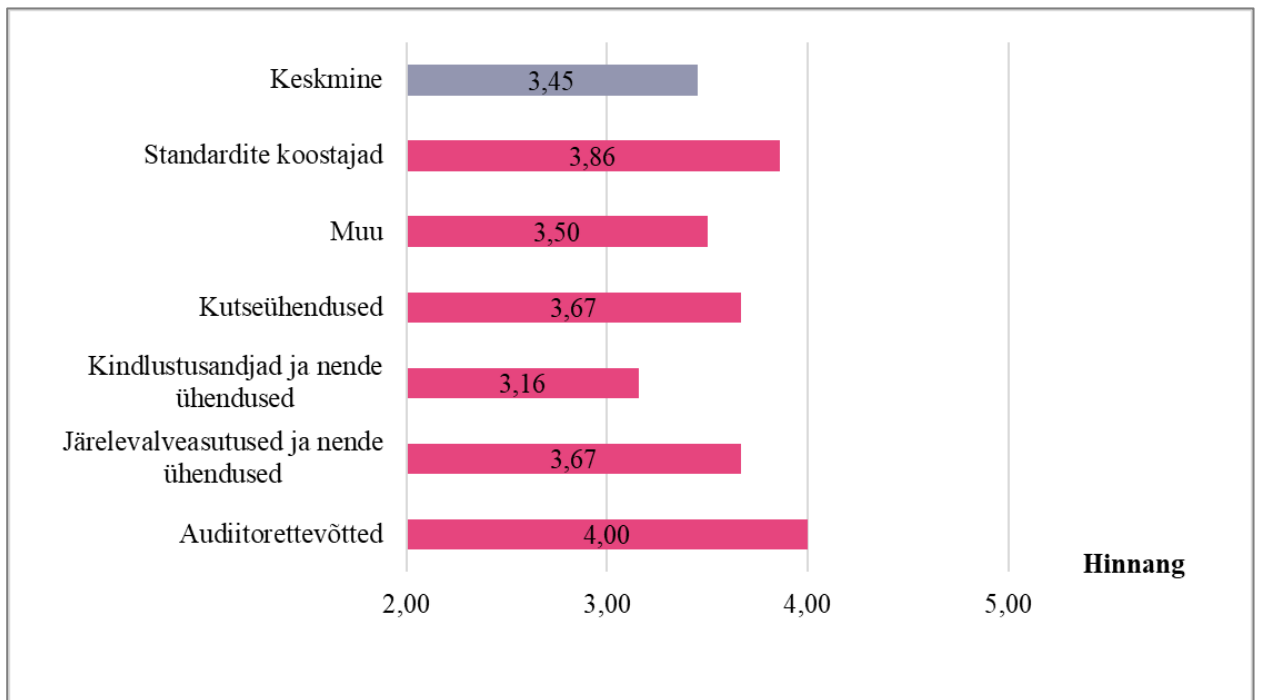
kindlustuslepingud kajastama nende jõustumiskuupäeval, sest enne seda ei ole kindlustusandjal kohustust ühtki kahjunõuet rahuldada. (Lisa 3 2007_76, 5) Osa vastajaid, näiteks Saksa standardite koostaja, kritiseeris ettepanekut, sest nende hinnangul on kindlustusleping teenusleping, mitte finantsinstrument, ning seetõttu ei peaks kindlustuslepingute kajastamise nõuded tulenema finantsinstrumentide standardist. (Lisa 3 2007_141, 10)

Audiitorettevõtte BDO aga toetas ettepanekut, sest nende hinnangul peaks kindlustusvaldkonna arvestus olema kooskõlas üldiseks kasutamiseks välja töötatud arvestuspõhimõtete ja standarditega (Lisa 3 2007_125, 3). Ka Ühendkuningriigi standardite koostaja ei näe põhjust, miks peaks kindlustuslepingute kajastamise ja kajastamise lõpetamise nõuded erinema finantsinstrumentidest (Lisa 3 2007_22, 3). Rahvusvaheline väärtpaperite komisjon IOSCO vastas samuti, et nad pole teadlikud ühestki piisavast erinevusest kindlustuslepingute ja finantsinstrumentide vahel, mis põhjendaks nende kajastamise ja selle lõpetamise erinevaid nõudeid (Lisa 3 2007_151, 6).

Autor on nõus, et 2007. aasta aruteludokumendis oli kajastamise ja selle lõpetamise käsitlus ebapiisav. Seetõttu on õigustatud huvigruppide soov, et IASB selgitaks teemat täpsemalt. IASB võttis vastajate tähelepanekuid arvesse ning 2010. ja 2013. aasta eelnõudes täpsustati, millal saab kindlustusandja kindlustuslepingu lepinguliseks osapooleks.

2.2.2. Mõõtmine

Mõõtmist käsitlevaid küsimusi on autor analüüsinud kõige rohkem, sest selle osas on tehtud enim muudatusi. Teise küsimusega uuriti, kas vastajad nõustuvad IASB pakutud kindlustuskohustiste mõõtmise mudeliga ja selle kolme komponendiga. Vastajate üldine hinnang oli pigem pooldav. Vastuste keskvärtus oli 3,45 (vt Joonis 6). Enim pooldasid ettepanekut audiitorettevõtted ja standardite koostajad, kelle hinnangute keskvärtused olid vastavalt 4,00 ja 3,86. Autori arvates olid nad ettepaneku poolt, sest ühtse mudeliga mõõdetud kohustisi on lihtsam auditeerida. Standardite koostajad hindavad ettepanekuid kontseptuaalselt ja pooldavad arvestuspõhimõtete ühtlustamist. Samas ei pea nad ise standardeid rakendama ega oska seetõttu võimalikke probleeme näha. Kõige vähem olid IASB ettepaneku poolt kindlustusandjad ja nende ühendused, kelle keskmine hinnang oli 3,16. Huvigruppide keskmised hinnangud olid siiski kõik üle 3,0 ehk pigem positiivsed.

Joonis 6. Teise küsimuse vastused

Allikas: Autori koostatud (lisa 3 toodud andmete alusel)

Vastajad kritiseerisid enim IASB ettepanekut, et kindlustuskohustiste mõõtmisel tuleks kasutada turuolukorrale vastavat informatsiooni. Eelkõige puudub see tulevase rahakäibe hinnangulist väärtust. Paljud vastajad arvasid, et õige oleks kasutada ettevõtte-spetsiifilist informatsiooni. Näiteks, QBE Insurance põhjendas seisukohta sellega, et ettevõtte-spetsiifiline informatsioon on paremini kättesaadav ning asjakohasem (Lisa 3 2007_4, 3). Audiitorettevõtte Grant Thornton arvas, et täielikult turuolukorral põhinev lähenemine nõuab hüpoteetilise rahakäibe hindamist, selle asemel, et kasutada kindlustusandja parimat hinnangut tegelike tulevaste tulemuste kohta (Lisa 3 2007_10, 4). Austraalia aktuaaride ja arvestusala spetsialistide ühises kommentaaris selgitati, et kindlustuslepingutel puudub tugev järelturg, mistõttu on keeruline turuhindasid jälgida (Lisa 3 2007_13, 2). Vastajate hinnangul kajastavad ettevõtte-spetsiifilised hinnangud täpsemini kindlustusandja tegelikke kohustisi. AICPA, Ameerika Ühendriikide arvestusalaspetsialiste koondav organisatsioon tegi ettepaneku, et IASB peaks standardis täpsustama, et ettevõtte võib hinnangute tegemisel lähtuda ka enda andmetest, kaasates turuandmeid, kui need on mõistliku pingutusega kättesaadavad. AICPA arvas, et täpsustus on oluline, sest vastasel juhul võib standardit tõlgendada nii, et on vaja otsida turuandmeid, mida ei pruugi olemas olla. (Lisa 3 2007_114, 3)

Vastajad kritiseerisid ka IASB ettepanekut, et hinnang lepingulisele rahakäibele peab olema tõenäosusega kaalutud. Kanada kindlustusandja Manulife Financial arvates oleks see keeruline, sest eeldaks ulatuslikku stohhastilist modelleerimist. Ettevõtte arvates peaks sobima ka statistilise keskmise või mediaani kasutamine ning stohhastilist modelleerimist peaks kasutama vaid siis, kui see muudab hinnangu oluliselt täpsemaks. (Lisa 3 2007_1, 3) Kanada aktuaaride ühendus oli samal seisukohal. Nende hinnangul piisab enamasti ühest stsenaariumist, mis on hetke parim hinnang (ingl *best estimate*). (Lisa 3 2007_14, 5) Ameerika elukindlustusandjate ühendus kritiseeris IASB ettepanekut, et tuleks tuvastada kõik võimalikud stsenaariumid, sest neid on lõpmatu arv. Vastaja arvates peaks selleks kasutama stohhastilist analüüsi, mille juurutamine oleks ettevõtetele kulukas. (Lisa 3 2007_59, 5)

Mitu vastajat arvas, et elu- ning kahjukindlustuse lepingute mõõtmiseks tuleks kasutada eraldi mudeleid. Ühendkuningriigi viie kindlustusandja ühises vastuses selgitati, et IASB pakutud mudel sobib eelkõige kahjukindlustusele. Kirjas toodi välja, et hetkel kahjukindlustuses kasutusel olevad mudelid sobivad ega vaja tegelikult uuendamist ega ümber tegemist. Küll aga oleks elukindlustuses vaja uut ja sobivamat mudelit. (Lisa 3 2007_150, 2)

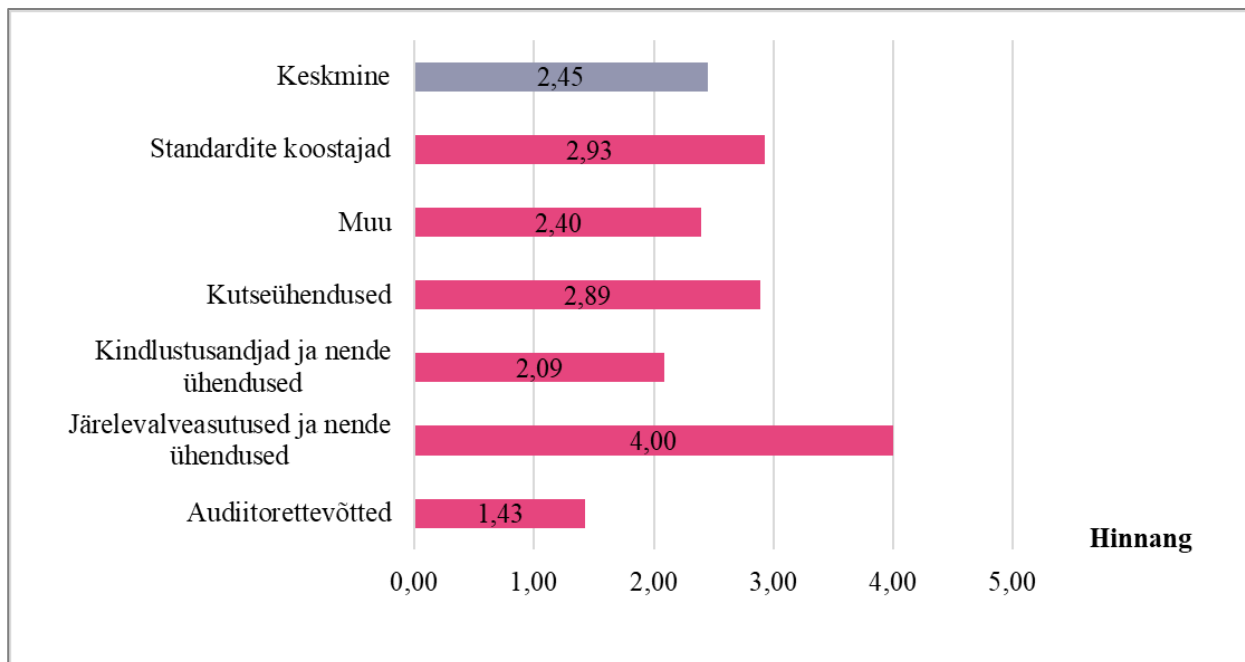
BDO arvates peab kindlustuskohustisi mõõtma reaalväärtuses. Kui puuduvad noteeritud hind, aktiivne turg ja sarnased vaadeldavad tehingud, tuleb kohustist mõõta viisil, mis sõltub võimalikult vähe ettevõttespetsiifilistest sisenditest. Seetõttu nõustus ettevõtte täielikult IASB ettepanekuga. (Lisa 3 2007_125, 3) Suur osa vastajatest nõustus põhimõtteliselt aruteludokumendis kirjeldatud BBA mudeliga, kuid tahtis IASB-lt täpsustusi või ei olnud nõus mingi komponendi teatud aspektidega.

Autor nõustub nende vastajatega, kes kritiseerisid turuolukorrale vastavate hinnangute kasutamist. Kindlustuslepingutel puudub järelturg. Kui lepinguid ka teistele ettevõtetele müüakse, siis on pigem tegemist erandliku olukorraga. Seetõttu on ka autori arvates mõistlikum kasutada hinnangute kujundamisel ettevõtte enda andmeid.

IASB tõi 2010. aasta eelnõu järelduste aluste dokumendis välja mitme vastanu arvamuse, et tulevaste rahakäivete hindamisel tuleks kasutada pigem ettevõtte-spetsiifilisi, mitte turuandmeid. Huvigruppide seisukohast ja järgnenud aruteludest tulenevalt otsustati mudelit korrigeerida. (Basis for Conclusions ED/2010/8, §BC49 (a) (i)) Esimeses eelnõus enam turuolukorrale vastavust ei nõuta. Rahakäivete tõenäosusega kaalumise osas IASB meelt ei muutnud ning esimese eelnõu

järgi peavad kindlustusandjad lähtuma kõikidest võimalikest stsenaariumitest ning nende esinemise tõenäosusest. IASB rõhutab, et eesmärk ei tohiks olla tulevaste rahakäivete parim hinnang (ingl *best estimate*). (ED 2010/8, §B38) Nõudmine, et rahakäivete hinnang peab olema tõenäosusega kaalutud, on ka lõplikus standardis. Küll aga selgitab IASB, et kuigi peaks kaaluma erinevate võimalike tulemuste hulka, ei tähenda see, et tuleb iga võimalik tulemus kindlaks teha. Pigem on eesmärk hõlmata kogu tõestatavat ja põhjendatud informatsiooni, mis on kättesaadav mõistlike kulude ja pingutustega. (IFRS 17, §B39)

Kolmanda küsimusega uuris IASB, kas kindlustuskohustise väärtus võiks olla hetke väljumisväärtus. Vastajate keskmine hinnang 2,45 (vt Joonis 7) näitab, et vastuargumente oli rohkem kui pooltargumente. Enim pooldasid ettepanekut järelevalveasutused ja nende ühendused, kelle hinnangute keskvärtus oli 4,00. Selle põhjuseks on asjaolu, et järelevalveliste aruannete lähenemine sarnaneb hetke väljumisväärtusele. Kõige vähem pooldasid ettepanekut audiitorettevõtted ning kindlustusandjad ja nende ühendused, kelle hinnangute keskvärtused olid vastavalt 1,43 ja 2,09. Kindlustuslepingutel puudub aktiivne järelturg, mistõttu tuleks hinnata kohustist hüpooteetilise turu alusel. Selliseid hinnanguid oleks keeruline auditeerida.

Joonis 7. Kolmanda küsimuse vastused

Allikas: Autori koostatud (lisas 3 toodud andmete alusel)

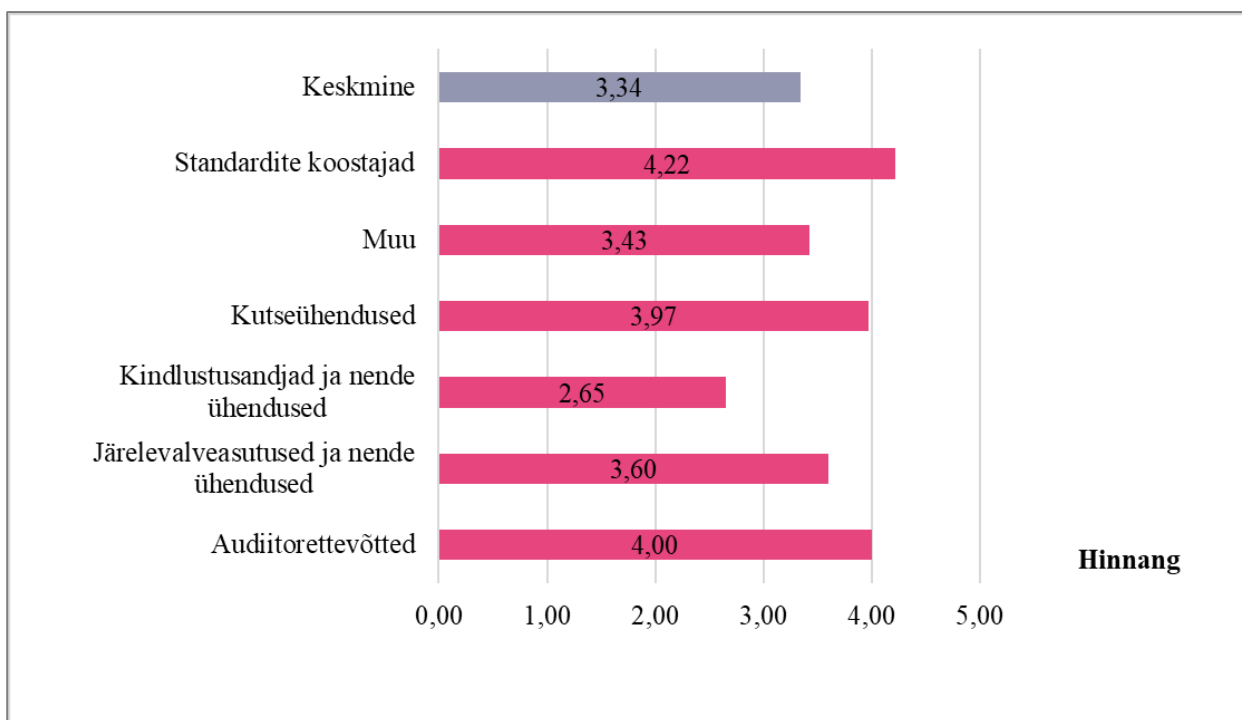
Hetke väljumisväärtus on summa, mille kindlustusandja peaks maksma, et anda aruandekuupäeval oma lepingulised õigused ja kohustused üle teisele majandusüksusele. See viitab taas järelturu olemasolule. Nagu teise küsimuse puhul, kritiseerisid vastajad enim just seda asjaolu. Kindlustusandja CIGNA Corporation kirjutas, et hetke väljumisväärtus on hüpoteetiline idee, mis ei aita finantsaruannete kasutajatel ettevõtte tegelikkude finantstulemust ega –seisundit paremini mõista. CIGNA selgitas, et asjakohast informatsiooni annaks see, kui kohustisi mõõdetaks nii-öelda lepingu täitmise väärtuses (ingl *settlement value*). Sellisest informatsioonist oleks ettevõtte arvates kasutajatel otsuste langetamisel rohkem abi. (Lisa 3 2007_18; 2) Audiitorettevõtte Mazars arvas samuti, et hüpoteetilise turu alusel kohustiste mõõtmine ei suurenda läbipaistvust. Turuandmete puudumise tõttu hakkaksid kindlustusandjad kasutama mitmesuguseid meetodeid kohustiste hindamiseks ning see hoopis vähendaks finantsaruannete võrreldavust. (Lisa 3 2007_116, 10)

Euroopa kindlustus- ja pensionijärelevalve CEIOPS aga pooldas IASB ettepanekut. Järelevalvelistes aruannetes peavad kindlustustehnilised eraldised olema hetkeväärtuses ja vastama turuolukorrale ning see sobib kokku IASB lähenemisega. (Lisa 3 2007_143, 12) Kindlustusjärelevalvete ühendus IAIS kirjutas oma vastuses, et nende arvates oleks väljumisväärtus igal juhul sama, mis lepingu täitmise rahakäivete nüüdiseväärtus. Seetõttu oli ka IAIS pakutud lähenemise poolt. (Lisa 3 2007_148, 15)

Autori hinnangul ei ole mõistlik tugineda kohustise väärtuse mõõtmisel hüpoteetilisele turule, mida tegelikult olemas pole, või kui on, siis ei ole see turg likviidne. Seetõttu nõustub autor nende vastajatega, kes pakkusid lahenduseks lepingu täitmise väärtuse kasutamist. IASB arvestas saadud tagasisidet ning korrigeeris aruteludokumendis esitatud mudelit. Uus mudel võttis arvesse asjaolu, et kindlustusandjad üldjuhul ei anna oma kindlustuslepinguid üle teisele majandusüksusele. (Basis for Conclusions ED/2010/8, §BC50 (a))

Neljanda küsimusega uuriti, kas vastajate hinnangul annab esimeses eelnõus pakutud mõõtmismudel finantsaruannete kasutajatele asjakohast informatsiooni, mis aitab neil majanduslikke otsuseid teha. Vastuste keskvväärtus 3,34 (vt Joonis 8) näitab, et vastajate arvates mõõtmismudel pigem annab aruannete kasutajatele vajalikku informatsiooni. Standardite koostajate seisukoht oli kõige pooldavam, nende hinnangute keskvväärtus oli 4,22. Autori arvates võib see olla tingitud asjaolust, et nemad hindavad ettepanekut kontseptuaalselt ega arvesta probleeme, mis standardi rakendamisel võivad ilmned. Kindlustusandjate ja nende ühenduste

vastuste keskvärtus 2,65 näitab, et nende hinnangul mudel pigem ei aita finantsaruannete kasutajaid.

Joonis 8. Neljanda küsimuse vastused

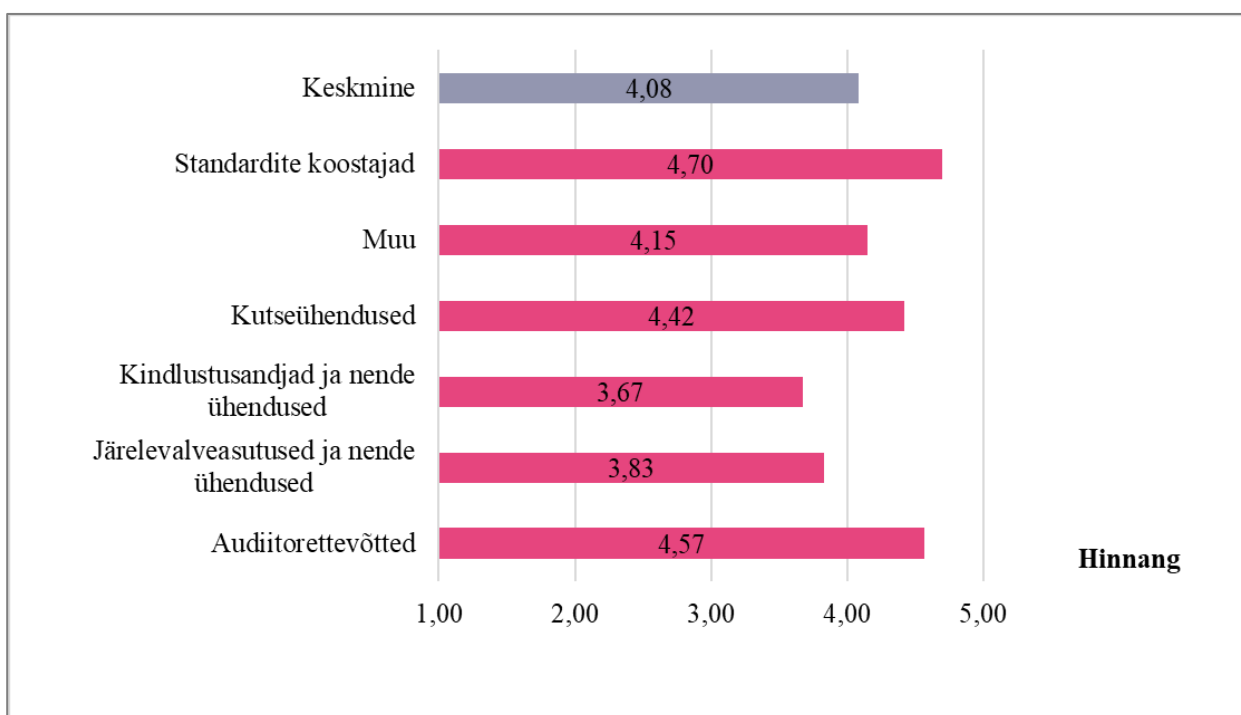
Allikas: Autori koostatud (lisa 4 toodud andmete alusel)

Korea aktuaaride instituudi hinnangul pakub IASB mudel finantsaruannete kasutajatele kasulikku ning asjakohast informatsiooni. Nimelt võimaldab kogemustel ja statistilistel andmetel põhinev kohustiste nüüdisvärtus kajastada finantsaruannetes selgelt kindlustusandja majanduslikke kohustusi. (Lisa 4 2010_38, 1) Swiss Life'i arvates suurendab IASB pakutud mudel finantsaruannetes esitatava kindlustuslepinguid puudutava informatsiooni kasulikkust (Lisa 4 2010_41, 3) ning sama arvas Allianz SE (Lisa 4 2010_233, 4).

Mitme vastaja arvates on mudel keeruline ning hoopis vähendab finantsaruannete võrreldavust ning seal toodud informatsiooni kasutatavust. Uus-Meremaa tervisekindlustusfondide liidu hinnangul ei ole mudel tervisekindlustust pakkuvate ettevõtete finantsaruannete kasutajatele abiks. Kindlustusandjate kliendid kasutavad aruandeid selleks, et veenduda ettevõtte finantstulemuses ning hinna-kvaliteedi suhtes. Nad vajavad lihtsasti mõistetavat informatsiooni. Lisaks võib IASB pakutud mudel põhjustada hinnangute muutuste tõttu kasumi volatiilsust. (Lisa 4 2010_15, 3) Kindlustusandja Allstate hinnangul ei ole IASB mudeliga võimalik mõõta kahjukindlustuse

ärimudelit tõetruult. Allstate'i arvates on uus mudel keeruline ja subjektiivne ning vähendab finantsaruannete arusaadavust. Lisaks väheneb ettevõtte hinnangul aruannete võrreldavus. (Lisa 4 2010_137, 4)

Viienda küsimusega uuriti, kas kindlustuslepingute mõõtmismudel peaks sisaldama tulevase väljamineva rahakäibe oodatavat nüüdisväärtust, millest on maha arvatud tulevane sissetulev rahakäive, mis tekib kindlustuslepingut täites. Vastajate üldine hinnang oli pigem pooldav. Vastuste keskvärtus oli 4,08 (vt Joonis 9). Enim pooldasid ettepanekut standardite koostajad ning audiitorettevõtted, kelle hinnangute keskvärtused olid vastavalt 4,70 ja 4,57. Kõige vähem pooldasid ettepanekut kindlustusandjad ja nende ühendused. Nende vastuste keskvärtus 3,67 näitab siiski, et pooltargumente oli rohkem kui vastuargumente.

Joonis 9. Viienda küsimuse vastused

Allikas: Autori koostatud (lisa 4 toodud andmete alusel)

Põhja-Ameerika kindlustusandjaid ühendav organisatsioon GNAIE pooldab IASB mudeli kasutamist elukindlustuslepingutest tingitud kohustiste mõõtmiseks. Kui aga mõõta kahjukindlustuselepingutest tulenevaid kohustisi sama meetodiga, siis GNAIE hinnangul ei anna see tõetruud tulemust. GNAIE rõhutab, et puuduvad tõendid, et rahakäivete hinnangutel põhinev

lähenemine annaks investoritele otsuste tegemiseks kasulikumat informatsiooni kui kindlustusmatemaatilisel hindamisel põhinevad mudelid. (Lisa 4 2010_1, 7)

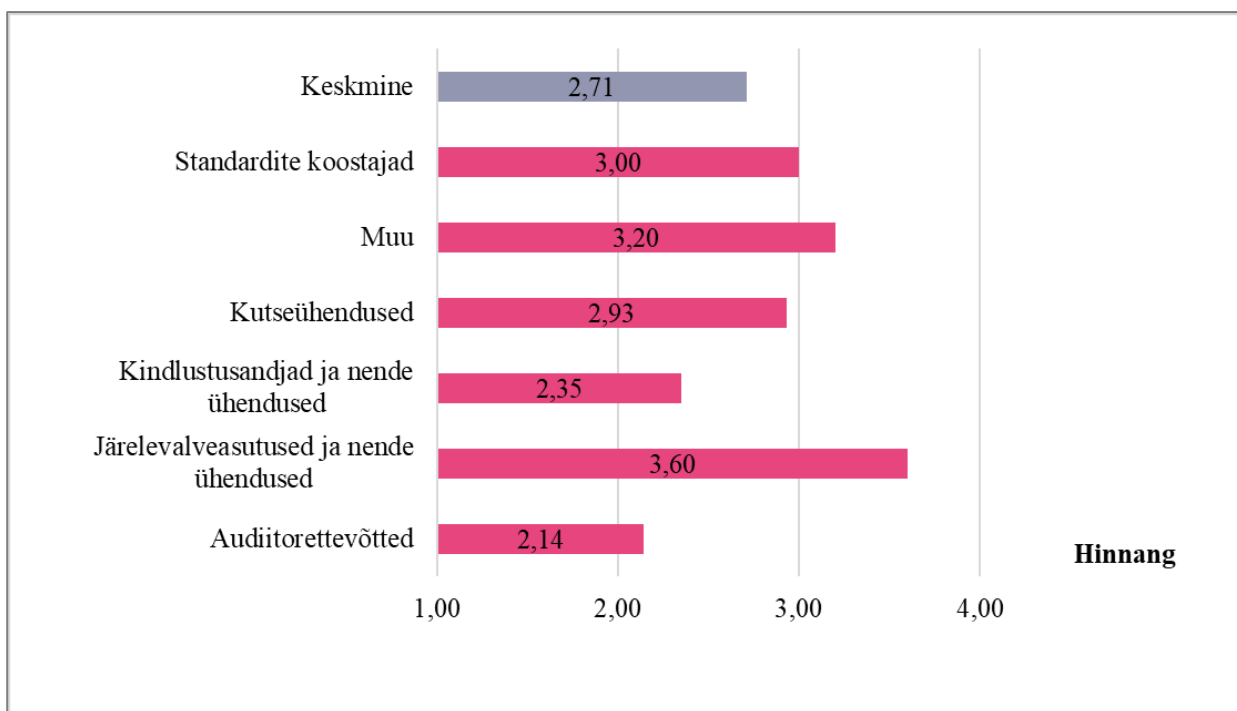
Austraalia finantsjärelevalveasutus APRA nõustus üldjoontes IASB lahendusega. APRA rõhutas, et oluline on mõõta sissetulevat ja väljaminevat rahakäivet koos, sest need on omavahel lahutamatu seotud ja moodustavad koos netokohustise kindlustusvõtjale. (Lisa 4 2010_42, 4) Korea aktuaaride instituut arvas, et IASB ettepanek on rohkem kindlustuslepingute tegeliku sisuga kooskõlas kui väljumisväärtus. Viimane võib küll anda kasuliku informatsiooni ettevõtte ostjale, kuid mitte olulistele huvigruppidele nagu kindlustusvõtjad ja investorid. (Lisa 4 2010_38, 1)

Mitu vastajat kritiseeris 2010. aasta eelnõud kommenteerides IASB mudeli nõuet, et rahakäibe hinnang peab olema tõenäosusega kaalutud. Uus-Meremaa kindlustusandjaid koondav organisatsioon ICNZ kirjutas, et kuigi üldjoontes pooldavad nad lepingu täitmise rahakäivetele põhinevat mudelit, ei ole tõenäosusega kaalumise nõue praktiline ega pruugi anda usaldusväärset tulemust. (Lisa 4 2010_12, 5) Lisaks kritiseeriti IASB otsust jätta lepingulistest rahakäivetest välja kaud- ja üldkulud. Kanada kindlustusandjaid koondav ühendus (Lisa 4 2010_59, 3) ning Ameerika aktuaaride akadeemia (Lisa 4 2010_142, 2) vastasid, et raamatupidamis-, personali-, IT-kulude arvestamata jätmise varjab informatsiooni, mis on finantsaruannete kasutajatele asjakohane.

Nagu teise küsimuse juures kirjutati, ei loobunud IASB rahakäivete tõenäosusega kaalumise nõudest. Nimelt on IASB hinnangul oluline, et kindlustuskohustise väärtus kajastaks võimalikke erinevaid tulemusi ning nende tõenäosusi (Basis for Conclusions ED/2013/7, §BCA31). Nõukogu arvestas vastajate seisukohta, et lepingulistest rahakäivetest üldkulude välja jätmise varjab olulist informatsiooni. 2013. aasta eelnõus on lubatud lepinguliste rahakäivete hulka lülitada ka üldkulud, näiteks raamatupidamis-, IT- ja üürikulud, mis on otseselt seotud kindlustuslepingute täitmisega (Basis for Conclusions ED/2013/7, §BC66 (1)).

Kuuenda küsimusega uuris IASB, kas vastajad on nõus kriteeriumitega, mille alusel on nõutud lihtsustatud lähenemine ning kuidas lähenemist rakendatakse. Vastajate hinnangute keskväärtus 2,71 (vt Joonis 10) näitab, et huvigrupid pigem ei poolda seda seisukohta. Enim pooldavad IASB ettepanekut järelevalveasutused ja nende ühendused, kelle vastuste keskväärtus on 3,60. Kõige vähem pooldavad ettepanekut audiitorettevõtted ning kindlustusandjad ja nende ühendused, kelle hinnangute keskväärtused on vastavalt 2,14 ja 2,35. Audiitorettevõtete madala hinnangu põhjal on keeruline järeldusi teha, sest nende osatähtsus vastanutest on väike. Kindlustusandjate vastuseis

võib olla tingitud asjaolust, et IASB ettepanek nägi ette kohustuslikku PAA rakendamist teatud tingimustele vastavate lepingute mõõtmiseks.

Joonis 10. Kuuenda küsimuse vastused

Allikas: Autori koostatud (lisa 4 toodud andmete alusel)

Enim kritiseeriti IASB ettepanekut teha lihtsustatud lähenemine kohustuslikuks teatud kriteeriumitele vastavate kindlustuslepingute puhul. Kriteeriumiteks olid kindlustuskaitse periood, mis on üks aasta või lühem, ning tingimus, et leping ei sisalda varjatud optioone. Korea aktuaaride instituut kritiseeris lepingute liigitamist kindlustuskaitse perioodi järgi. Organisatsiooni arvates peaks liigitus põhinema kindlustustoodete omadustel. (Lisa 4 2010_38, 3) Swiss Life'i hinnangul tekitab ühe aasta piirang kunstliku jaotuse, sest näiteks kahjukindlustuses on nii toodete kui ka riikide lõikes erineva pikkusega lepinguid (Lisa 4 2010_41, 10). Mitme vastaja arvates peaks IASB ettepanek olema paindlikum. Range reegel, mille järgi kuni aastase perioodiga lepingud on lühiajalised võib nende hinnangul kindlustuslepingute arvestuse põhjendamatult keeruliseks muuta. Uus-Meremaa aktuaaride liit kirjeldas, et elukindlustusandja, kellel on mõni üheaastase perioodiga leping, või kahjukindlustusandja, kellel on väike kogus pikema perioodiga poliise, peaks rakendama ühele portfelliga kahte mudelit (Lisa 4 2010_72, 10). American Insurance Groupi arvates tähendab range ajaline määratlus, et sarnaseid lepinguid kajastatakse erinevalt, isegi kui kindlustuskaitseperiood oluliselt ei erine (Lisa 4 2010_136, 9).

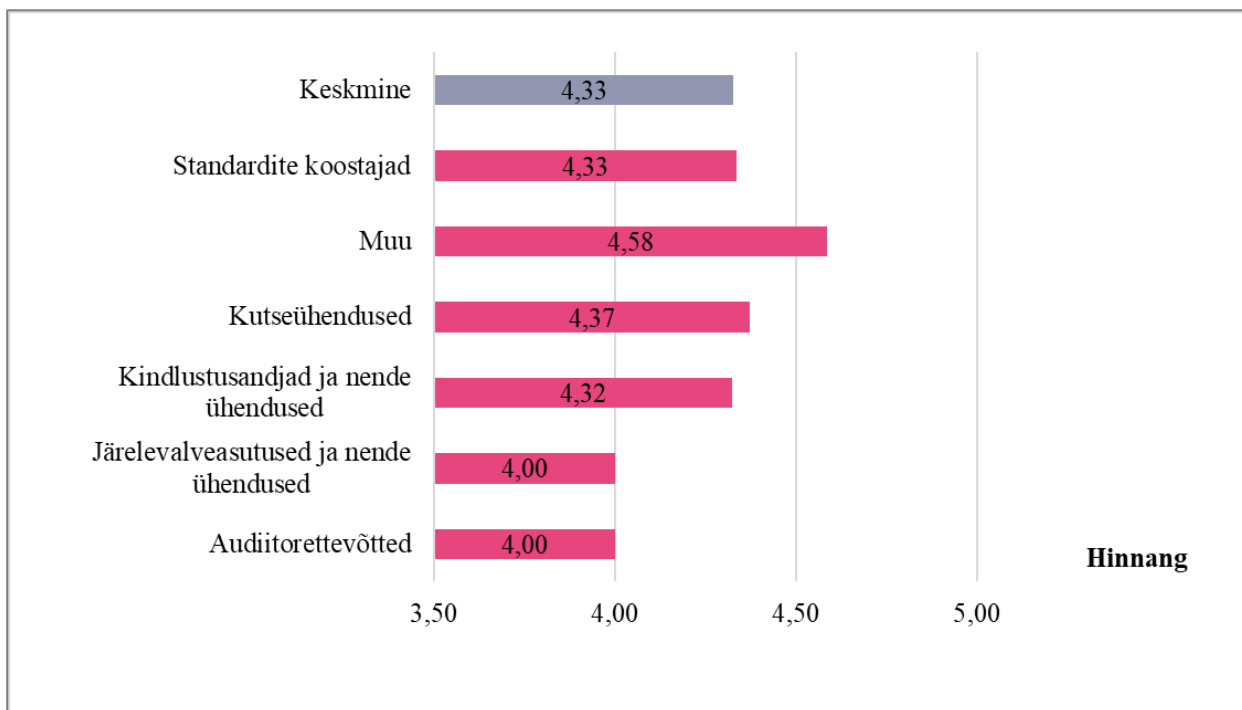
Mitu vastajat soovitas IASB-l kasutada lühiajaliste lepingute kajastamisel PAA asemel juba kasutusel olevat teenimata preemiade eraldise mudelit (ingl *unearned premium reserve*, UPR). UPR mudelis lükatakse edasi saadud kindlustuspreemiad, PAA mudel aga nõuab tulevaste kindlustuspreemiade prognoosimist. Saksa aktuaare koondava ühenduse arvates ei anna PAA mudel võrreldes UPR-iga olulist lisainformatsiooni. (Lisa 4 2010_51, 12) Samal arvamusel olid ka Põhja-Ameerika kindlustusettevõtete ühendus ning Ameerika elukindlustusandjate ühendus. Mõlemad organisatsioonid kirjutasid oma vastuses, et PAA muudaks arvestuse keerulisemaks ega annaks seejuures märkimisväärselt asjakohasemat informatsiooni kindlustuskohustiste kohta. (Lisa 4 2010_1, 26; 2010_2, 53)

Autor nõustub vastajatega. IASB pakutud BBA mudel kindlustuslepingute kajastamiseks on keeruline, mistõttu on lihtsustatud mudel tervitatav. PAA aga ei ole oluliselt lihtsam mudel, sest ka selle puhul peab kindlustusandja hindama tulevaste kindlustuspreemiade nüüdisväärtust. Lisaks arvab autor, et on vale teha lihtsustatud lähenemine teatud kindlustuslepingute kajastamisel kohustuslikuks. Kindlustusandjatel peaks olema võimalus otsustada, kas kasutada lühiajaliste lepingute kajastamisel PAA mudelit või mitte.

IASB võttis huvigruppide kriitikat arvesse. Kindlustusandjatel on standardi IFRS 17 järgi õigus kasutada PAA mudelit teatud tingimustele vastavate lepingute mõõtmiseks, kuid nad ei ole selleks kohustatud. Lisaks muutis IASB lihtsustatud lähenemise kasutamise kriteeriume. Nimelt, 2010. aasta eelnõu järgi pidi lihtsustatud lähenemist kasutama selliste lepingute puhul, mille kindlustuskaitse periood on aasta või lühem ning mis ei sisalda varjatud optioone. 2013. aasta eelnõu ja lõpliku standardi järgi aga tohib PAA mudelit kasutada selliste kindlustuslepingute mõõtmiseks, mille periood on maksimaalselt üks aasta või mille puhul annab lihtsustatud lähenemine väärtuse, mis on ligikaudne BBA-ga. (Basis for Conclusions ED/2013/7, §BCA121; IFRS 17, §53)

Seitsmenda küsimusega uuriti, kas finantsaruannetes toodud informatsioon kajastaks tõetruult majandusüksuse finantsseisundit ja –tulemusi, kui erinevused tulevaste rahakäivete hetke ja varasemate hinnangute vahel liidetaks CSM-ile või lahutataks sellest. Hinnangute keskväärts oli 4,33 (vt Joonis 11) ehk vastajad pigem pooldasid IASB ettepanekut. Kõige rohkem olid ettepaneku poolt vastajad, kes liigitasid huvigruppi “muu”. Nende vastuste keskväärts oli 4,58. Kõige vähem pooldasid ettepanekut audiitorettevõtted ning järelevalveasutused ja nende ühendused. Samas olid ka nemad pigem pooldaval seisukohal, sest mõlema hinnangute keskväärts oli 4,00. Üks

audiitorettevõtte ei olnud veendunud, et CSM-i korrigeerimine on mõistlik, samas ei olnud nad ettepanekule vastu. Audiitorettevõtteid ja järelevalveasutusi oli vastanute seas vähe, mistõttu võib üksikute vastajate hinnang grupi hinnangute keskväärtust oluliselt mõjutada.

Joonis 11. Seitsmenda küsimuse vastused

Allikas: Autori koostatud (lisa 5 toodud andmete alusel)

Euroopa arvestusalaspetsialistide ühendus FEE nõustus IASB ettepanekuga. Nende hinnangul aitab CSM-i korrigeerimine vastavalt tulevaste rahakäivete hinnangute muutustele paremini kasumit teenuse osutamisele kooskõlla viia. Lisaks annab see FEE arvates finantsaruannete kasutajatele asjakohast informatsiooni. (Lisa 5 2013_3, 4) Kindlustusandja Hub Global Insurance Group nõustus samuti CSM-i nii-öelda muutustele avamisega. Ettevõtte hinnangul tuleks CSM-i korrigeerida ka vastavalt riskihinnangute muutustele. (Lisa 5 2013_95, 4) CSM-i täiendavat muutustele avamist toetasid ka näiteks Allianz SE (Lisa 5 2013_108, 3), Euroopa finantsaruandluse nõuanderühm EFRAG (Lisa 5 2013_170, 5–8) ja Inglismaa ning Walesi arvestusalaspetsialistide koondav ICAEW (Lisa 5 2013_193, 5).

Enamik neist, kes IASB ettepanekut täielikult ei pooldanud, tahtis CSM-i täiendavat korrigeerimist vastavalt muutustele hinnangutes. Üks vähestest, kes IASB ettepanekut ei pooldanud, oli Jaapani kindlustusandjaid ühendav GIAJ. Nende arvates on CSM-i mõte lükata edasi kindlustuslepingu

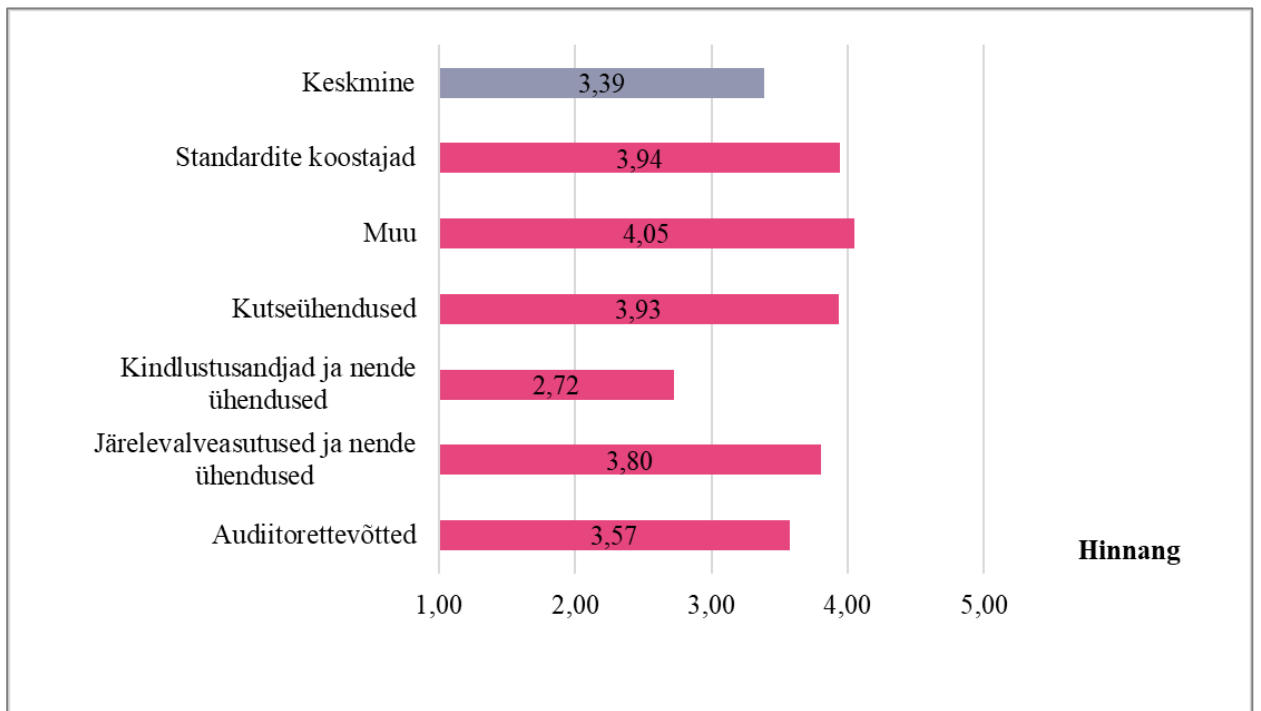
arvele võtmisel tekkiv esialgne kasum. Seetõttu on GIAJ hinnangul vale esialgsel kajastamisel edasi lükatud kasumit järgnevatel perioodidel vastavalt hinnangute muutumisele korrigeerida. (Lisa 5 2013_89, 3)

Autor pooldab IASB ettepanekut korrigeerida CSM-i muutustega tulevaste rahakäivete hinnangutes. CSM näitab lepingu järelejäänud teenimata kasumit. Kui muutuvad tulevaste rahakäivete hinnangud, on õige, et see kajastub ka CSM-i väärtuses ehk mõjutab tulevast, mitte aruandeperioodi kasumit. Standardi eelnõu kommenteerijad tahtsid, et CSM-i tuleks korrigeerida ka siis, kui muutuvad riskihinnangud. 2017. aasta standardi järelduste aruande järgi sisaldub riskihinnangute muutus lepingu täitmise rahakäivete hinnangute muutuses (Basis for Conclusions IFRS 17, §BC224 (d)).

2.2.3. Avalikustamisnõuded

Kaheksanda küsimusega uuriti, kas vastajate arvates saavutatakse avalikustamisnõuetega eelnõus toodud eesmärk. Vastuste keskvärtus 3,39 (vt Joonis 12) tähendab, et pooltargumente oli rohkem kui vastuargumente. Enim olid avalikustamisnõuete poolt gruppi “muu” liigituvad vastajad, kelle hinnangute keskvärtus oli 4,05. Nende pigem pooldav seisukoht võib olla tingitud sellest, et sellesse gruppi kuuluvad aruannete kasutajad. Mida rohkem informatsiooni finantsaruannetes avalikustatakse, seda paremini saavad nad ettevõtete aruandeid võrrelda. Kindlustusandjad ja nende ühendused olid kõige vähem pooldaval seisukohal. Nende vastuste keskvärtus oli 2,72.

Vastajad kritiseerisid enim avalikustamisnõuete mahukust. Põhja-Ameerika kindlustusettevõtete ühenduse hinnangul ei ole kõigi kindlustuskohustise komponentide alg- ja lõppsaldode võrdluste avalikustamine kahjukindlustuslepingute puhul mõistlik. Nende arvates ei aita see informatsioon investoritel ja teistel finantsaruannete kasutajatel mõista kindlustuslepingutest tulenevate rahakäivete suurust, ajastust ja ebakindlust. (Lisa 4 2010_1, 35) Kanada aktuaaride instituut arvas samuti, et avalikustamisnõuded on enamikule aruannete kasutajatest liiga detailsed. Organisatsioon lisas, et nõuete täitmise kulu oleks märkimisväärne ega tooks selget kasu. (Lisa 4 2010_21, 18)

Joonis 12. Kaheksanda küsimuse vastused

Allikas: Autori koostatud (lisa 4 toodud andmete alusel)

Kanada töötajahüvitiskindlustust pakkuvate asutuste ühendus kirjutas, et IFRS standardid suurendavad lisades avalikustatava informatsiooni mahtu niikuinii. Nad avaldasid kahtlust, kas nende huvigrupid, kes ei tee selle teabe alusel investeerimisotsuseid, üldse loeksid lisades avalikustatavat informatsiooni. (Lisa 4 2010_134, 5) Kindlustusandja Genworth Financial arvas, et kogu nõutud teabe avalikustamine koormaks aruannete kasutajad üle informatsiooniga, mis ei aita neid otsuste tegemisel (Lisa 4 2010_82, 14).

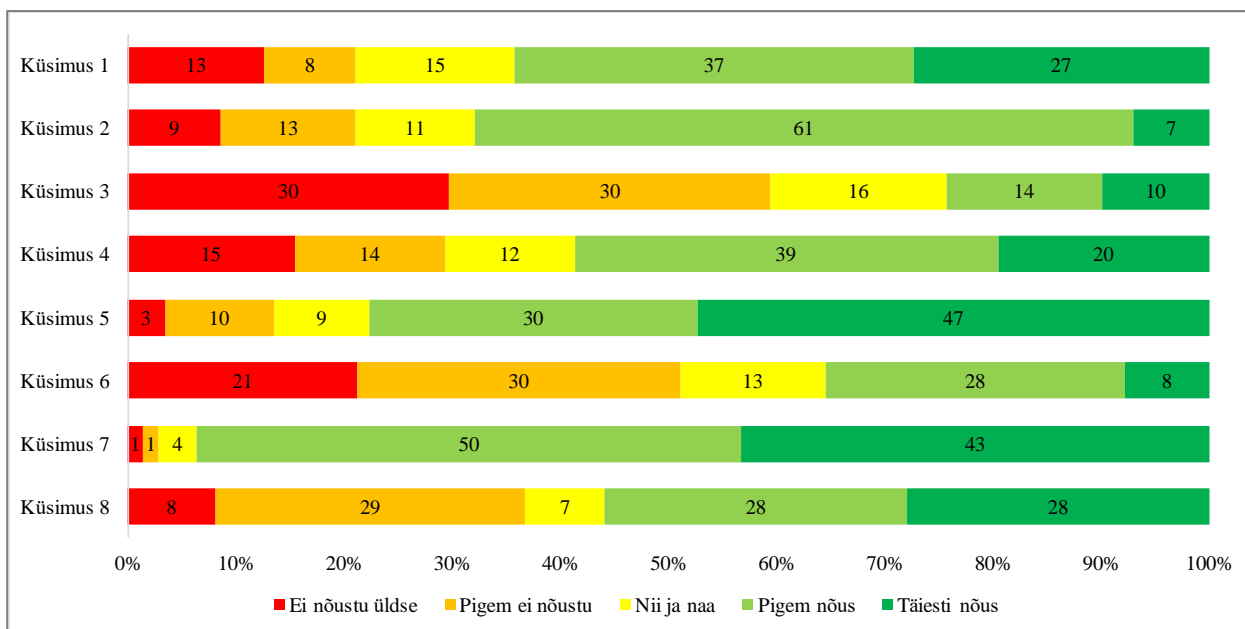
Briti pankurite liit pooldas avalikustamismõõdeid. Nende arvates aitaks avalikustatav informatsioon mõista tulevaste rahakäivate suurust, ajastust ning ebakindlust. (Lisa 4 2010_188, 7) Towers Watson pooldas avalikustamismõõde paindlikkust ning nii kvalitatiivse kui ka kvantitatiivse informatsiooni avalikustamist (Lisa 4 2010_95, 16). Royal Bank of Scotland nõustus, et kindlustusandjad peaksid avalikustama informatsiooni kindlustuslepingute mõõtmise meetoditest ning sisenditest (Lisa 4 2010_214, 9).

Autori arvates aitab finantsaruannetes avalikustatav informatsioon paremini mõista ettevõtte finantsseisundit ja –tulemust. Samas on autor nõus paljude vastajatega, et liigne informatsioon koormab nii aruannete koostajaid kui ka kasutajaid. Kindlustuslepingute arvestus on keeruline,

mistõttu on ulatuslik avalikustamine oluline. IASB lisas ja täpsustas avalikustamismõudeid nii 2013. aasta eelnõus kui ka lõplikus standardis. Lisandunud nõuded käsitlesid alusvaraga kindlustuslepinguid, mida selles magistritöös ei uurita. (Basis for Conclusions ED/2013/7, §BC54–55) 2017. aasta mais avaldatud tagasiside aruandes nentis IASB, et kindlustusandjate arvates on avalikustamismõuded liiga detailsed ja koormavad. Kindlustusandjate kulude vähendamiseks loobus IASB lõplikus standardis mõnest avalikustamismõudest, mis oleks andnud aruannete kasutajatele vähe lisainformatsiooni. (Feedback ..., 26)

2.3. Järeldused ja ettepanekud

IASB küsimustele vastanud nõustusid kõige rohkem 1.–2., 4.–5. ja 7. küsimuses esitatud ettepanekutega (vt Joonis 13). Kõige positiivsemalt suhtusid huvigrupid ettepanekusse korrigeerida CSM-i vastavalt muutustele tulevaste rahakäivete hinnangutes (vt Joonis 13, küsimus 7). Pooled vastanutest pigem nõustusid ning 43% olid IASB ettepanekuga täiesti nõus. Esialgu arvas IASB, et CSM tuleks kindlaks määrata kindlustuslepingu esmasel kajastamisel ning et seda ei tohiks hiljem korrigeerida, kui hinnangud muutuvad. Nõukogu arvestas huvigruppide kriitikat ning muutis oma esialgset seisukohta.

Joonis 13. Vastajate hinnangute kokkuvõte
Allikas: Autori koostatud (lisades 3.–5. toodud andmete põhjal)

77% vastanutest nõustus, et kindlustuskohustiste mõõtmisel tuleb kasutada lepingu täitmise rahakäivete oodatavat nüüdisväärtust (vt Joonis 13, küsimus 5). 2007. aasta aruteludokumendi järgi pidi kindlustuskohustise mõõtmisel kasutama turuolukorrale vastavat lepingulise rahakäibe hinnangut. Kindlustuslepingutel puudub likviidne järelturg, mistõttu kritiseerisid vastajad IASB lähenemist. IASB võttis kriitika arvesse ning lülitas mõõtmismudelisse lepingu täitmise rahakäivete hinnangu. Nimelt, kindlustusandjad üldjuhul täidavad kindlustuslepingu (ingl *settlement*), mitte ei müü seda edasi.

67% vastajatest nõustus IASB pakutud kolmest komponendist koosneva BBA mudeliga (vt Joonis 13, küsimus 2). Täiesti nõus oli 7%. Enamik nõustus mudeliga üldjoontes, kuigi kritiseeris siiski teatud aspekte. Näiteks kritiseeriti IASB seisukohta, et rahakäivete hinnangud peavad vastama turuolukorrale ning olema tõenäosusega kaalutud. Tõenäosusega kaalumise nõue on ka lõplikus standardis.

64% vastanutest nõustus, et kindlustuslepingute kajastamise ja kajastamise lõpetamise nõuded peaksid olema kooskõlas standardis IAS 39 toodud nõuetega finantsinstrumentidele (vt Joonis 13, küsimus 1). Paljud vastanutest tahtsid, et IASB selgitaks täpsemalt, millal saab kindlustusandjast kindlustuslepingu lepinguline osapool. Seda IASB hilisemates eelnõudes ja standardis ka tegi. Samas oli vastanute seas ka neid, kelle hinnangul on kindlustusleping teenusleping ning kelle arvates ei peaks nende kajastamise nõuded tulenema finantsinstrumentide standardist.

Kõige vähem nõustusid vastajad sellega, et kindlustuskohustise väärtus peaks vastama summale, mille kindlustusandja peaks aruandekuupäeval maksma, et anda oma kindlustuslepingust tulenevad õigused ja kohustised üle teisele majandusüksusele (vt Joonis 13, küsimus 3). 30% ei nõustunud ettepanekuga üldse ning 30% pigem ei nõustunud. Tagasiside tulemusena asendati hetke väljumisväärtuse lähenemine lepingu täitmise väärtusega.

51% vastanutest ei pooldanud IASB ettepanekut nõuda lihtsustatud mudeli kasutamist selliste kindlustuslepingute mõõtmiseks, mille kindlustusperiood on maksimaalselt üks aasta ning mis ei sisalda varjatud optioone (vt Joonis 13, küsimus 6). Vastajad pooldasid lihtsustatud mudeli olemasolu. Madal hinnang on tingitud peamiselt kahest asjaolust. Esiteks, vastajad ei nõustunud sellega, et lihtsustatud lähenemisega tuleb mõõta lepinguid, mille kindlustuskaitse periood on üks aasta või vähem. Vastajate arvates ei ole selline range piir mõistlik ning lepingute taoline liigitamine on kunstlik. Teiseks ei olnud vastanud nõus sellega, et lihtsustatud lähenemine on

teatud lepingute puhul kohustuslik. IASB muutiski PAA lähenemise kasutamise paindlikumaks ning kindlustusandja võib ise otsustada, kas mõõdab kriteeriumitele vastavaid lepinguid lihtsustatud mudeliga.

Enamik IASB küsimustele vastanutest rõhutas esitatud kommentaarkirjades, et toetab IASB projekti. Kindlustuslepingute kajastamine on veel ühtlustamata, ettevõtete finantsaruandeid on keeruline võrrelda. Seetõttu on ka üldine toetus uue standardi koostamisele suur. Huvigrupid ei nõustu aga osaliselt konkreetsete ettepanekute või lähenemistega.

Kaheksast küsimusest kolme puhul oli kõige pooldavamal seisukohal huvigrupp „muu“ (vt Joonised 5, 11, 12). Sellesse gruppi kuuluvad need vastajad, kes teistesse huvigruppidesse ei liigitu. Seal on näiteks pangad ja muud finantsasutused, mille tegevuse hulka ei kuulu kindlustus. Nende pooldavam suhtumine võib olla tingitud sellest, et nemad ei pea uut standardit rakendama, mistõttu on sellega kaasnevad kulud madalamad. Näiteks, finantsanalüütikuid tuleb koolitada, kuid kindlasti mitte sama põhjalikult kui kindlustusettevõtete töötajaid. Lisaks on kindlustusega mitte tegelevate ettevõtete huvides, et kindlustusandjate finantsaruanded on omavahel võrreldavad. Standardis IFRS 17 ette pandud muudatused suurendavad tõenäoliselt aruannete võrreldavust.

Järelevalveasutused ja nende ühendused ning standardite koostajad olid kumbki kahe küsimuse puhul kõige rohkem IASB ettepanekutega nõus (vt Joonised 7 ja 10 ning 8 ja 9). Järelevalveasutuste ja nende ühenduste osatähtsus kõigist vastanutest on väike (vt Lisa 2). 3. küsimusele vastas neli ning 6. küsimusele kuus järelevalveasutust või nende ühendust. Nende osatähtsus kõigist vastanutest oli vastavalt 3% ja 4%. Seetõttu ei saa teha üldistusi järelevalveasutuste ja nende ühenduste hinnangute kohta.

Kaheksast analüüsitud küsimusest viie puhul (vt Joonised 5–6, 8–9 ja 12) olid kindlustusandjad ja nende ühendused teistest huvigruppidest vähem pooldaval seisukohal. Autori hinnangul olid kindlustusandjad ja nende ühendused IASB ettepanekute suhtes kriitilisemad eelkõige seetõttu, et uus standard mõjutab neid kõige rohkem. IFRS 17 on esimene standard, milles on kindlustuslepingute kajastamine tõepoolest ühtlustatud. IFRS 4 oli ajutine standard, milles lubati jätkata kasutusel olnud meetodite rakendamist. Uue standardi rakendamine on alati kulukas. Kindlustusvaldkond on aga keeruline, kasutatakse mahukaid IT-süsteeme. Kõiki neid süsteeme on vaja kas uuendada või need välja vahetada. Kindlustusvaldkonnas on ka palju protseduurireegleid

kirjeldavaid mahukaid eeskirju, mis tuleb uue standardi tõttu ümber teha. Lisaks on tarvis töötajaid koolitada, tõenäoliselt ka juurde palgata. Aktuaare on näiteks Eesti tööjõuturul vähe, mistõttu võib uute töötajate leidmine olla problemaatiline.

Kolme küsimuse puhul (vt Joonised 7, 10–11) olid audiitorettevõtjad kõige vähem pooldaval seisukohal. Ühe küsimuse puhul oli järelevalveasutuste ja nende ühenduste keskmine hinnang sama, mis audiitorettevõtetel (vt Joonis 11). Autori hinnangul on selle põhjuseks asjaolu, et nende gruppide esindajaid oli vastanute seas vähe (vt Lisa 2). 3. ja 6. küsimusele vastanute seas oli audiitorettevõteteid seitse, mis moodustas vastavalt 5% ja 4% kõigist vastajatest. 7. küsimusele vastas kuus audiitorettevõtet ning kaheksa järelevalveasutust või nende ühendust, mis kokku moodustab 10% kõigist küsimusele vastanutest. Autori arvates ei saa seetõttu teha üldistust, et audiitorettevõtted on vähem IASB ettepanekutega nõus. Üks põhjus, miks nad aga võivad olla vähem pooldaval seisukohal, on asjaolu, et standardiga kaasnevate muudatuste tõttu tekib ka audiitorettevõtetel lisakulusid. Nimelt on neil vaja oma töötajaid põhjalikult uue standardi teemal koolitada. Standardiga IFRS 17 suureneb ka avalikustatava informatsiooni hulk. Informatsioon, mis on avalikustatud raamatupidamise aastaaruandes, kuulub auditeerimisele. Seetõttu muutub kindlustusettevõtete auditeerimine ajamahukamaks ning seega ka kulukamaks.

Autor püstitas magistritöö sissejuhatuses hüpoteesi, et kindlustusandjad ja nende ühendused suhtuvad uue kindlustuslepingute kajastamist käsitleva standardiga kaasnevatesse muutustesse negatiivsemalt kui teised huvigrupid. Kindlustusandjad olid enim vastu enam kui poolele IASB ettepanekutest. Nende ettepanekute puhul, kus oli kõige negatiivsemalt meelestatud mõni teine huvigrupp, oli kindlustusandjate ja nende ühenduste hinnangute keskväärtnus eelviimasel kohal. Seega sai hüpotees töö tulemusena kinnitust.

Autori arvates parendab IFRS 17 kindlustusandjate finantsaruannete võrreldavust, sest uue standardi järgi tohib kindlustuskohustiste mõõtmiseks kasutada ühte mudelit ning teatud juhtudel selle lihtsustatud varianti. Lisaks on uues standardis rohkem avalikustamismõndeid, mille eesmärk on aidata kasutajatel aruandeid ja neis toodud informatsiooni paremini mõista. Samas on uue standardiga kaasnevate muudatuste elluviimine kindlustusandjatele kulukas. Kindlustusandjate hinnangul on standardis IFRS 17 tutvustatud arvestuspõhimõtted keerulisemad kui olemasolevad. IASB otsustas 2018. aasta novembris teha ettepaneku lükata IFRS 17 rakendamine ühe aasta võrra edasi, st aastani 2022 (The IASB ...). See ettepanek esitatakse standardi eelnõus, mille avaldamistähtaeg on juuni 2019 (Project ...). Eelnõus käsitletakse ka võimalikke muudatusi

kindlustuslepingute standardis. See näitab, et IASB on arvestanud huvigruppide tagasisidet ning nõustub, et 2017. aastal välja antud standardis on puudusi.

Kindlustuslepingute arvestust on oluline uurida ka edaspidi. Autor uuris magistritöös kolme olulist teemat, kuid muudatusi oli rohkem. Mahupiirangute tõttu ei ole võimalik kogu standardit ühes töös käsitleda. Sellest tulenevalt on autoril järgmised ettepanekud teema edasiseks uurimiseks. Esiteks, magistritöös ei käsitletud investeerimiskomponendiga kindlustuslepinguid. Eestis moodustab suurema osa kindlustusturust kahjukindlustus, kus ei ole investeerimiskomponendiga lepinguid. Samas on Eestis investeerimisriskiga elukindlustustooteid, mistõttu võiks seda teemat edaspidi teadustöodes uurida.

Magistritöös ei analüüsitud edasikindlustuslepingutega seotud muudatusi, sest Eesti turg on kindlustusmaksete mahu tõttu ebaoluline. Seetõttu on edasikindlustus Eesti kontekstis teatud määral ebaolulisem teema. Samas on edasikindlustuse turg mujal maailmas suurem ja seega ka olulisem, mistõttu võiks ka seda uurida. Lisaks võiks uurida 2019. aastal avaldatavas standardi eelnõus ette pandud muudatusi ning huvigruppide seisukohti.

Kui standardi rakendamist edasi ei lükata, tuleb IFRS 17-t rakendada 1. jaanuarist 2021. Autori arvates tuleks pärast esimeste majandusaasta aruannete avaldamist teha kindlustusettevõtete finantsaruannete võrdlusanalüüs. IFRS 17 toob kaasa palju muudatusi kindlustuslepingute arvestuses. Seetõttu on oluline uurida, kuidas muutuvad ettevõtete finantsaruanded. Autori hinnangul tuleks analüüsida ka lisades avalikustatavat informatsiooni ning võrrelda selle mahtu enne ja pärast IFRS 17 rakendamist.

Kolmas ettepanek on võrrelda standardit IFRS 17 ja US GAAP-i kindlustusvaldkonna standardit. Lisaks võiks analüüsida Euroopa järelevalvelise aruandluse raamistiku Solventsus II aruandeid ning standardi IFRS 17 järgi koostatud aruandeid. Kindlustusandjad peavad esitama regulaarselt järelevalvelisi aruandeid. On oluline teada, millisel määral need finantsaruannetest erinevad ning kas oleks võimalik nende nõudeid ja põhimõtteid ühtlustada. Järelevalveliste ja finantsaruannete ühtlustamine vähendaks kindlustusandjate aruandluskoormust.

KOKKUVÕTE

Kindlustuslepingute standard IFRS 17 ühtlustab märkimisväärselt kindlustusvaldkonna arvestust. Uus standard ja sellega kaasnevad muudatused mõjutavad oluliselt eelkõige kindlustusandjaid ning vähemal määral nende finantsaruannete kasutajaid.

Magistritöö eesmärk oli selgitada välja, millised probleemid võivad tõstatuda IFRS 17 rakendamisel. Eesmärk täideti. Vastajad olid nõus, et uus kindlustuslepingute standard on vajalik. Samas arvasid paljud, et uue standardi rakendamisega kaasnevad märkimisväärsed kulutused, mis ei pruugi olla õigustatud. Lisaks tahavad vastajad, et IASB muudatusi rohkem selgitaks. Osa vastanutest arvas, et ühe mudeli rakendamine nii elu- kui ka kahjukindlustuslepingute mõõtmiseks ei ole mõistlik, sest tooted on olemuselt erinevad. IASB tutvustab 2019. aastal veel muudatusettepanekuid ning teeb ettepaneku standardi rakendamist aasta võrra edasi lükata. See näitab, et IFRS 17 rakendamine on keeruline ja ajamahukas protsess ning 2017. aastal avaldatud standardis on puudusi.

Magistritöö uurimisküsimus oli, kas IFRS 17 muudab kindlustuslepingute kajastamise lihtsamaks ning aruanded paremini võrreldavaks. Töös selgus, et kindlustuskohustiste mõõtmiseks peab uue standardi järgi kasutama ühte mudelit ning teatud tingimustel võib kasutada selle lihtsustatud varianti. Ühtne mudel ning täiendatud avalikustamismõõdetud parendavad finantsaruannete võrreldavust. Samas selgus töös, et paljude vastajate hinnangul muudab uus mudel kindlustuslepingute arvestuse keerulisemaks. Lisaks arvati, et hinnangute kasutamine muudab arvestuse subjektiivseks. Osa vastanutest arvas, et standardi avalikustamismõõdetud parendused on liiga mahukad ning liigne informatsioon koormab aruannete koostajaid ja kasutajaid.

Magistritöös sai kinnitust sissejuhatuses püstitatud hüpotees. Kindlustusandjad on IASB ettepanekute suhtes negatiivsemal seisukohal kui teised huvigrupid. Kindlustusandjad pooldasid kaheksast ettepanekust viit vähem kui teised huvigrupid. Nende küsimuste puhul, kus kõige negatiivsem hinnang oli teisel huvigrupil, oli kindlustusandjate ja nende ühenduste hinnangute keskväärtnus eelviimasel kohal. Uue standardiga kaasnevad muudatused mõjutavad enim just

kindlustusandjaid. Nad peavad uuendama või välja vahetama IT-süsteemid, töötama välja uued eeskirjad ja juhendid, koolitama ulatuslikult olemasolevaid töötajaid ning palkama uusi.

Teiste huvigruppide pooldavam suhtumine võib olla tingitud sellest, et nemad käsitlevad kindlustuslepingute arvestust pigem kontseptuaalselt. Neid huvitab ühtlustatud arvestus mitte ainult kindlustusvaldkonnas, vaid üldiselt. Lisaks ei pea nemad uue standardi järgi finantsaruandeid koostama ega oma arvestuspõhimõtteid muutma. Neid huvitab eelkõige aruannete võrreldavus. Mahukad avalikustamisnõuded ning üks kindlustuskohustiste mõõtmise mudel muudavad tõenäoliselt aruannete võrdlemise lihtsamaks ning aitavad mõista aruannetes toodud arvnäitajaid.

Magistritöös ei käsitletud mahupiirangute tõttu kogu standardit IFRS 17. Uuritavad teemad valis autor selle põhjal, mis on Eesti kontekstis olulisem. Autor soovib kindlustuslepingute arvestust ka edaspidi uurida. Edasikindlustuse turu maht on Eestis ebaoluline, kuid mujal maailmas suur, mistõttu soovib autor uurida muudatusi edasikindlustuslepingute arvestuses. Magistritöös ei käsitletud investeerimiskomponendiga lepinguid, sest nende osatähtsus Eesti turul on väiksem kui ilma investeerimisriskita lepingutel. Samas on nii edasikindlustuse kui ka investeerimiskomponendiga lepingud maailmas olulised, mistõttu tuleks autori hinnangul neid teemasid edaspidi uurida.

Uue standardiga kaasnevad märkimisväärsed muudatused kindlustusandjate finantsaruannetes. Seetõttu soovib autor pärast esimeste IFRS 17 järgi koostatud aruannete avaldamist võrrelda ettevõtete aruandeid enne ja pärast uue standardi rakendamist. Samuti on oluline analüüsida IFRS 17 ja US GAAP-i ning Solventsus II raamistiku erinevusi ja sarnasusi ning ühtlustamise võimalusi.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Ball, R. (2006). International Financial Reporting Standards (IFRS): pros and cons for investors. – *Accounting and Business Research*, Vol. 36, pp 5-27.
- Basis for Conclusions ED/2010/8: Insurance Contracts. (2010). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifrs.org/-/media/project/insurance-contracts/exposure-draft/published-documents/ed-insurance-contracts-standard-basis-for-conclusions.pdf> (22.04.2019)
- Basis for Conclusions ED/2013/7: Insurance Contracts. (2013). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifrs.org/-/media/project/insurance-contracts/revise-exposure-draft/published-documents/ed-revised-insurance-contracts-basis-for-conclusions.pdf> (23.04.2019)
- Basis for Conclusions IFRS 17 Insurance Contracts. (2017). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/files/71/IFRS17_BasisforConclusions_May2017_WEBSITE_146.pdf (09.03.2019)
- Bassemir, M. (2018). Why do private firms adopt IFRS? – *Accounting and Business Research*, Vol. 48, No. 3, pp 237-263.
- Camfferman, K., Zeff, S. A. (2015). Aiming for Global Accounting Standards: The International Accounting Standards Board, 2001-2011. Oxford: Oxford University Press.
- Chevallier, F., Dal Moro, E., Krvavych, Y., Rudenko, I. (2018). Probability of Sufficiency of the Risk Margin for Life Companies Under IFRS 17. – *International Congress of Actuaries 2018*, Berlin.
- Comment Letters Discussion Paper 2007. (2007). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifrs.org/projects/2017/insurance-contracts/comment-letters-projects/dp-preliminary-views-on-insurance-contracts/#comment-letters> (19.04.2019)
- Comment Letters ED/2010/8. (2010). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifrs.org/projects/2017/insurance-contracts/comment-letters-projects/ed-insurance-contracts/#comment-letters> (19.04.2019)
- Comment Letters ED/2013/7. (2013). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifrs.org/projects/2017/insurance-contracts/comment-letters-projects/revise-ed-insurance-contracts/#comment-letters> (19.04.2019)

- de La Martinière, G. (2005). *New International Accounting Standards and Insurance*. – *The Geneva Papers*, Vol. 30, pp 108-113.
- ED/2010/8 Exposure Draft: Insurance Contracts. (2010). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifrs.org/-/media/project/insurance-contracts/exposure-draft/published-documents/ed-insurance-contracts-standard.pdf> (09.03.2019)
- ED/2013/7 Exposure Draft: Insurance Contracts. A revision of ED/2010/8 Insurance Contracts. (2013). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifrs.org/-/media/project/insurance-contracts/revise-draft/published-documents/ed-revised-insurance-contracts.pdf> (09.03.2019)
- Eesti finantsteenuste turg 31. detsembri 2017 seisuga. (2018). Finantsinspeksioon. Kättesaadav: https://www.fi.ee/sites/default/files/2018-07/Eesti_finantsteenuste_turg_31._detsembri_2017_seisuga.pdf (28.02.2019)
- Eesti finantsturu ülevaade 2017. (2018). Finantsinspeksioon. Kättesaadav: https://www.fi.ee/sites/default/files/eesti_finantsturu_ylevaade_2017_veebi.pdf (28.02.2019)
- Esson, R., Cooke, P. (2007). *Accounting and Solvency Convergence – Dream or Reality? – The Geneva Papers on Risk and Insurance – Issues and Practice*, Vol. 32, No. 3, pp 332-344.
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. juuli 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1606/2002 rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kohaldamise kohta, ELT L 243, 11.09.2002, lk 1-4.
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/138/EMÜ, kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solventsus II), ELT L 335, 17.12.2009, art 13 p 30
- Feedback Statement: IFRS 17 Insurance Contracts. (2017). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifrs.org/-/media/project/insurance-contracts/ifrs-standard/ifrs-17-feedback-statement.pdf> (25.04.2019)
- Gambaro, A., Casalini, R., Fusai, G., Ghilarducci, A. (2018). A Market Consistent Framework for the Fair Evaluation of Insurance Contracts Under Solvency II. Kättesaadav: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3109735 (16.02.2019)
- Härma, A. (2014). *International Financial Reporting Standard 4 changing project*. (Magistritöö) TTÜ Majandusarvestuse instituut, Tallinn.
- IASB to propose one-year deferral of insurance contracts standard. (14.11.2018). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifrs.org/news-and-events/2018/11/iasb-to-propose-one-year-deferral-of-insurance-contracts-standard/> (22.04.2019)
- IFRS 4 Insurance Contracts. (2004). The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/files/759/ifrs4_163.pdf (28.02.2019)

- IFRS 17 Insurance Contracts. (2017). The International Accounting Standards Board.
Kättesaadav: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/IFRS17.pdf> (28.02.2019)
- KindlITS RT I, 20.02.2019, 6.
- Komisjoni 10. oktoobri 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/35, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solventsus II), ELT L 12, 17.01.2015, art 9
- Kosi, U., Reither, A. (2014). Determinants of Corporate Participation in the IFRS 4 (Insurance Contracts) Replacement Process. – *Accounting in Europe*, Vol. 11, No. 1, pp 89-112.
- Mignolet, F. (2017). A study on the expected impact of IFRS 17 on the transparency of financial statements of insurance companies. (Magistritöö) Ecole de Gestion de l'Université de Liège, Liège.
- Post, T., Gründl, H., Schmidl, L., Dorfman, M. S. (2007). Implication of IFRS for the European Insurance Industry – Insights From Capital Market Theory. – *Risk Management and Insurance Review*, Vol. 10, No. 2, pp 247-265.
- Preliminary Views on Insurance Contracts Part 1: Invitation to Comment and main text. (2007). The International Accounting Standards Board.
- Project History: Amendments to IFRS 17 Insurance Contracts. The International Accounting Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifrs.org/projects/work-plan/amendments-to-ifrs-17/#project-history> (22.04.2019)
- RPS RT I, 09.05.2017, 30.
- Senyigit, Y. B. (2012). The Implementation of IFRS in the Turkish Insurance Industry. – *Procedia – Social and Behavioral sciences*, Vol. 62, pp 294-300.
- Sigma: World Insurance in 2017. (2018). Swiss Re Institute. Kättesaadav: https://www.swissre.com/dam/jcr:a160725c-d746-4140-961b-ea0d206e9574/sigma3_2018_en.pdf (28.02.2019)
- Snapshot: Insurance Contracts. (2013). The International Accounting Standards Board.
Kättesaadav: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/KtbxLthdlzDRtQnKIDvnbKVWDVNTxsLHgV?projector=1&messagePartId=0.6> (26.04.2019)
- Turuosaliste register. Finantsinspektsioon. Kättesaadav: <https://www.fi.ee/et/kindlustus-0> (28.02.2019)
- Vesiallik, H. (2016). Rahvusvaheline Finantsaruandluse Standard IFRS 9: muutused finantsinstrumentide arvestuses. (Magistritöö) TTÜ Majandusarvestuse instituut, Tallinn.

VÕS RT I, 20.02.2019, 8.

Why change insurance contracts accounting? (2017). The International Accounting Standards Board.

Ühtse finantsjärelevalve loomise ajalugu. Finantsinspeksioon. Kättesaadav:
<https://www.fi.ee/et/finantsinspeksioon/finantsinspeksioonist/uhitse-finantsjarelevalve-loomise-ajalugu> (09.03.2019)

SUMMARY

INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARD IFRS 17 – CHANGES IN ACCOUNTING FOR INSURANCE CONTRACTS

Mirjam Arrak

Risks are a part of people's lives and companies' operations. They are inevitable. Insurance is bought to mitigate risks. Financial reports are used to assess the financial situation of insurance companies. When accounting practices differ across companies, the financial reports are not comparable.

In 1997, the IASC started a project on insurance accounting. After years of analysis, consultations and discussions, the first insurance contracts standard IFRS 4 was issued in 2004. It was an interim standard and the first step towards standardised accounting for insurance contracts. However, IFRS 4, which is currently in use, permits the use of various accounting practices. Therefore, in the following years, the project continued and in 2017 the final insurance contracts standard IFRS 17 was issued. It will be effective for annual reports beginning on January 1, 2021.

The aim of this Master's Thesis was to determine which issues could arise when implementing IFRS 17. The research question was whether IFRS 17 simplifies the accounting for insurance contracts and improves the comparability of financial reports. In order to achieve the aim and answer the research question, the author described the insurance sector in Estonia and gave an overview of the insurance contracts project. The author also described the changes in recognition and derecognition, measurement and disclosure principles from IFRS 4 to IFRS 17. The author then analysed the comments provided to the questions presented in the discussion paper and two exposure drafts. All comment letters are available on IASB's website. The opinions of respondents were evaluated on a five-point Likert scale with one being "strongly disagree" and five being "strongly agree". Respondents were divided into six groups by their field of activity, which

allowed to determine which groups were the least and most supportive of the changes proposed by the IASB.

While most respondents agree that a new standard is necessary, they are also concerned with the significant costs that will arise when implementing the standard. The IT-systems of insurers need to be updated or even replaced, employees must be trained and new specialists hired. This will be costly and respondents doubted whether the costs will be justified by the benefits of the new standard. Consultation firms, insurance regulators and other stakeholders require training as well, although this will be considerably less expensive than for insurers. Many of the respondents also requested that the IASB further clarify the proposals. Some of the respondents disagreed with using a single model to measure both life and casualty insurance contracts, because those products are inherently different.

The analysis revealed that IFRS 17 will improve the comparability of financial reports because insurance liabilities will be measured using one model, or subject to certain conditions, its simplified version. Extensive disclosure requirements will also help users of financial statements to better understand the figures presented in the statements. However, many respondents think that the new model will complicate the accounting for insurance contracts, especially the requirement that estimates of future cash flows be probability-weighted. Stakeholders are also concerned that the model is subjective and will reduce the comparability of financial statements. Some of the respondents think that the disclosure requirements are too extensive and will overwhelm both the preparers and the users of the statements.

The author set the following hypothesis: Insurance companies disagree more with the proposals than other stakeholders do. The hypothesis was confirmed. Out of the eight questions analysed, insurers were the least supportive of five proposals. This is due to the fact that the standard affects insurers the most. They will have to change their accounting principles, update IT-systems, and train the most people. Insurers know the insurance business the best and are therefore able to suggest more improvements to the IASB's proposals. Other stakeholders, on the other hand, are more interested in a harmonised approach. They do not have to prepare statements under IFRS 17 and may not be fully aware of the costs or difficulties that arise when implementing the new standard.

The IASB will issue another exposure draft in June 2019, in which it will propose, *inter alia*, to postpone the effective date of the standard by one year. This indicates that the implementation process is difficult and time consuming and that the standard issued in 2017 is flawed.

LISAD

Lisa 1. Töös analüüsitud küsimused

Kindlustuslepingute kajastamise ja kajastamise lõpetamise teemal on valitud üks küsimus 2007. aasta aruteludokumendist (Preliminary ..., 26):

1. Kas kindlustuslepingute kajastamise ja kajastamise lõpetamise nõuded peaksid olema kooskõlas standardis IAS 39 toodud nõuetega finantsinstrumentidele? Miks või miks mitte?

Kindlustuslepingutest tulenevate kohustiste mõõtmise kohta on valitud 2007. aasta aruteludokumendist kaks küsimust (Preliminary ..., 68–69), standardi 2010. aasta eelnõust kolm küsimust (ED/2010/8, 7, 10) ning 2013. aasta eelnõust üks küsimus (ED/2013/7, 7):

2. Kas kindlustusandja peaks mõõtma kõiki oma kindlustuskohustisi, kasutades järgmisi kolme komponenti:
 - a. Otsesed, objektiivsed, turuolukorrale vastavad, tõenäosusega kaalutud ja hetke hinnangud lepingulisele rahakäibe;
 - b. Hetke turu diskonteerimismäärad, millega korrigeeritakse hinnangulist tulevast rahakäivet raha ajaväärtusega; ning
 - c. Selge ja objektiivne hinnang marginaalile, mida turuosalised riski kandmise ja teiste teenuste osutamise eest nõuavad (st riskimarginaal ja teenuse marginaal).

Kui ei, siis millist lähenemist pooldate ja miks?

3. Aruteludokumendis on ettepanek, et kindlustuskohustise väärtus peaks olema summa, mille kindlustusandja peaks aruandekuupäeval maksma, et anda oma kindlustuslepingust tulenevad õigused ja kohustused üle teisele majandusüksusele. Dokumendis nimetatakse seda omadust “hetke väljumisväärtuseks” (ingl *current exit value*).

Kas see omadus on kindlustuskohustiste mõõtmiseks sobilik? Miks või miks mitte? Kui ei, siis millist omadust eelistate ja miks?

Lisa 1 järg

4. Kas arvate, et pakutud mõõtmismudel annab asjakohast informatsiooni, mis aitab finantsaruannete kasutajatel majanduslikke otsuseid teha? Miks või miks mitte? Kui ei, siis milliseid muudatusi soovitate ning miks?
5. Kas nõustute, et kindlustuslepingu mõõtmine peaks sisaldama tulevaste väljaminevate rahakäivete oodatavat nüüdisväärtust, millest on maha arvatud tulevased sissetulevad rahakäibed, mis tekivad kindlustuslepingut täites? Miks või miks mitte? Kui ei, siis mida soovitate ja miks?
6. Kas olete nõus pakutud kriteeriumitega, mille alusel nõutakse PAA lähenemist, ning sellega, kuidas PAA-d rakendada? Miks või miks mitte? Kui ei, siis mida soovitate ja miks?
7. Kas nõustute, et finantsaruanded annaksid asjakohast informatsiooni, mis kajastab tõetruult (ingl *faithfully*) majandusüksuse finantsseisundit ja –tulemusi, kui erinevused tulevaste rahakäivete hetke ja varasemate hinnangute vahel liidetaks või lahutataks CSM-ist, tingimusel, et CSM ei muutuks negatiivseks? Miks või miks mitte? Kui ei, siis mida soovitate ja miks?

Avalikustamispõhiste kohta on valitud üks küsimus 2010. aasta eelnõust (ED/2010/8, 14):

8. Kas Teie arvates saavutatakse pakutud avalikustamispõhiste eesmärk? Miks või miks mitte?

Lisa 2. Vastajad huvigruppide ja tegevuspiirkondade lõikes

Huvigrupp	1.-3. küsimus		4.-6. ja 8. küsimus		7. küsimus	
	Vastajate arv	Vastajate osakaal	Vastajate arv	Vastajate osakaal	Vastajate arv	Vastajate osakaal
Audiitorettevõtted	7	5%	7	4%	6	4%
Järelevalveasutused ja nende ühendused	4	3%	6	4%	8	6%
Kindlustusandjad ja nende ühendused	58	43%	78	46%	59	42%
Kutseühendused	31	23%	34	20%	35	25%
Muu	20	15%	23	14%	12	9%
Standardite koostajad	14	10%	20	12%	21	15%
Kokku	134	100%	168	100%	141	100%

Allikas: Autori koostatud (lisades 3–5 toodud andmete alusel)

Piirkond	1.-3. küsimus		4.-6. ja 8. küsimus		7. küsimus	
	Vastajate arv	Vastajate osakaal	Vastajate arv	Vastajate osakaal	Vastajate arv	Vastajate osakaal
Aafrika	6	4%	7	4%	8	6%
Aasia	12	9%	23	14%	31	22%
Euroopa	40	30%	44	26%	37	26%
Globaalne	42	31%	52	31%	34	24%
Lõuna-Ameerika	1	1%	2	1%	4	3%
Okeania	14	10%	17	10%	15	11%
Põhja-Ameerika	19	14%	0,23	0%	12	9%
Kokku	134	100%	168	100%	141	100%

Allikas: Autori koostatud (lisades 3–5 toodud andmete alusel)

Lisa 3. 2007. aasta aruteludokumendile esitatud vastused

Kood	Nimi	Huvigrupp	Riik	Küsimus		
				1.	2.	3.
2007_1	Manulife Financial	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5	4	1
2007_2	Tillinghast Towers Perrin	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	5	1	1
2007_3	Assuris	Muu	Kanada	5	5	5
2007_4	QBE Insurance Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	4	4	3
2007_6	Insurance Australia Group Ltd	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania		5	
2007_7	The Financial Services Accountants Association	Kutseühendused	Okeaania	4	4	4
2007_8	Private Health Insurance Administration Council ja Australian Health Insurance Association	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Okeaania			2
2007_9	Morgan Stanley Equity Research	Muu	Globaalne		1	
2007_10	Grant Thornton	Audiitorettevõtted	Globaalne	5	4	1
2007_12	The Japanese Institute of Certified Public Accountants	Kutseühendused	Aasia	4	4	5
2007_13	The Accountants and Actuaries Liaison Committee	Kutseühendused	Okeaania	5	4	4
2007_14	The Canadian Institute of Actuaries	Kutseühendused	Põhja-Ameerika	4	4	5
2007_15	The Malaysian Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Aasia	5	4	4
2007_17	The Canadian Life and Health Insurance Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	5	4	3
2007_18	CIGNA Corporation	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika		1	1
2007_20	The General Insurance Association of Japan	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	2	4	5
2007_21	The Investment and Life Assurance Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	4	4	3
2007_22	The UK Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa	5	4	2
2007_24	Catlin Group Ltd	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	3	4	1
2007_26	Fairfax Financial Holdings Ltd	Muu	Põhja-Ameerika	4	4	3
2007_27	Fitch Ratings	Muu	Globaalne	5	5	4

Lisa 3 järg

2007_28	SAICA Short-term Insurance Project Group	Kutseühendused	Aafrika	4	4	3
2007_29	SAICA Medical Schemes Project Group	Kutseühendused	Aafrika	1	3	1
2007_30	Life Assurance Committee of the Actuarial Society of South Africa ja Long-term Insurance Project Group of the South African Institute of Chartered Accountants	Kutseühendused	Aafrika	4	4	4
2007_31	The South African Institute of Chartered Accountants	Kutseühendused	Aafrika	4	4	2
2007_33	Basel Committee on Banking Supervision	Muu	Globaalne		3	
2007_34	The Northwestern Mutual Life Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	4	4	1
2007_35	Talbot Underwriting Ltd	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	3	4	
2007_36	The Principal Financial Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		4	
2007_39	Czech Society of Actuaries	Kutseühendused	Euroopa		2	
2007_40	The Life Insurance Association of Japan	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	3	4	2
2007_41	The European Federation of Financial Analysts Societies	Kutseühendused	Euroopa		4	3
2007_44	AMP Ltd	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeania	4	4	2
2007_45	Santam Ltd	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5	4	4
2007_46	ABSA Life Ltd	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aafrika	3	4	5
2007_47	Norsk RegnskapsStiftelse	Standardite koostajad	Euroopa	4	4	5
2007_48	the Institute of Chartered Accountants in Ireland	Kutseühendused	Euroopa	4	4	2
2007_49	Chesnara plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	4	3	
2007_50	Bank of Ireland Life	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa		5	
2007_53	KPMG IFRG Ltd	Audiitorettevõtted	Globaalne	4	4	2
2007_55	Committee of European Banking Supervisors	Muu	Euroopa			3
2007_56	Sun Life Financial Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5	4	4
2007_57	Merrill Lynch	Muu	Globaalne		1	

Lisa 3 järg

2007_58	The Chartered Institute of Management Accountants	Kutseühendused	Euroopa		2	
2007_59	The American Council of Life Insurers	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	4	4	2
2007_60	The British Bankers' Association	Muu	Euroopa	4	4	1
2007_61	The American Insurance Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	2	2	1
2007_62	American International Group, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	4	2
2007_63	The National Association of Mutual Insurance Companies	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	1	2	2
2007_64	ACE Ltd	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		4	1
2007_66	The Travelers Companies, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2	2	1
2007_67	The Association of Financial Guaranty Insurers	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika		2	
2007_68	Standard & Poor's	Muu	Globaalne		3	
2007_69	Meiji Yasuda Life Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	4	4	3
2007_70	The Institute of Actuaries of Japan	Kutseühendused	Aasia		4	2
2007_71	Accounting Standards Board of Japan	Standardite koostajad	Aasia		4	3
2007_72	FirstRand Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aafrika	3	4	1
2007_73	The Brazilian Accounting Pronouncements Committee	Kutseühendused	Lõuna-Ameerika	2	4	2
2007_74	Austrian Actuarial Association	Kutseühendused	Euroopa	3	4	1
2007_75	The Association of Chartered Certified Accountants	Kutseühendused	Globaalne	5	4	2
2007_76	The Hartford Financial Services Group Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	2	1
2007_77	American Academy of Actuaries	Kutseühendused	Põhja-Ameerika	2	4	3
2007_78	The Institute of Actuaries of Korea	Kutseühendused	Aasia	4	5	5
2007_79	The Reinsurance Association of America	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	1	1	1
2007_80	International Swaps and Derivatives Association, Inc.	Muu	Globaalne	4		
2007_82	The Property Casualty Insurers Association of America	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	1	1	1

Lisa 3 järg

2007_83	Insurance Council of Australia	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeania	4	4	2
2007_84	Institut des actuaires	Kutseühendused	Euroopa			4
2007_85	Austrian Financial Reporting and Auditing Committee	Standardite koostajad	Euroopa	5	4	3
2007_87	Chaucer Holdings PLC	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5	3	1
2007_88	The Association of Spanish Insurers	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa		4	
2007_89	The UK Actuarial Profession	Kutseühendused	Euroopa		4	2
2007_90	Canadian Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Põhja-Ameerika	4	5	5
2007_91	ACTEO, AFEP ja MEDEF	Muu	Euroopa	5	4	2
2007_92	PricewaterhouseCoopers LLP	Audiitorettevõtted	Globaalne	3	4	1
2007_93	Insurance Bureau of Canada	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	4	3	4
2007_94	The Institute of Chartered Accountants of Scotland	Kutseühendused	Euroopa	5	2	1
2007_95	Endurance Specialty Holdings Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		1	
2007_97	International Actuarial Association	Kutseühendused	Globaalne	3	2	4
2007_98	Group of 100	Muu	Okeania	4	4	2
2007_99	Lucida plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	5	4	2
2007_100	Financial Security Assurance Holdings Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		2	
2007_101	Assuralia	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	2	3	
2007_102	The Group of North American Insurance Enterprises	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika		4	1
2007_104	Deloitte Touche Tohmatsu	Audiitorettevõtted	Globaalne	4	4	2
2007_105	The International Underwriting Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	1	1
2007_106	The Institute of State Authorized Public Accountants in Denmark	Kutseühendused	Euroopa		3	3
2007_107	British American Tobacco	Muu	Globaalne			2
2007_109	Australian Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Okeania	5	4	4
2007_110	HSBC	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5	4	3
2007_111	The Institute of Actuaries of Australia	Kutseühendused	Okeania	5	4	4

Lisa 3 järg

2007_113	The Hong Kong Institute of CPAs	Kutseühendused	Aasia	5	4	4
2007_114	American Institute of Certified Public Accountants	Kutseühendused	Põhja-Ameerika		4	5
2007_115	Korea Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Aasia	5	4	4
2007_116	Mazars	Audiitorettevõtted	Globaalne	5	5	1
2007_117	Association Internationale des Sociétés d'Assurance Mutuelle	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	1	4	3
2007_119	The Dutch Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa	3	5	2
2007_120	The European Federation of Accountants	Kutseühendused	Euroopa	4	4	2
2007_122	Ernst & Young Global Ltd.	Audiitorettevõtted	Globaalne	4	2	1
2007_123	Legal & General Group plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		4	
2007_124	Lloyd's	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2	3	3
2007_125	BDO Global Coordination B.V.	Audiitorettevõtted	Globaalne	4	5	2
2007_126	The European Insurance CFO Forum, the Group of North American Insurance Enterprises, Nippon Life Insurance Company, Dai-ichi Life Insurance Company, Sumitomo Life Insurance Company ja Meiji Yasuda Life Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		3	
2007_127	The European Insurance CFO Forum	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	1	4	4
2007_130	The Swiss Life Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa		3	
2007_131	The Swedish Enterprise Accounting Group	Muu	Euroopa			2
2007_132	Conseil National de la Comptabilité	Standardite koostajad	Euroopa	3	4	3
2007_133	The Institute for the Accountancy Profession in Sweden	Kutseühendused	Euroopa	4	4	2
2007_135	The New Zealand Society of Actuaries	Kutseühendused	Okeaania		3	
2007_136	AMI Insurance Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	4	1	1
2007_137	The Earthquake Commission	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania		1	1

Lisa 3 järg

2007_138	The Insurance Council of New Zealand	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	3	2	3
2007_139	The Chubb Corporation	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		2	2
2007_140	The International Credit Insurance & Surety Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		3	
2007_141	The German Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa	1	2	1
2007_142	The Institute of Public Auditors in Germany	Kutseühendused	Euroopa	3	4	1
2007_143	The Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Euroopa	4	4	5
2007_144	Royal & Sun Alliance	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4	4	1
2007_145	The Institute of Chartered Accountants in England and Wales	Kutseühendused	Euroopa	4	4	1
2007_147	The Board for Actuarial Standards	Standardite koostajad	Euroopa	3	2	1
2007_148	The International Association of Insurance Supervisors	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Globaalne	3	3	5
2007_149	Hiscox Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	1	1
2007_150	London Market (Specialty Business) Interest Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	1	4	1
2007_151	The International Organization of Securities Commissions	Muu	Globaalne	5	4	3
2007_152	European Banking Federation	Muu	Euroopa		4	2
2007_153	Allianz SE	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		4	2
2007_155	The Hundred Group of Finance Directors	Muu	Euroopa		4	2
2007_156	The Office of the Superintendent of Financial Institutions, Canada	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Põhja-Ameerika		4	
2007_157	BNP Paribas	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2	4	4
2007_158	Organismo Italiano di Contabilità	Standardite koostajad	Euroopa	4	4	2
2007_159	The IFRS Monitoring Panel in Thailand	Muu	Aasia	5	4	1

Lisa 3 järg

2007_160	The Mexican Association of Insurance Institutions, the Mexican Institute of Public Accountants, Comisión Nacional de Seguros y Fianzas ja the Mexican Accounting Standards Board	Muu	Põhja-Ameerika	5	2	2
2007_161	The European Financial Reporting Advisory Group	Muu	Euroopa		4	2
2007_162	The Accounting Standards Council	Standardite koostajad	Aasia	4	4	2

Allikas: Autori koostatud (Comment Letters Discussion ...)

Lisa 4. Standardi 2010. aasta eelnõule esitatud vastused

Kood	Nimi	Huvigrupp	Riik	Küsimus			
				4.	5.	6.	8.
2010_1	The Group of North American Insurance Enterprises	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	1	3	2	4
2010_2	The American Council of Life Insurers	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika			3	4
2010_4	The Canadian Life and Health Insurance Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika		5		
2010_9	Insurance Australia Group Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	1			
2010_12	The Insurance Council of New Zealand	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	4	4	4	4
2010_14	The Heads of Treasuries Accounting and Reporting Advisory Committee	Muu	Okeaania	2	3	4	4
2010_15	The Health Funds Association of New Zealand	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	1			
2010_16	Ping An Insurance (Group) Company of China, Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia		2		2
2010_19	The Dutch Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa	3	5	2	4
2010_21	The Canadian Institute of Actuaries	Kutseühendused	Põhja-Ameerika	4	5	2	2
2010_24	The Institute of Chartered Accountants of Scotland	Kutseühendused	Euroopa	5	5	2	5
2010_26	Aflac Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2	5	5	4
2010_27	Suncorp-Metway Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	4	5	4	4
2010_29	The British United Provident Associated Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne			4	
2010_32	The Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Euroopa	4	4	4	4
2010_34	Assuris	Muu	Põhja-Ameerika	3	4	4	5
2010_35	The Insurance Regulatory and Development Authority	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Aasia	1	4	4	3
2010_36	Macquarie Group Ltd.	Muu	Globaalne	5	5	5	5

Lisa 4 järg

2010_38	The Institute of Actuaries of Korea	Kutseühendused	Aasia	5	5	3	5
2010_39	The Financial Supervisory Service	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Aasia		2		
2010_40	The Federation of Accounting Professions	Standardite koostajad	Aasia	5	5	4	4
2010_41	The Swiss Life Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	4	4	3	3
2010_42	The Australian Prudential Regulation Authority	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Okeaania	4	4	3	5
2010_46	The European Insurance CFO Forum, Comité Européen des Assurances	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	2	5	2	2
2010_47	Grant Thornton International Ltd	Audiitorettevõtted	Globaalne	5	5	4	4
2010_48	Council for Standards of Accounting, Auditing, Corporate & Institutional Governance	Standardite koostajad	Aafrika	4	3	4	5
2010_50	Deka Investment GmbH	Muu	Euroopa	3			
2010_51	Deutsche Aktuarvereinigung e.V.	Kutseühendused	Euroopa	4	3	4	
2010_55	The Institute of Public Auditors in Germany	Kutseühendused	Euroopa	4	4	4	3
2010_57	Fairfax Financial Holding Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2	4	2	3
2010_59	The Insurance Bureau of Canada	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	4	4	2	3
2010_60	AIA Group Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	4	4	2	4
2010_61	Lloyds Banking Group plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4	5	2	4
2010_62	The Institute of Actuaries of Japan	Kutseühendused	Aasia	3	3	4	2
2010_64	The Federation Française des Sociétés d'Assurances	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	2	5	2	3
2010_65	SAICA Medical Schemes Project Group	Kutseühendused	Aafrika		5	5	
2010_67	The Actuarial Institute of Chinese Taipei	Kutseühendused	Aasia				2

Lisa 4 järg

2010_69	HUK-COBURG Haftpflicht-Unterstützungs-Kasse kraftfahrender Beamter Deutschlands a.G. in Coburg	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa			5	
2010_70	The Commonwealth Bank of Australia	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2		4	
2010_71	The Accountants' and Actuaries' Liaison Committee	Kutseühendused	Okeaania	4	4	4	4
2010_72	The New Zealand Society of Actuaries	Kutseühendused	Okeaania			2	
2010_74	QBE Insurance Group Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	3	4	2	2
2010_76	The Financial Services Council	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	3		3	
2010_78	The General Insurance Association of Japan	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	4	5	2	4
2010_79	The Institute of Actuaries of Australia	Kutseühendused	Okeaania	4	4	3	4
2010_81	The Accounting Standards Board of Japan	Standardite koostajad	Aasia	5	5	3	5
2010_82	Genworth Financial, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	4	1	1
2010_83	The Life Insurance Association of Japan	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	3	4	2	3
2010_85	The Israel Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa		4		
2010_86	The Korea Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Aasia	4	5	3	4
2010_87	The Hong Kong Institute of Certified Public Accountants	Standardite koostajad	Aasia	4	5	3	5
2010_88	The Swedish Enterprise Accounting Group	Muu	Euroopa	3	3	4	
2010_91	The UK Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa	4	4	4	5
2010_92	TOWER Australia	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	3		4	
2010_93	PricewaterhouseCoopers LLC	Audiitorettevõtted	Globaalne	4	5	2	4
2010_94	Barclays PLC	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	3	4	4	4
2010_95	Towers Watson UK Ltd.	Muu	Globaalne	2	4	4	5

Lisa 4 järg

2010_96	SAICA Short-term Insurance Project Group	Kutseühendused	Aafrika	4	4	4	5
2010_97	SAICA Long-term Insurance Project	Kutseühendused	Aafrika	1	4	4	4
2010_98	The Principal Financial Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne				2
2010_100	Unum Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4	3	2	4
2010_102	Legal & General Group Plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	3	5		
2010_103	Great Eastern Life Assurance Co Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia		3	2	
2010_104	The UK Board for Actuarial Standards	Kutseühendused	Euroopa				2
2010_106	Australia and New Zealand Banking Group Limited	Muu	Okeaania	3	5	2	4
2010_107	The Danish Insurance Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	3	2	2	
2010_109	The Norwegian Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa	5	4	2	4
2010_111	Lloyd's	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4	3	4	5
2010_112	The Institute for the Accountancy Profession in Sweden	Kutseühendused	Euroopa	5	5	4	5
2010_113	Reinsurance Group of America, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne			5	2
2010_114	The Canadian Life and Health Insurance Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	4			3
2010_115	The International Association of Insurance Supervisors	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Globaalne	4	4	2	2
2010_116	The Actuarial Society of Hong Kong	Kutseühendused	Aasia	4	5	4	2
2010_119	The Chilean Insurers' Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Lõuna-Ameerika			1	
2010_121	The Swiss Association of Actuaries	Kutseühendused	Euroopa	4	5	5	5
2010_123	The Association of Spanish Insurers and Reinsurers	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa		5	1	1

Lisa 4 järg

2010_125	The Asian-Oceanian Standard-Setters	Standardite koostajad	Globaalne	5	5	4	4
2010_127	ING Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4	5	2	1
2010_128	Manulife Financial	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	4		2
2010_129	Liberty Mutual Holding Company, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2	2	2	4
2010_132	Aetna Inc., CIGNA Corporation, Humana Inc., UnitedHealth Group Inc., WellPoint, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	4	4	2	2
2010_134	The Association of Workers Compensation Boards of Canada	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	1	5		3
2010_136	American International Group, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	4	2	5
2010_137	The Allstate Corporation	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	1	1	1	2
2010_138	ACE Limited	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2	2	1	4
2010_139	Sun Life Financial	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2	4		
2010_140	The European Federation of Financial Analysts Societies	Muu	Euroopa	4	5	5	5
2010_142	The American Academy of Actuaries	Kutseühendused	Põhja-Ameerika	3	4	1	
2010_143	State Farm Mutual Automobile Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika		1		
2010_144	The Hartford Financial Services Group, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	1	3	1	2
2010_146	The International Actuarial Association	Kutseühendused	Globaalne	4	4	1	4
2010_147	Ernst & Young Global Limited	Audiitorettevõtted	Globaalne	4	4	1	2
2010_148	PartnerRe Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	4	4	2
2010_149	KPMG IFRG Limited	Audiitorettevõtted	Globaalne	4	4	2	4
2010_150	Property Casualty Insurers Association of America	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	3	3	2	2
2010_151	ACTEO, AFEP, MEDEF	Muu	Euroopa	2	2	3	4

Lisa 4 järg

2010_152	The French Institute of Actuaries	Kutseühendused	Euroopa	4	4	1	
2010_153	The Canadian Bankers' Association	Muu	Põhja-Ameerika	1	5	2	2
2010_154	Great-West Lifeco Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	5	1	1
2010_157	The Northwestern Mutual Life Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	4	4		5
2010_158	The Ministry of Economy and Finance Spain	Muu	Euroopa			4	
2010_159	HSBC Holdings plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5	5	5	5
2010_161	London Market (Speciality Business) Interest Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	5	5	1	2
2010_162	The American Institute of Certified Public Accountants	Kutseühendused	Põhja-Ameerika	2	5	2	2
2010_163	Factory Mutual Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	1	1	2
2010_165	The Insurance Corporation of British Columbia	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	2	2	3	2
2010_166	The Canadian Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Põhja-Ameerika	4	5	4	4
2010_167	The Institute of Chartered Accountants of Pakistan	Kutseühendused	Aasia	3	5	4	5
2010_168	AMP Limited	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	2	4	5	2
2010_169	CNA Financial Corporation	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	2	1	1
2010_170	The Austrian Financial Reporting and Auditing Committee	Standardite koostajad	Euroopa	4	4	1	5
2010_171	The Association of Chartered Certified Accountants	Kutseühendused	Globaalne	4	5	2	4
2010_172	Deloitte Touche Tohmatsu Limited	Audiitorettevõtted	Globaalne	2	4	1	4
2010_173	MetLife, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	1	1	1

Lisa 4 järg

2010_174	The Australian Accounting Bodies	Kutseühendused	Okeaania	4	4	4	4
2010_175	The Corporate Reporting Users' Forum	Muu	Globaalne	2			2
2010_176	The National Association of Mutual Insurance Companies	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	1	2	2	2
2010_177	The Swiss Insurance Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	4	5	1	2
2010_179	The Institute of actuaries of India	Kutseühendused	Aasia	5	5	1	5
2010_183	The Brazilian Independent Auditors Institute	Kutseühendused	Lõuna-Ameerika	4	5	2	5
2010_184	The Accident Compensation Corporation	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania			2	
2010_185	National Australia Bank	Muu	Globaalne	2	2	2	5
2010_187	Lucida plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5			
2010_188	The British Bankers' Association	Muu	Euroopa	4	5	4	5
2010_189	Santam Limited	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aafrika	4	4	3	5
2010_191	The Institute of Chartered Accountants of Zimbabwe	Kutseühendused	Aafrika	5	5		
2010_192	The Stock-Exchange of Hong Kong Ltd.	Muu	Aasia		3		
2010_193	The German Insurance Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	4	5	4	2
2010_194	The Investment and Life Assurance Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	4	5	1	5
2010_196	The Public Accountants and Auditors Board, Zimbabwe	Kutseühendused	Aafrika	5	5		
2010_198	RSA Insurance Group plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4	5	1	2
2010_199	XL Group Plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2	5	3	2
2010_201	The Institute of Chartered Accountants in England and Wales	Kutseühendused	Euroopa	4	5	1	2
2010_205	Prudential Financial Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		2	3	1

Lisa 4 järg

2010_206	The Federation of European Accountants	Kutseühendused	Euroopa	4	4	4	5
2010_208	The Association of Mutual Insurers and Insurance Cooperatives in Europe aisbl	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa		3		
2010_210	Wesleyan Assurance Society	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	5	5		
2010_211	China Insurance Regulatory Commission, Financial Accounting Society of China	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Aasia	5	5	5	5
2010_212	The Malaysian Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Aasia	5	5	5	2
2010_213	The German Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa	4	5	4	2
2010_214	The Royal Bank of Scotland Group	Muu	Globaalne	5	5	1	5
2010_215	Hiscox Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne		4	1	2
2010_216	BDO IFR Advisory Ltd.	Audiitorettevõtted	Globaalne	4	5	3	5
2010_217	The Chubb Corporation	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	2	2		1
2010_219	The Travelers Companies, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	1	1	1
2010_221	The Spanish Institute for Qualified Accountants	Kutseühendused	Euroopa	3	4	2	5
2010_222	BNP Paribas	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1	5	2	4
2010_223	The Committee of European Securities Regulators	Muu	Euroopa	5	5	4	4
2010_226	The Australian Accounting Standards Board, New Zealand Financial Reporting Standards Board	Standardite koostajad	Okeania	5	5	1	5
2010_227	The Japanese Institute of Certified Public Accountants	Kutseühendused	Aasia	5	5	4	5
2010_228	The Ministry of Finance of China, China Accounting Standards Committee	Standardite koostajad	Aasia	5	5	4	5
2010_229	The Czech Society of Actuaries	Kutseühendused	Euroopa	5	5	2	5

Lisa 4 järg

2010_231	Organismo Italiano di Contabilità	Standardite koostajad	Euroopa	4	5	2	1
2010_232	The CFA Society of the UK	Muu	Euroopa	4	4	3	3
2010_233	Allianz SE	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5	5	1	4
2010_235	The International Underwriting Association of London	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	1	5	2	2
2010_236	The Chartered Accountants Ireland	Kutseühendused	Euroopa	4	2	3	5
2010_238	The Group of 100	Muu	Okeania	4	5	4	2
2010_239	The International Organization of Securities Commissions	Muu	Globaalne	4	4	3	5
2010_240	Standard & Poor's Rating Services	Muu	Globaalne	4	4	1	4
2010_241	The Accounting Standards Council, the Institute of Certified Public Accountants of Singapore	Standardite koostajad	Aasia	4	5	1	5
2010_243	The European Financial Reporting Advisory Group	Muu	Euroopa	5	5	2	4
2010_244	The Nationwide Insurance Enterprise	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	1	2	1	1
2010_245	The Swedish Financial Reporting Board	Standardite koostajad	Euroopa		5		
2010_246	Mazars	Audiitorettevõtted	GLobaalne	5	5	2	2
2010_247	Desjardins Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika		2	2	2
2010_249	Autorite Des Normes Comptables	Standardite koostajad	Euroopa	2	5		2
2010_250	Mexican Working Group	Muu	Põhja-Ameerika	5	5	3	4

Allikas: Autori koostatud (Comment Letters ED/2010/8)

Lisa 5. Standardi 2013. aasta eelnõule esitatud vastused

Kood	Nimi	Huvigrupp	Riik	Küsimus
				7.
2013_2	CPA Australia	Kutseühendused	Okeaania	4
2013_3	The Federation of European Accountants	Kutseühendused	Euroopa	5
2013_5	The Heads of Treasuries Accounting and Reporting Advisory Committee	Kutseühendused	Okeaania	5
2013_9	The APEC Business Advisory Council	Muu	Aasia	3
2013_11	The Institute of Chartered Accountants, Ghana	Kutseühendused	Aafrika	5
2013_12	The International Association of Insurance Supervisors	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_13	The Swiss Insurance Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	5
2013_15	The Federation of Accounting Professions of Thailand	Kutseühendused	Aasia	4
2013_16	The Institute for the Accountancy Profession in Sweden	Kutseühendused	Euroopa	5
2013_17	The Dutch Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa	4
2013_18	The Suncorp Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	5
2013_19	The Accounting Standards Committee of Germany	Standardite koostajad	Euroopa	4
2013_20	The Israel Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa	4
2013_21	The International Credit Insurance & Surety Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_22	The Swicc Association of Actuaries	Kutseühendused	Euroopa	4
2013_24	The German Insurance Association	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	4
2013_25	The Hong Kong Association of Banks	Muu	Aasia	5
2013_26	The Old Mutual Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aafrika	4
2013_27	The Institute of Public Auditors in Germany	Kutseühendused	Euroopa	4
2013_28	Assuralia	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	4

Lisa 5 järg

2013_33	Insurance Australia Group Limited	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	4
2013_34	Fubon Life Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	5
2013_35	The International Actuarial Association	Kutseühendused	Globaalne	2
2013_36	The Canadian Institute of Actuaries	Kutseühendused	Põhja-Ameerika	4
2013_37	The Life Insurance Association of the Republic of China	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	4
2013_38	The National Federation of Workers and Consumers Insurance Co-operatives	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	4
2013_39	Ping An Insurance (Group) Company of China, Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	4
2013_40	The German Actuarial Association	Kutseühendused	Euroopa	4
2013_41	SCOR	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_43	Lloyd's	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_45	The European Insurance and Occupational Pensions Authority	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Euroopa	4
2013_46	Amlin plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5
2013_47	The Insurance Bureau of Canada	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	4
2013_48	Grant Thornton International Ltd	Audiitorettevõtted	Globaalne	3
2013_49	The Institute of Actuaries of Korea	Kutseühendused	Aasia	5
2013_52	Unum Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5
2013_53	Sun Life Financial	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_54	The American Academy of Actuaries	Kutseühendused	Põhja-Ameerika	5
2013_57	The New Zealand Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Okeaania	4
2013_59	The China Accounting Standards Committee	Standardite koostajad	Aasia	4
2013_60	Australia and New Zealand Banking Group Limited	Muu	Okeaania	5
2013_62	QBE Insurance Group Limited	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	5

Lisa 5 järg

2013_63	The Life Insurance Association of Japan	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	4
2013_64	The Financial Supervisory Service of Korea	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Aasia	5
2013_65	AMP Limited	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	4
2013_66	The Institute of Actuaries Australia	Kutseühendused	Okeaania	4
2013_67	National Australia Bank	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5
2013_68	Towers Watson	Muu	Globaalne	4
2013_69	The Insurance Council of Australia	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Okeaania	4
2013_71	China Life Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	5
2013_72	The Institute of Actuaries of Japan	Kutseühendused	Aasia	4
2013_73	The Actuarial Society of Hong Kong	Kutseühendused	Aasia	5
2013_75	The Actuarial Institute of Chinese Taipei	Kutseühendused	Aasia	4
2013_77	The Korea Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Aasia	5
2013_80	The Japanese Institute of Certified Public Accountants	Kutseühendused	Aasia	4
2013_82	PricewaterhouseCoopers LLP	Audiitorettevõtted	Globaalne	5
2013_83	The Korean Institute of Certified Public Accountants	Kutseühendused	Aasia	5
2013_84	The Association of Chartered Certified Accountants	Kutseühendused	Globaalne	4
2013_85	The Financial Reporting Council	Muu	Euroopa	5
2013_87	Lloyds Banking Group plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5
2013_88	Crédit Agricole SA Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	5
2013_89	The General Insurance Association of Japan	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	1
2013_90	SAICA Medical Schemes Project Group	Kutseühendused	Aafrika	3
2013_91	SAICA Short-term Insurance Project Group	Kutseühendused	Aafrika	5

Lisa 5 järg

2013_92	SAICA Long-term Insurance Project Group	Kutseühendused	Aafrika	4
2013_93	AIA Group Limited	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	5
2013_94	The Actuarial Association of Austria	Kutseühendused	Euroopa	5
2013_95	The Hub Global Insurance Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Gloaalne	4
2013_96	Insurance Regulatory & Development Authority	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Aasia	2
2013_97	The Malaysian Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Aasia	5
2013_98	Massachusetts Mutual Life Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Gloaalne	5
2013_99	American International Group, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Gloaalne	5
2013_100	China Life Insurance (Taiwan)	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	4
2013_101	Mercuries Life Insurance Co., Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	4
2013_102	Cathay Life	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	5
2013_104	The Institute of Certified Public Accountants of Kenya	Kutseühendused	Aafrika	5
2013_105	The Dirección General de Seguros y Fondos de Pensiones	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Euroopa	4
2013_106	Legal & General Group Plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Gloaalne	4
2013_107	Liverpool Victoria Friendly Society Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	5
2013_108	Allianz SE	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Gloaalne	4
2013_110	The Institute of Chartered Accountants of India	Kutseühendused	Aasia	5
2013_111	The Association of British Insurers	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	5
2013_112	The Austrian Financial Reporting and Auditing Committee	Standardite koostajad	Euroopa	5
2013_113	The Danish Financial Supervisory Authority	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Euroopa	4
2013_115	The Chartered Accountants Ireland	Kutseühendused	Euroopa	5

Lisa 5 järg

2013_117	The Canadian Bankers Association	Muu	Põhja-Ameerika	5
2013_119	HSBC Holdings plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5
2013_120	The European Insurance CFO Forum	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	5
2013_122	Great-West Lifeco Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_123	The London Market General Insurance Forum	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	4
2013_124	KPMG IFRG Limited	Audiitorettevõtted	Globaalne	4
2013_125	The Institute and Faculty of Actuaries	Kutseühendused	Euroopa	5
2013_127	Investment & Life Assurance Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	5
2013_128	The Principal Financial Group	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	5
2013_129	The Indonesian Financial Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Aasia	5
2013_130	Liberty Holdings Ltd.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aafrika	5
2013_131	The Swedish Actuarial Association	Kutseühendused	Euroopa	5
2013_132	Santam Limited	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aafrika	5
2013_133	The Canadian Life and Health Insurance Association Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	4
2013_134	CNP Assurances	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_135	Deloitte Touche Tohmatsu Limited	Audiitorettevõtted	Globaalne	4
2013_136	Prudential Plc	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_139	CNA Financial Corporation	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	1
2013_140	The American Council of Life Insurers	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	5
2013_141	Brazilian National Confederation of General Insurance, Private Pension and Life, Supplementary Health and Capitalization	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Lõuna-Ameerika	4

Lisa 5 järg

2013_142	The Brazilian Accounting Pronouncements Committee	Standardite koostajad	Lõuna-Ameerika	5
2013_143	Superintendência de Seguros Privados	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Lõuna-Ameerika	5
2013_151	The European Federation of Financial Analysts Societies	Muu	Euroopa	5
2013_152	The Allstate Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	4
2013_155	The Group of Latin American Accounting Standard Setters	Standardite koostajad	Lõuna-Ameerika	5
2013_156	MetLife, Inc.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_157	State Farm Mutual Automobile Insurance Company	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	5
2013_158	Intact Financial Corporation	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Põhja-Ameerika	5
2013_160	The New Zealand Society of Actuaries	Kutseühendused	Okeaania	5
2013_164	The Asian-Oceanian Standard-Setters Group	Standardite koostajad	Globaalne	4
2013_165	The Norwegian Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Euroopa	5
2013_167	Ernst & Young Global Limited	Auditiorettevõtted	Globaalne	4
2013_170	The European Financial Reporting Advisory Group	Muu	Euroopa	4
2013_171	Taiwan Life insurance Co.	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Aasia	4
2013_172	The American Institute of Certified Public Accountants	Kutseühendused	Põhja-Ameerika	5
2013_173	Barclays	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_174	BNP Paribas	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Globaalne	4
2013_175	The Australian Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Okeaania	4
2013_176	The Polish Accounting Standards Committee	Standardite koostajad	Euroopa	5
2013_177	The European Securities and Markets Authority	Muu	Euroopa	5

Lisa 5 järg

2013_178	The Singapore Accounting Standards Council, the Institute of Singapore Chartered Accountants	Standardite koostajad	Aasia	4
2013_179	The Accounting Standards Board of Japan	Standardite koostajad	Aasia	4
2013_180	The Canadian Accounting Standards Board	Standardite koostajad	Põhja-Ameerika	4
2013_181	The Australian Prudential Regulation Authority	Järelevalveasutused ja nende ühendused	Okeaania	4
2013_183	The Swedish Financial Reporting Board	Standardite koostajad	Euroopa	3
2013_184	ACTEO, AFEP, MEDEF	Muu	Euroopa	5
2013_185	The Group of 100	Muu	Okeaania	4
2013_187	The International Organization of Securities Commissions	Muu	Globaalne	5
2013_188	The Institute of Actuaries France	Kutseühendused	Euroopa	4
2013_190	Mazars	Audiitorettevõtted	Globaalne	4
2013_191	The Mexican Working Group	Standardite koostajad	Põhja-Ameerika	4
2013_192	The Autorité des Normes Comptables	Standardite koostajad	Euroopa	4
2013_193	The Institute of Chartered Accountants in England and Wales	Kutseühendused	Euroopa	4
2013_194	The Hong Kong Institute of Certified Public Accountants	Kutseühendused	Aasia	3
2013_195	The French Federation of Insurance Companies	Kindlustusandjad ja nende ühendused	Euroopa	4
2013_196	The Accountants' and Actuaries' Liaison Committee	Kutseühendused	Okeaania	4

Allikas: Autori koostatud (Comment Letters ED/2013/7)